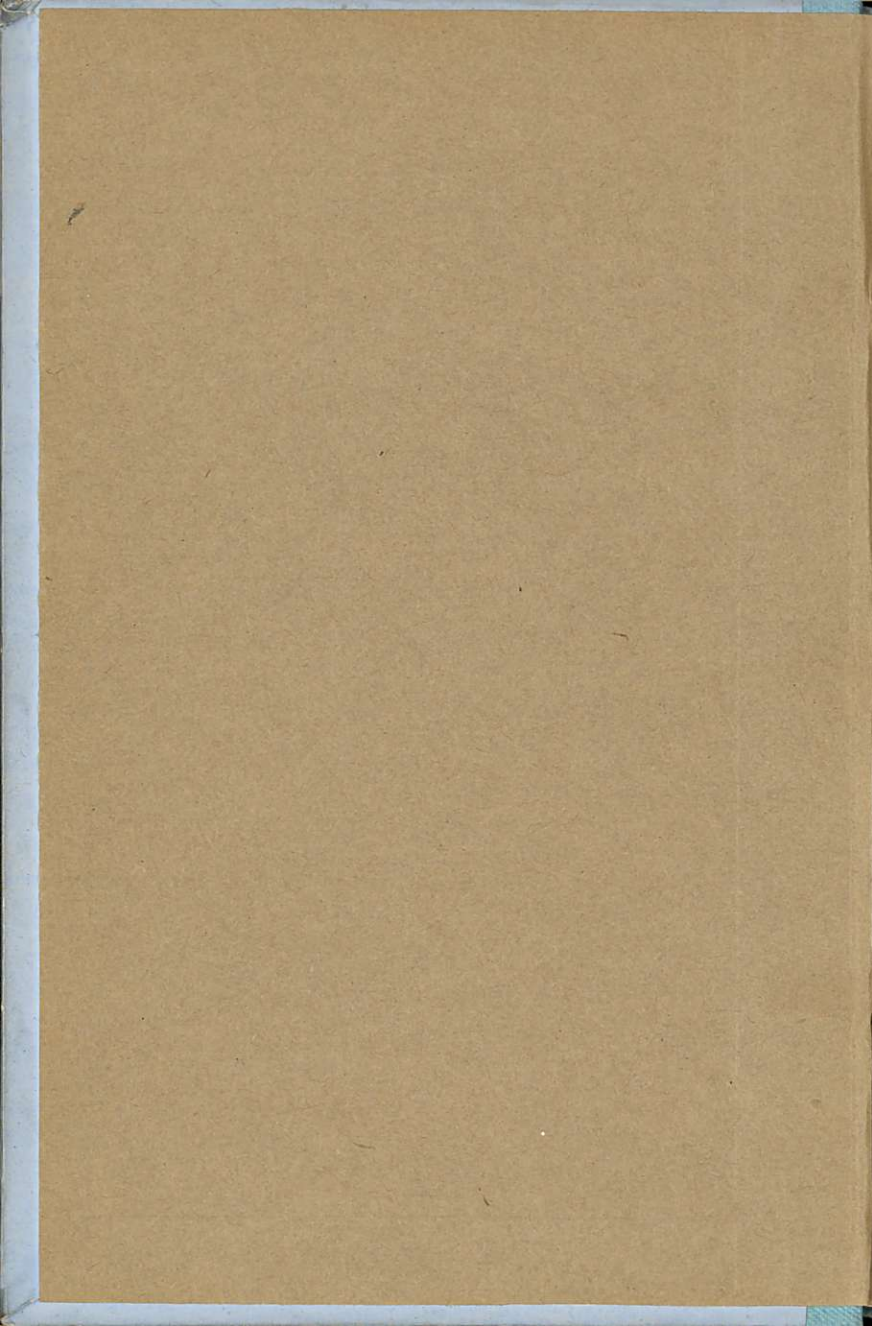

Satujia
ja
Runoja
Lapsille

Kirjoittanut

Tyko Hagman.

SATUJA JA RUNOJA

LAPSILLE.

KIRJOITTANUT

TYKO HAGMAN.

NELJÄS KOKOELMA.

HELSINGISSÄ,
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA,
1891.

Helsingissä,
Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,
1891.

Sisällys.

	Siv.
1. Pitäkää hyvänänne!	1.
2. Hiiden satu	3.
3. Satu vanhasta hongasta. Runo	63.
4. Satu suuresta saippuapallosta	70.
5. Pikkuinen satu pikkuisen Pentin marjamatkasta, eli Kuninkaan kotka	101.
6. Satu pienestä kauppamiehestä eli Kunnollinen kala	105.
7. Pikku Liisun yhdeksäntenä syntymäpäivänä hänen isältänsä. Runo	117.
8. Satu suuresta siasta eli Karkausvuoden joulu . .	119.
9. Noita-akka ja paimen-poika. Runo	140.
10. Pieni enkeli joulukuusen latvassa	147.
11. Hyvästi! Runo	152.

Pitäkää hyvänänne!

*No terve, Suomen pikku piltit!
No terve, pienet piikaset!
Kosk' ootte kaikki kyllin kiltit
Mun mielestäni ollehet,
Niin tuon mä teille kaupungista
Tüün juttu-kirjan, tall-all-laa!
Jos ei oo muuta leikkimistä,
Niin sopii siihen kurkistaa.*

Hiiden satu.

Ensimmäinen luku.

Pekka poika Pohjanlahden rannalla oli hyvin taitava puuseppä. Hän oli myös nähnyt monta venettä rakennettavan ja päätti, kun päättikin, eräänä päivänä rakentaa itsekin veneen. Sillä tuumasi hän lähteä Amerikkaan, jonne niin paljon muitakin ihmisiä hänen kotiseuduiltaan lähti. Pekalla ei, näet, ollut rahaa, jolla olisi päässyt muiden siirtolaisten muassa matkustamaan. Paimenena palveli vain eräässä talossa. No, Pekka sai lainaksi kirveen, lähti rantaan ja ryhtyi heti työhön. Rannassa kasvoi, näet, kauhean suuri, pitkä ja paksu koivu, jota vanhemmat ihmiset sanoivat Hiiden koivuksi, koska arveltiin oikein täyttää totta itse Hiiden siinä asuvan. Senpä tähden ei ollut kukaan uskaltanut sitä hakata maahan, ja se oli, kuten sanoin, kasvanut kauhean suureksi. Pekka poika ei ollut koskaan tuota Hiisi-juttua uskonut, sillä hän oli kaikista niin sanotuista ennakkoluuloista vallan vapaa eikä piitannut rah-

tuukaan tyhmistä mörkö- ja haltiajutuista. Pekka kävi vain tuossa paikassa työhön käsiksi ja hakkasi koivun tyvestä poikki. Se kysyi paljon työtä, mutta kaatuipa viimein Hiiden koivu, kaatui että romahti. Pekka olikin Pohjanmaan pontevimpia poikia.

Tästä koivusta veisti hän nyt itsellensä veneen, parin sylen pituisen ja yhden sylen levyisen. Ei hän sitä tehnyt tavallisella tavalla, vaan koversi ainoastaan paksun puun veneen sisustan kaltaiseksi ja veisteli sitten ulkopuolenkin veneen näköiseksi. Pienellä poikkeuksella kuitenkin, josta kohta mainitsen. Minä en ole puuseppä enkä siis voi tarkemmin selitellä miten Pekka tuossa menetteli, mutta viikon kulltua oli, kun olikin, Pekan koivu-alus valmis. Ja voi sentään! Se oli oikein kaunis ja kunnollinen vene, niin soma, sievä ja sokea, ett'oikein. Sen keulaan ja perään Pekka kuitenkin oli jättänyt noin neliökyynärän kokoisen osan kovertamatta, sillä näin ollen oli veneessä niin paljon kiintonaista puuta, ett'ei saattanut upota, vaikka sen ruuma olisikin tullut vettä täyteen ja pari Pekkaa vielä lisälastiksi. Se oli todellakin hyvin käytännölliseksi ja tukevaksi tehty. No, Pekka oli siis melkein valmis lähtemään. Niin, purjeen hän kuitenkin tietysti ensiksi veneellensä toimitti. Sen sai hän vanhasta jauhosäkistä, jonka hänen isäntänsä hänelle lahjoitti. Maston hän pystytti tuohon kovertamattomaan

keulaan. Keskeltä hiukkasen perään päin laitti hän istumapaikan, nimittäin yksinkertaisen laudan. Peräsin oli veneessä tietysti myöskin, ja sitä hän saattoi tavallisella, siihen liitetyllä kepillä käännellä ja väännellä tarpeen mukaan.

Tällä aluksella, joka tosin oli joteskin alkuperäistä ja mutkatonta, mutta samalla varsin viisasta ja luontevaa laatua, oli nyt Pekan lähteminen. Ja hän lähti. Veneensä työnsi veteen Pekka, nosti purjeen, sai purjenuoran käsiinsä ja istui laudalle. Hei vain! Tuuli tarttui purjeeseen, ja niin sitä mentiin. Evästä Pekka myöskin oli itselleen varustanut. Vanha paimenlaukku oli täynnään leipää ja suolakalaa; ja maitoleili oli vieressä. Emännältään oli hän eväänsä saanut, jäähyväiset sanoessaan. Ei Pekka kuitenkaan ollut yhdellekään ihmiselle ilmoittanut lähtevänsä Amerikkaan. Olipahan vain sanonut muuttavansa talosta pois jonnekin muualle maailmassa leipäänsä ansaitsemaan. Eikä Pekkaa juuri kukaan kysynytäkään, orpo poika parka kun oli. Tuossa purjehtii siis nyt Pekka Pohjanlahden laineilla pienellä veneellään. Onnea matkalle, Pekka poika!

No, tuuli tuuditteli pojan lapsellista laivaa, tuuditteli varsin tasaisesti koko sen päivän. Ja Pekka oli vain oikein mielissään, ajatteli Amerikkaa ja haukkasi silloin tällöin leipää ja silakkaa ja joi maitoa päälle. Mutta illan puoleen rupesi tuulemaan vähän niinkuin tuimempaa

tuulta. Puhalsipa aika lailla jo, ja Pekan pieni alus keikkui hieman arveluttavasti uppiniskaisella ulapalla. Pystyssä se kuitenkin pysyi, eikä Pekka peljännyt laisinkaan, sillä olihan hän Pohjanlahden rannikon reipas poika. Hih vain! Myötäinen se tuuli oli, ja peijakkaan vauhtia pakeni Pekan pursi. Lainetta ylös ja lainetta alas, nyt hurjasti aallon harjalle, nyt vinhasti aaltojen väliin!

Pekka katsoo taaksensa. Ei näykkään enää kotirantaa. Eikä näy maata missään. Vettä ja taivasta vain. Mailleen menee kohta lännessä aurinko, jota kohti Pekka alustaan ohjaa. Hän tietää, näet, Amerikan sinne päin olevan. Huh! mikä vallaton vihuri tuossa tuli! Se viskasi Pekan purren kerrassaan kymmenen kyynärää eteenpäin. Tuntui melkein siltä kuin ei olisi alus veteen koskenutkaan, vaan suorastaan lentänyt. Jo rupesi Pekkaakin, vaikka hän niin rohkea luonnoltaan oli, hieman kamoittamaan. Näkyi jo myöskin aurinko, tuo tähän asti paistava päivän pyörä, ikäänkuin hengen hädässä hukkuvan, sukeltavan alas Pohjanlahden syvyyteen. Ei sentään pimeää tullut, sillä valoisahan on Pohjolan yö. Mutta kamalalta tuntui vain. Kuohuvana vaahtona kävi aaltojen harjat, ammoittavilta juovilta näytti niiden välit.

Aallon harjalle nyt kerran päästessään, näki Pekka etäällä edessänsä jyrkkäseinäisen

kallion, jonka laitoja laineet pahanpäiväisesti pieksivät. Ja vaikka sinne vielä oli ainakin viisi virstaa, niin viipyi tuskin viittä minuuttia, ennenkun vene jo oli melkein kalliossa kiinni. Tätä koki Pekka kaikin mokomin välttää, sillä helposti hän siinä olisi saattanut haaksiriksoon joutua, koska pursi paaden laitaan puskiessaan varmaankin olisi murskaksi mennyt. Mutta ei saanut Pekka poloinen venettänsä kääntymään. Suoraa päätä eteenpäin lennätti sitä tuima tuuli. Ja nyt! . . . Nyt se iskee kiinni kallioon ja on hukassa! . . .

Ei! Mikäs kummallinen onnen sattuma! Kallion laidasta aukeni, juuri siltä paikalta, johon Pekka purrellaan puski, suuren luolan suuri suu. Ja siitä sisään vingahti kuin nuoli Pekan vene, ihka eheänä aivan.

Toinen luku.

Luola oli suuri kuin suurin kirkko. Kattossa oli onneksi aukko, josta valo pääsi sisään, ett'ei nytkään aivan pimeä ollut, koska, näet, kesä-yön valo vallitsi. Vettä oli sisässä, ja yhtä vauhtia kiisi Pekka veneineen aina luolan perään. Täällä oli kuitenkin pieni maapenkere, johon Pekan pursi pysähtyi, noin sylen levyinen penkere, joka ulottui luolan toisesta sivu-

seinästä toiseen. Oli se noin parin kymmenen sylen pitkä pengeri. Siihen jyskähti vene. Pekka astui penkereelle, katseli ympärilleen ja oli hie-man hämmästyksissään tästä rauhallisesta sata-masta, johon hän niin odottamatta oli pelastu-nut jokseenkin varmasta haaksirikosta. Tuulta ei täällä tuntunut.

Syötyään vähän leipää ja silakoita ja juo-tuaan leilistään maitoa päälle, pani Pekka pit-källeen penkereelle ja nukkui. Ja hyvä oli siinä maata, sillä pengeri kasvoi pehmoista ruo-hoa, joka Pekan ihmeeksi oli ihan mustaa.

Kauvan nukkui Pekka poika, nukkui, kun nukkuikin, keski-päivään saakka. Ja kumma-kos se, kun edellisenä päivänä niin suuret pon-nistukset kestänyt oli. Aukosta luolan katossa heitti taivaan keskellä kimalteleva aurinko täy-den valonsa luolaan. Siellä oli oikein kaunista, vaikka samalla vähän kamalaakin. Niin kum-mallisesti heijastivat auringon säteet vedestä ki-viseiniin ja kiviseinistä veteen, ett' oikein silmiä häikäsi. Katosta riippui sadottain kivipiikkiä, jotka näyttivät ylös alaisin käännettyiltä kynt-tilöiltä, jääkynttilöiltä, ja nekös siinä ristin ras-tin välähtelivät auringon säteiden koskettamina, jotka veden pinnasta niihin heijastivat. Sei-nissä oli jos jonkinlaisia ja melkein kaikenkar-vaisia sammalia ja pieniä pensaita, jotka näyt-tivät kasvavan kivenkoloista. Ja niissä näkyi olevan marjoja, valkoisia, punaisia, keltaisia ja

sinisiä marjoja. Ja penkere, jonka mustanväriseellä ruoholla Pekka makasi, kasvoi, kun tarkemmin katseli, niin ikään mustia sieniä, suuriakin hyvin; ja niissä oli pieniä valkoisia pilkkuja.

Pekka makasi vielä pehmeällä ruohovuoteellaan, hämmästyksellä katsellen tätä kaikkea kamalan kaunista. Mutta mitäs ollakkaan! Ihmeitä tässä maailmassa kuitenkin vielä joskus tapahtuu — taikka tapahtui ainakin siihen aikaan, kun nämä Pekan kummalliset tapahtumat tapahtuivat. Pekan siinä mustanruohoisella penkereellä maatessa ja hänen jo tuumattessaan lähteä matkaansa jatkamaan, kuului yht'äkkiä hänen veneestänsä hiljainen ruikuttava ääni. Pekka tietysti heti hämmästyksissään katsomaan.

— Kuka täällä ääntää? — kysyi hän, silmillään tarkastellen venettä keulasta perään.

— Minä olen pikkuinen Hiisi parka — kuului vastaukseksi valittava ääni purren perästä, jonka kuten keulankin Pekka venettä rakentaessaan oli jättänyt kovertamatta. Siitä, vahvan puun sisästä ääni kuului. Pekka tietysti nyt aika lailla peljästy, niinkuin sinäkin, nuori lukijani, olisit tehnyt. Ja ensiksi peräytyi hän ehdottomasti pari kyynärää veneestänsä pois. Mutta ääni äänteli vieläkin niin valittavasti ja rukoilevasti, äänteli, puhui, sanoi ja virkki:

— Päästä minut täältä pois, hyvä paimenpoika, niin et tule kauppaasi katumaan. —

Pekka pudisteli päätänsä, löi kämmenellään otsahansa, potkaisi pontevasti maahan ja hieroi viimein silmiänsä; sillä hän luuli todellakin näkevänsä jotain pahaa unta ja tahtoi päästä hereille. Mutta hereillä hän olikin, kuten kohta huomasi, ihka hereillään, ja lähestyi taas venettänsä.

— Mikä ihmeen itikka mun veneeni perässä, peuhaa? — Pekka kysyi vieläkin.

— Hiisi olen, pikkuinen siivo Hiisi ja tahtoisin niin mielelläni päästä tästä satavuotisesta vankeudestani pois. Päästä minut, paimenpoika; päästä, Pekka kulta. —

— Hiisi?! vai hiisi? — huudahti yhä vielä hämillään Pekka — onko siellä todellakin Hiisi?

— On — kuului valittava vastaus — minä olen pikku Hiisi, mutta niin erinomattain hyvä ja hiljainen Hiisi raukka. Päästä minut pois.

— Olenko todellakin kuljettanut paholaista purressani? — tuumasi Pekka itsekseen. — Jos niin on, niin mikä neuvoksi tässä? —

Mutta ääneensä lausui nyt Pekka, hetken mietittyänsä:

— Hyvä herra Hiisi, etkö sinä tahtoisit lähteä purrestani minun avuttani? Minä sinua pelkään?—

— Ei minua tarvitse peljätä enkä minä pääse tästä kovasta koivupuusta pois omilla voimillani, — vastasi Hiisi.

— Mutta jos sinä olet paholainen?

— En minä ole paholainen. Päin vastoin. Olen hyvin hyvä ja hurskas olento, oikein pikku-poikain paras ystävä. Ja kuules nyt, Pekka poika, paimenpoika pikkuinen, minä olen sata vuotta elänyt tässä koivussa, johon ker-
ran niin kauvan aikaa sitten minut kuljetti tästä kallioluolasta kauhea kala. Se nielasi minut, luolan suussa kylpiessäni, ui tiehensä ja heitti minut maalle siihen paikkaan, jossa tämä kova koivu kasvoi. Koivu oli silloin vielä kohtalainen koivu, pehmeänlainen ja ontelo yhdestä paikasta, josta oli mahlaa otettu. Kävin siihen maistaakseni mahlaa, kurkistin aukosta sisään ja siinä samassa putosin sinne enkä päässyt pois. Koivu kasvoi kasvamistaan, mahlapaikka-reikä meni kiinni, ja sinne jäin minä. Huusin kyllä ens' vuosina apua, mutta sattumalta ohikulkevat ihmiset juoksivat ääntäni kuullessaan pois, huutaen: „Hiisi, hiisi!“ He luulivat minua joksikin pahaksi hengeksi, vaikk'en ole kellekään elävälle mitään pahaa tehnyt. Sinne jäin siis koivuun. Ei minua uskaltanut kukaan auttaa. Lopulta lakkasin huutamasta apua. Eikä kukaan ole uskaltanut hakata koivua maahan, koska pahan Hiiden luulivat siinä asuvan. Hiiden-taru kävi, näet, ihmispolvesta

toiseen, vanhemmista lapsiin, ja vaikka ei nyt yhdeksänkymmeneen yhdeksään vuoteen ole ääntäni kuulunut, ovat kaikki ihmiset kuitenkin Hiiden-koivua peljänneet. Nyt tänä päivänä ja tänä hetkenä on juuri ummelleen sata vuotta kulunut siitä kun koivun sisään putosin. Minä olen tämän kallioluolan kuningas. Päästä minut pulmastani pois, tästä pahasta pälkähästä. Päästä, Pekka kulta! —

Niin pitkän puheen piti tuo kummallinen Hiisi. Mutta Pekka lausui:

— No, eipä nyt hullumpaa. Olisit sinä siis todellakin se Hiiden Hiisi, josta ihmiset ovat minulle kertoneet. Ja minä kun en ensinkään ole uskonut tuota mielestäni tyhmää tarinaa Hiiden koivusta. Mutta kuules nyt, hyvä Hiisi. Täytyy olla varovainen tässä maailmassa. Entäs sinä panet mulle omiasi? Hä? Entäs sittenkin olet itse paholainen? Miksi olisivat vanhat ja viisaat ihmiset sinua peljänneet, jos he olisivat uskoneet mokomaa Hiittä hyväksi mieheksi? Minä huomaan nyt että vanhoja ihmisiä täytyy uskoa. He sanoivat koivussa asuvan Hiiden. Minä en heitä uskonut. Ja nyt siinä kuitenkin asui Hiisi. Hä? Kuinkas selität sen? —

Hiisi vastasi:

— Niin, kyllähän niitä vanhoja pitää uskoa, ja mitä vanhempia ovat, sitä uskottavampia myös. Mutta minä nyt olen vanhempi kaik-

kia, joita ijässäsi olet puhutellut. Ja sen tähden tulee sinun uskoa minua. Voi, Pekka kulta, ota puukkosi ja naverra reikä puuhun, josta ääneni kuuluu, niin että pääsen pois tästä viheliäisestä vankeudestani. Et kadu koskaan kauppaasi, niin totta kuin minä olen kaikkein siivoin Hiisi tässä matoisessa maailmassa. Voi, voi, kuinka täällä käy ahtaaksi olla, yhä ahtaammaksi vain. Kasvavassa koivussa kävi sentään hengittää, mutta nyt tässä kuolleessa, kuivettuneessa koivupuussa on aivan mahdoton elää. Naverra, naverra, rakas paimen-poika, edes pikkuinen reikä puuhun, jotta saan paremmin hengittää. —

Niin puhui ja parkui Hiisi. Mutta Pekka tuumasi sittenkin itsekseen että ehkä olisi kaikkein paras antaa koko tuon paholaisen kuolla, joksi hän Hiisi parkaa vieläkin vähin luuli. Pekka lausui sentähden:

— Minä luulen että tekisin koko maailmalle hyvin hyvän työn, jos antaisin sinun nääntyä nälkään sinne puupölkyn sisään, sillä Hiisihän sinä sittenkin olet, kuten itsekin tunnustat. —

Hiisi vastasi:

— Mitä joutavia! Minä sanon itseäni Hiideksi ainoastaan sen tähden, että olen sillä nimellä muutamain ihmisten kesken tunnettu. Mutta itse teossa olenkin vain pieni kääpiö raukka, puolen kyynärän pituinen ja käsivar-

tesi vahvuinen. Olen totta tosiaankin vanha rehellinen mies, tästä samasta kallioluolasta kohtaisin ja hyvin hyvántahtoinen luonteeltani. —

— No, olkoon menneeksi sitten! — sanoi nyt viimein Pekka ja sieppasi puukon tupestaan. (Puukko ja tuppi on kaikilla paimenpojilla). — Mutta jos sinä petät minut ja osoitat olevasi paholainen, niin totta maar' katkaisenkin kauhasi, ennenkun pääset suolines sorkkines puusta ulos. —

— Kyllä minuun olet tyytyvä, Pekka kulta! — kehoitteli Hiisi. — Kaiva nyt vain veneesi kantta fästä kohdasta. —

Ja Pekka kuuli pienen napsutuksen puusta. Siitä paikasta rupesi hän navertamaan ja koverttamaan puukollansa. Eikä aikaakaan, niin oli noin parin tuuman syvälle kaivanut.

— Kohta pääsen, kohta pääsen. No, Jumalan kiitos! — kuului jo iloinen ääni sisästä. — Kaiva nyt varovasti, ett'et iske minua puukolla päähän. —

Pekka leikkasi hyvin varovasti, ikäänkuin kuorimalla kolon pohjaa. Ja jo tuli näkyviin ihan paljas ihmisen pääraivo. Pekka vähän laventi koloa, laventi vieläkin vähäsen. Ja jo oli näkyvissä tuon vaivaisen olennon koko pää. Otsa, silmät, nenä, suu, leuka ja verraten hyvin pitkä parta pisti kolosta ylös.

— Mikä sinä olet miehiäsi? — lausui nyt Pekka kovasti ihmeissään.

— No, minä nyt olen Hiisi, tuo tuhmain ihmisten pelkäämä Hiisi; mutta niin hyvä Hiisi olen, ett'ei moista maailmassa. —

Ja todellakin näytti pikkuinen Hiisi ukko hyvin suopealta ja siivolta olenolta. Niin lempeiltä loistivat hänen pienet siniset silmänsä, ja niin miellyttävästi myhäili hänen suunsa.

— Päivää, päivää, Pekka kulta — sanoi hän, nyykyttäen ystävällisesti tuota ylen pientä päätänsä. — Jumala sinua siunatkoon. Voi, kuinka sinä olet hyvä poika, kun tämän vanhan Hiisi paran päästät pulmasta pois. Iäti olen oleva sinulle kiitollinen. —

Ja kyöneleet tulivat Hiisi paralle silmiin. Ja Pekkakin tunsi sydämensä pehmenevän, ja hän kaivoi nyt kaivamistaan puukolla, kunnes Hiiden hartiatkin jo olivat ylhäällä. Ja nyt kömppi Hiisi, kun kömppikin, omin voimin ahtaasta asunnostaan ulos.

Kolmas luku.

Naurettavan pikkuinen mies oli Hiisi, tuskin puolta kyynärää pitkä, kuten itsekin oli ilmoittanut. Pekka ymmärsikin heti ett'ei tuomosta raukkaa suinkaan tarvinnut peljätä. No, mutta siinä seisoj nyt jo kurja kääpiö veneen vieressä, katsellen ympärilleen. Tarkasti tä-

hysti hän kattoa, seiniä ja maapenkerettä ja pyyhkäisi viimein vettyneitä silmiään, kyyneleistä vettyneitä silmiään. Mutta eivät kyyneleet olleet mitään surun kyyneliä, vaan ilon kyyneliä olivat, kun olivatkin. Ajatteleppas vain! Kääpiö parka oli ollut sata vuotta poissa tästä kodistaan, johon nyt näin ihmeellisesti oli päässyt takaisin. Erinomattain suloiselta varmaankin tuntui nähdä vanhan kotinsa taas.

— Ja kaikki on ihan entisillään, — sanoi viimein Hiisi, hyvän aikaa katseltuaan ympärilleen, — ihan entisillään. Voi herranen aika, kuinka olen iloinen! —

— Oletko sinä ihminen? — kysyi uteliaana Pekka.

— Hm! — naurahti kääpiö —, en oikein tiedä itsekään, — olenpahan minä semmoinen kuin olen. Kääpiöiksi sanovat suuret ihmiset semmoisia ihmisiä kuin minä, ja muutamat sanovat että olen Hiisi; mutta olempa sitten ainakin hyvä Hiisi, . . . usko pois! Sitä paitse olen kuningas, ja tämä kalliosaari on valtakuntani.

— Hoo, vai niin — arveli Pekka, miten silmillään pikkuista Hiittä kiireestä kanta-päähän — sinäkö olet kuningas? Mokoma kuningas! — Mutta mitä sinä syöt.

— Kyllä täällä syömistä on — vastasi Hiisi. — Näetkös noita sammalia ja pensaita seinissä. Näetkös marjoja, joita niissä kasvaa? Ja entäs nämä sienet sitten tässä penkerellä?

Voi, voi, Pekka poika, semmoisia herkkuja tuskin ennen olet maistanutkaan. Ja kun tahdon jotain vahvempaa ruokaa, niin ei muuta kuin onkimaan tästä vedestä. Kalat tässä ovat erinomattain hyvänmakuisia.

— No, mutta mitä herra kuningas saapi särpimeksi? — kysyi Pekka.

— Näetkös noita kivipiikkiä katossa? — vastasi Hiisi — niistä minä lypsän itselleni särvintä. —

— No, eipä nyt hullumpaa, — ihmetteli Pekka — vai moisiako lehmiä sinulla on? —

— Niin on, — kehui Hiisi — saatpa kyllä nähdä miten niistä lähtee maitoa ja kuinka hyvää maitoa. —

Semmoista keskustelua tässä pidettiin. Mutta aivanpa jäi multa kertomatta miten Hiisi oli puettu. Pekka sen kyllä heti huomasi, vaikk'ei virkannut mitään, häntä kun, näettekös, hieman hävetti Hiiden viheliäiset vaatteet. Kääpiö oli nimittäin puettuna pelkkiin polttarais-lehtiin, nokkosen-lehtiin; ja jos katselit ympärilles penkerellä, niin huomasitkin pian että muutamissa paikoin kasvoi polttaraisia oikein kosolta. Niin taidokkaasti oli näitä lehtiä ommeltu kokoon, että Hiiden puku oli toki aivan eheä. Ei satavuotinen vankeuskaan ollut sitä kuluttanut. Mainiota kangasta! Hiidellä oli kuitenkin vain housut ja hännystakki; liiviä ei ollut. Kenkiä

ei liioin ollut hänellä ensinkään, saatikka sit-
ten sukia.

Mutta nyt kysyi Hiisi Pekalta:

— Eikös sulla ole nälkä, Pekka parka? —

— Ei haittaa — vastasi Pekka —, olen
jo tänään syönyt evästäni ja sitä paitse en
minä ensinkään ole mikään parka. Evääni
kyllä luullakseni kestää kunnes pääsen Ameri-
kaan. Ja jos hätä tulisi tiellä, niin kyllä kai
aina joku neuvoksi tulee. Minä en juuri ole
niitä poikia, jotka heti ensi tilassa hätäilevät. —

— Hohoo, vai niin, hyvä, hyvä — vas-
tasi vähän naurahtaen Hiisi —; niin sinä olet
matkalla Amerikkaan, mutta tiedätkös myöskin
missä Amerika on? —

— Länteen päin se on — vastasi Pekka —,
sen ihmiset mulle ovat sanoneet.

— Pekka poloinen, — sanoi nyt Hiisi —
sinne heidän Amerikkaansa on hirveän pitkä
matka, etkä sinä sinne tuolla herneenpalko-lai-
vallasi sinä ilmoisna ikinä pääsisi; mutta kat-
sos, tämä kalliosaari on myöskin tavallaan Ame-
rika, juuri sinun kaltaisesi paimenpoikien Ame-
rika. Jää tänne asumaan, niin sinun käy var-
sin hyvin. Täällä on hyvä olla. Täällä on
ruokaa ja juomaa kylliksi sekä sinulle että mi-
nulle ja täällä on kultaakin jos sitä tahdot,
vaikk'ei sillä täällä tee mitään. —

— Onko tämäkin Amerikka? — kysyi nyt
kovin kummastuksissaan Pekka.

— On, on kyllä — väitti kääpiö kivenkovaan —, Amerikoja on monenlaisia, ja oletpa luullakseni, poika kulta, osannut juuri siihen, joka on sinua varten olemassa tässä maailmassa.

No, Pekka ei ollut koskaan oikein tarkasti ottanut selkoa siitä, mikä paikka maailmassa Amerika oikeastaan on. Oli vain kuulut sanottavaksi, että muka Amerika on merkittävä merentakainen maa, jossa kaikkein köyhien on hyvin hyvä olla, sekä että se maa on länteenpäin. Senpätähden hän olikin uhkarohkeasti matkalleen lähtenyt. Nyt sai hän Hiideltä tietää että on useampiakin Amerikoja. Ja tuosta rupesi hän mietiskelemään että se juuri on yksikäikki mihin Amerikkaan asettuu, kunhan vain toimeen tulee. Kehuihan kääpiö täällä nyt löytyvän kaikki mitä ihmislapsi elannokseen tarvitsee. Mitä varten siis muita Amerikoja etsimään?

— Hyvä herra Hiisi, — sanoi Pekka — jos niin on asian laita, että tämä tällainenkin Amerika miehensä elättää, niin saapahan tähän koetteeksi jäädä. Mutta jos olo täällä rupee käymään ikäväksi, niin lähdenpä totta tosiaankin tipo tieheni taas. Mitä työtä pitää minun tehdä? —

— No, kyllähän niistä sovitaan — selitti Hiisi — eikä täällä sinulle mitään raskasta työtä olekkaan. Kunhan viitsit kanssani tuon

tuostakin onkia taikkapa noukkia marjoja tai jotain moista, miten milloinkin sopii. —

Se oli siis päätetty. Tänne piti Pekan jäädä olemaan, tänne Hiiden Amerikkaan. Hiisi oli hirveästi iloissaan, kun näin sai kumppaliseen Pekka pojan. Ja niinpä ruvettiin koteutumaan.

Hiisi astuskeli maapengertä pitkin sen toiseen päähän ja naputteli pienellä nyrkillään luolan seinässä olevan rautanaulan päähän, jonka hänen perässään astuva Pekka nyt huomasi. Ja katsos! yht'äkkiä aukeni seinästä pieni sala-ovi, joka kaikkein muiden silmille kuin Hiiden olisi ollut ihan huomaamaton. Hiisi astui siitä sisään, kehoittaen Pekkaa tulemaan perästä.

Ah! Siellä oli kääpiöllä kalliossa erinomattain siisti sali, vaikka pienenlainen. Kivestä tietysti olivat vain sekä seinät että katto ja lattia, mutta aivan sileät, kuin peilin lasi. Niitä olikin Hiisi, kuten itse kertoi, sata vuotta hirveän hienolla ja terävällä höylällä höylännyt. Valo tähän saliin tuli katossa olevasta aukosta, jota peitti punainen lasi, vaikka tämä ei oikeastaan oikeaa lasia ollutkaan, vaan, kuten Hiisi sittemmin selitti, ylen hienoa läpikuultavaa kiveä. Tämä ikkuna vaikutti että kaikki salin sisässä loisti punaiselta. Se oli erinomattain kaunista. No, keskellä salia oli kivinen ruokapöytä, hyvin hienoksi höylättynä sekin.

Yhdessä nurkassa oli takka, sievä keittotakka. Sitten näytti Hiisi Pekalle vielä pari kolme seinässä kiinni olevaa kivikaappia, joissa pikkui-
nen kääpiö-kuningas säilytti kaikellaisia talon-
tarpeita, niinkuin patoja, pannuja, lautasia, veit-
siä, lusikoita y. m. Mutta kaikki oli kivistä,
sulasta kivistä vain, vaikka erittäin sievää ja
soma kalua. Tietysti kaikki myöskin oli hy-
vin pientä mallia, koska omistaja niin pikkui-
nen oli.

Hiisi nyt hyvin toimissaan aukaisi yhden
kaapin, otti siitä pari pientä pataa ja paistin-
pannun ja asetti takalle, käskien Pekkaa het-
keksi aikaa levähtämään erälle pienelle pen-
kille, johon oli kasvanut pehmoista sammalta.
Pekka istui, ja Hiisi lähti toimilleen ulos sa-
masta ovesta, josta oli tultukin. Mutta vähän
ajan mentyä jo palasi Hiisi, kantaen pienessä
vasussa kaikellaista tavaraa ja selässään ruoho-
taakkaa. Käski nyt Pekan katsella miten ruo-
kaa Amerikassa valmistetaan. Hiisi otti va-
sustaan esille koko joukon mustia sieniä, vähän
mustia sammalia ja kaikenkarvaisia marjoja ja
puoli tusinaa mustia sammakoita. Sitten iski
hän tuluksilla tulta. Oletko nähnyt tuluksia?
Niillä ennen aikaan tulta tehtiin, ennen, kun
ei vielä ollut tulitikkuja olemassa. Taulan-
palanen syttyy kipinästä palamaan ja kipinä
syntyy kun rautapalaselä isketään kovaan pii-
kiveen. Niin saadaan tulus-tulta.

Hiisi iski siis sillä kurin tulta, viskasi ruohotaakkansa takkaan, ja pian paloi hyvä valkea. Pata pantiin päälle, vettä noudettiin, ja Hiisi heitti sammakot elävänä pataan. Keitti niitä, näet, kuin krapuja. Pekkaa tämä hieman hirtti, mutta kun Hiisi selitti että nämä sammakot ovat tottuneet sillä lailla kuolemaan, niin ei ollut poika enää millänsäkään. Sieniä pani Hiisi sitten pannuun paistumaan. Voitakin oli peijakkaalla, satavuotista voita, kuten kehui. Sill'aikaa kun ruoat nyt kiehuivat ja paistuivat, pistäysi Hiisi taas hetkeksi ulos, mutta palasi pian takaisin, kivipytty kainalossa. Ja pytyssä oli maitoa, niin totta tosiaankin, sulaa maitoa.

— Ei täällä hätää ruoasta — kehui Hiisi mielihyvissään hymyillen. — Nyt pidetäänkin oikein aika prasnikka.

— Mikä se prasnikka on? — Pekka kysäsi.

— Pidot, poikasen, oikein oivalliset pidot, — selitti Hiisi.

Mutta olihan siinä sammalia myös. Niistä laitti kummallinen kuningas leipää. Hieroi, näet, tätä tavaraa kämmeniensä välissä vain vähän aikaa, niin jo olikin tullut jauhoja, jotka Hiisi pani veden sekaan pieneen kivipurtloon. Sotkaksi sitten kotvasen, niin oli taikina valmis. Tästä leivottiin ainoastaan yksi, mutta suurenlainen limppu. Se pantiin paistumaan hiiloksille takkaan.

Tällä lailla Hiisi valmisti ruokiansa.

Neljäs luku.

No, sammakot oli keitetty, sienet paistettu pannussa ja limppu liedessä. Mitäs muuta kuin syömään! Pienelle kivipöydälle Hiisi asetti kivilautaset, toi veitset ja lusikat ja asettui istumaan ylen pienelle tuolille. Pekka, joka Hiiteen verraten oli oikea jättiläinen, pani pitkälleen pöydän viereen.

Hiisi rupesi syömään sammakkoa, pannen erään pensaan parkista tehtyä pippuria päälle. Mutta Pekkaa tämä tämmöinen ruokalaji iletti, Pohjanmaan poikana kun, näet, ei ollut tottunut syömään sammakoita.

— Iske kiinni Jumalan-viljaan — kehoitti Hiisi.

— Ei minun tee mieli sammakoita — sanoi väistellen Pekka, tuumaten vielä itsekseen että Hiiden viljaahan tuo tuommoinen olikin.

Mutta Hiisi kehoitti vieläkin kovasti, keuhuen ruokaa oikein hyväksi herkuksi. Pekka tuosta jo suostui ja pisti poskeensa pienemmän sammakon pään, purra maiskutteli, nuolaisi ja nielaisi ja sai tuossa paikassa sanomattoman ruokahalun. Söi, kun söikin, kolme sammakkoa.

— Mutta hyvääpä tämä onkin, erinomattain hyvää. Kumpahan ennen maailmassa olisin tietä-

nyt että sammakot ovat näin hyviä, hätäkös silloin olisi ollutkaan ennen paimenessa ollessani! Voi, voi, tätä Amerikkaa sentään! Oivallinen maa!

Näin kehui nyt Pekkakin Hiisi ukon herkuja. Sieniä nyt syötiin myös, ja nekös vasta maistuivat, voissa kun paistettu olivat. Sitten tarjosi kääpiö-kuningas maitoa marjojen kanssa. Ja Pekka söi ja joi, että haljeta oli. — En ikinä ole näin maukasta ateriaa saanut — kehui hän —; monta tuhatta kiitosta nyt, sinä kunnan kuningas ja hyvä Hiisi.

— Ei kestä kiittää, — vastasi kääpiö — ja kyllä täällä vielä parempaakin saadaan, kunhan taas kerkiän oikein koteutua. Mutta ajatteleppas, kun olenkin ollut sata vuotta poissa tästä ihanasta kodistani ja valtakunnastani. Tuntuu oikein oudolta oloni täällä taas. No, pidetään nyt hyviä päiviä ja huvitellaan. —

— Mitä huvituksia täällä tässä Amerikassa on? — Pekka kysyi.

— Noo, poikaseni, täällä on aika lailla huvituksia. Mutta saathan pian nähdä. Huoataan nyt hetken aikaa vain, koska olemme vasta syöneet. Minä pistän piippuun. Etkö sinä tahdo polttaa, Pekkaseni?

— En, en minä piittaa, — vastasi Pekka. — Ei mulla ole ollut varaa ostaa tupakkaa, joten en koskaan ole tullut oppineeksi koko konstia. —

— No, no, sepä hyvä, se, — sanoi kääpiö —, ei tupakanpolttaminen olekkaan mikään hyvä tapa, vaikka minä valitettavasti olen noita vanhan ajan miehiä, jotka kaikki polttivat kuin pakanat. Näin yksinään kun asuu, on siitä sentään ikääskuin hiukan huvitusta ja seuraa. —

Hiisi otti seinäkaapista pienen pikkaraisen nysän, kivistä sekin kuin kaikki muut kalut tässä kummallisessa valtakunnassa, ja pisti piipun pesään erään pensaslajin hienoksi survotua juurta, joka muka oli tupakkaa. Iski sitten tuluksilla tulta ja rupesi vetelemään savuja. Mutta erinomattain hyvältä haisikin Pekan mielestä savut, niin että jo hänenkin teki mieli koettaa. Ei sitä sentään tehnyt Pekka, koska pelkäsi moisesta kokeesta perivän pahan tavan. Hajuun tyytyi vain paimenpoika.

Hiiden siinä nyt polttaessa pensaan-juuritupakkaansa, jota hän Havanan tupakaksi nimitti, ja Pekan haistellessa sen hyvää höyryä, pistettiin pakinoimaan taas, ja Hiisi lausui:

— Kuules, Pekka, eihän sulla enää ole vanhempia elossa, ei isää eikä äitiä . . .

— Ei ole, — huokasi Pekka parka, — orpo olen ja aivan yksinäni tässä maailmassa kuin käki korvessa.

— No, kuules, jos nyt oikein rupeisit ikääskuin minun ottopojakseni, niin sinun kävisi hyvin tässä maailmassa. Minun olisi niin hauskaa saada sanoa sinua omaksi pojakseni, kun

ei mitään omia lapsia ole enkä liioin koskaan ole ollut naimisissa. Minä olen tämän kalliovaltakunnan viimeinen kääpiö.

— Vai niin, — vastasi Pekka, — mutta sinä olet niin pikkuinen, että minun mielestäni melkein olisi mukavampaa ja sopisi paremmin, että sinä olisit minun ottopoikani. —

Hiisi naurahti ja lausui:

— Niin, niin, kyllähän se piteuden ja paksuudenkin puolesta ehkä puusta katsoen olisi sopivampaa, mutta seikka on kumminkin se, että minä olen niin äärettömän paljon vanhempi ja myöskin kokeneempi mies. Tiedätkös kuinka vanha oikeastaan olenkaan? Kaksi sataa vuotta olin elänyt tällä autiolla kalliosaarella, kun sata vuotta sitten jouduin tuon jättiläiskalan suuhun ja sitten koivupuuhun. Minun tietääkseni olen siis ainakin kolmen sadan vuotinen mies. —

Pekka hirveästi hämmästyi. — Olisiko se mahdollista? — hän kysyi. — Eihän yksikään ihminen vielä ole tullut niin vanhaksi. —

— Ompa niinkin, — väitti Hiisi —, Vanhan Testamentin aikana eli mies, nimeltä Metusalem, joka tuli kahta vertaa vanhemmaksi. Ja sitä paitse, en olekkaan minä mikään tavallinen ihminen. —

— Niin, sinä et ole ihminen, — huudahti peloissaan Pekka ja hypähtäen ylös paikaltaan,

— sinä ehkä sittenkin olet itse paholainen. Minä en rupee ottopojakses, en ikinä. —

— No, no, no, — lausui levollisena ja hymysuin Hiisi, — mikä nyt taas pisti päähän? Ole huoleti, Pekkaseni. Luuletko sinä että paholainen viitsisi hätyyttää köyhää paimenpoikaa! Ei, hyvä poikani. Mutta minä olen niitä vanhan ajan ihmeellisiä ihmislapsia, jotka elivät erinomattain kauvan. Niitä ei lie-nekkään enää olemassa monta muuta maailmasa kuin minä. Ne ovat, kuten näet, pieniä, mutta hyvin sitkeähenkisiä ja saattavat elää kauvan aikaa melkein ilman ruoatta, jopa hengittämät-täkin, niinkuin minä tuossa koivussa, josta olet veneesi tehnyt. — Mutta sinä et ole vielä tätä merkillistä saarta kaikin puolin nähnyt-kään. Lähdetään vaikka tuossa paikassa pienelle hui-
retkelle, niin saat nähdä. Tämä sali ja tuo luola oven takana on ainoastaan saarimaani sisäpuoli, mutta ulkona on myös varsin kau-
nista, vaikka sinä yöllä myrskyssä tullessasi tietysti et ennättänyt koko ulkopuolta silmäil-läkkään. Lähdetään, lähdetään, jahka kuiten-
kin ensiksi on juotu kahvia. —

— Kahvia! — kummasteli Pekka, — saatko sinä täällä sitäkin? —

— Totta kai, totta kai — puhui toimis-
saan Hiisi, nousten paikaltaan. Kävi sitten taas seinäkaapille ja otti siitä pienen rasian ja ylen pienen kahvimyllyn, johon rasiasta kaasi

mustia papuja. Jauhoi nyt myös pari minuuttia, niin jo olikin hällä pieni kourallinen mustia jauhoja, jotka heti viskasi pieneen kahvipannuun. Puhalsi hieman hiilosta sitten, ja pian sai uudestaan syttynyt tuli kahvin kiehumään. Kahvikupit, vaikka tosin naurettavan pienet, otettiin esille, ja kääpiö tarjoomaan. Kermaksi käytettiin eräästä kalliolla kasvavasta pensaasta lähtevää mahlaa ja sokuriksi valkoisia marjoja, joita niinikään kasvoi pensaissa. No, voi, voi! Sepä vasta oli kahvia se! Pekka joi kerrassaan kuusi kupillista. — Tässä ei liene sikoriaa, — muistutti Pekka —; peijakkaan hyvää on, oikein kurkkua kutkuttaa. —

— Niin, niin, poikaseni, — vastasi Hiisi; — kuninkaas eivät juuri juo sikoriakahvia. Tämä on Mokka-kahvia. —

— Ja sokuri sitten, — puhui Pekka —, nämä ihmeelliset sokurimarjat, ja kerma. Voi, voi, tämä on toista kuin lehmiä paimentaa. Kyllä minä jään tänne sinun ottopojaksesi sitenkin. Mutta kuules, hyvä kuningas, ehkä pitää minun sinua teititellä, kun olet niin vanha ja viisas, vaikka kovin pikkuinen? —

— Yhdentekevää, yhdentekevää, — vastasi levollisesti kääpiö —; sinuttele sinä vain. Mutta juodaan kahvia vielä. Nämä mun kupini on niin pienet. —

Ja Hiisi kaasi kuppeihin enemmän kahvia pannustaan.

— Kiitoksia, kiitoksia, — lausui Pekka; — jo taitaa tulla liiaksi, enkä minä olekkaan tottunut kahviin. Joskus emäntäni mulle tilkan antoi, ja sekin oli kuin tervavettä tämän rinnalla. Mutta olkoon menneeksi kupillinen vielä.

Ja niin joi Pekka vielä kupillisen kääpiön kuuluisaa kahvia, joi kaksikin. No, no, ei siitä mitään! Tarvitsihan hänkin kerran maailmassa jotain hyvää juotavaa.

Mutta kun nyt oli syöty ja kahvit juotu ja lopuksi kaikki astiat virutettu ja pistetty jälleen paikoilleen seinäkaappeihin, lähdettiin huviretkelle, Hiisi edellä ja Pekka perässä. Ja nyt seuraavassa luvussa kerron mitä paimenpoika tällä retkellä taas näki ja mitä juteltiin, ynnä muuta, ynnä muuta. Ja se luku on jo

Viides luku.

No, istumasta, astumasta joka jalka liikkeelle! Hiisi aukaisi seinässä olevan toisenkin sala-oven, jota ei Pekka eikä kukaan muukaan olisi huomannut. Siitä astuttiin pieneen kamariin, joka oli melkein aivan pimeä, ja siitä taas sala-oven kautta ulos. Ja tästä kävi nyt korkeat kiertorappuset ylöspäin, kivirappuset tietysti, kallioon kun hakattu olivat. Ylhäältäpäin tuli yhä enemmän valoa, mitä korkeam-

malle päästiin. Rappuset olivat joteskin mukavat. Pekan täytyi vain käydä kyykkysillään, koska tämä ylös-käytävä tietysti oli alkuansa tehty ainoastaan kääpiöitä varten.

No, tultiin rappusten päähän ja astuttiin ulko-ilmaan joteskin ahtaasta aukosta. Oltiin kalliosaaren päällä nyt siis, vapaan, siintävän taivaan alla. Pekka katsoi ympärilleen. Pieni oli kalliosaari, ehkä sata neliösyntä pinnaltaan. Ja ylt'ympäri pelkkää vettä vain, niin kauas kuin silmä kannatti, vettä ja taivasta. Mitään oikeita puita ei ensinkään näkynyt, ainoastaan pensaita ja kanervaa. Rannat olivat paikka paikoin kovin korkeat ja jyrkät, paikoittain taas loivat ja matalat. Siltä kohdalta, jossa Hiisi ja Pekka seisoivat, oli saaren pinta tasaista, mutta tuonnempana näkyi suurempia ja pienempiä kivikkoja, korkeampia ja matalampia paikkoja. Se oli, sanalla sanoen, näöltään tavallinen louhisaari, jommoisia kai sinäkin, arvoisa lukijani, olet nähnyt merellä tai järvellä liikkuessasi.

Ilma oli mitä ihaninta kesä-ilmaa tänään, ja Hiisi Pekkoineen lähti liikkeelle, hetken aikaa ihailtuansa juhlallista näkö-alaa.

— Käydäänpäs katsomassa valtakuntaani vähän tarkemmalta, — virkkoi Hiisi, — täällä on yhtä ja toista, jota ei heti ensi silmäyksellä huomaa. Astu vain tarkasti jälkiäni, ett'et kompastu. —

— Kyllä minä olen tottunut tällaisia maita kävelemään, — vakuutti Pekka. — No, mitä nyt saan nähdä! Mitä kummaa täällä on? Ehkä enemmän semmoisia Hiisiä kuin sinä? —

— Ei, Pekkaseni, — ilmoitti Hiisi, — kyllä minä olen viimeinen kääpiö tässä kalliassa. Kaikki muut hävisivät siihen aikaan kuin minä synnyin, neljästä sataa vuotta sitten. Mutta vast'edes ehkä kerron elämäni vaiheet. —

Kuljettiin nyt muutama kymmenkunta askelta, niin jo seisahtui kääpiökuningas noin tavallisen saunan suuruisen kiven eteen, joka kuitenkaan ei ollut mikään sauna, vaan kirkko. Niin todellakin: kirkko se oli, soma kivinen ristikirkko, ja kellotapuli oli sen toisessa päässä. Pekka kovasti hämmästyi, sitä tarkemmin tuijottaessaan. Siinä oli ovet, ikkunat ja kaikki tyyni, ja kellotapulien akkunoista näkyi kaksi pientä kirkonkelloa. — Mitä ihmeitä! — lausui Pekka, — onko täällä kirkkokin? —

— On, poikaseni, — vastasi kääpiö, — ja minä olen sen itse rakentanut. Ja siinä minä joka sunnuntai saarnaan, sillä olempa myöskin ylimmäinen pappi, olen piispakin, olen oikea paavi. Astutaan sisään. —

Ja Hiisi aukaisi pienellä avaimella kirkkonsa pää-oven. Käytiin sisään. Oi, siellä oli oikein kaunista. Oli siellä penkit, niinkuin kirkossa ainakin, oli saarnastuolit, alttarit ja urut. Ja kuva alttarin yläpuolella näytti profeta

Joonasta valaskalan vatsassa. Kaikki oli vain erinomattain pientä mallia, mikä Pekan mielestä teki kirkon kaikkine kaluineen sitä soemmaksi.

— Mutta Herranen aika! — lausui ihmetellen ja kummastellen Pekka, — kelle tässä matoisessa maailmassa täällä saarnataan, kun ei koko seurakunnassa ole ainoatakaan elävää sielua, muuta kuin pappi itse? Saarnaatko sinä itselles? —

— Kas, Pekkaseni, — lausui ikääskuin hieman häpeissään Hiisi, — asian laita on se, että... että... että... minä... että minä saarnaan tyytyväisyyden oppia. Kun olen jäänyt aivan yksikseni tähän maailmaan, niin ymmärräthän sen, että aika kävisi minulle hirveän ikäväksi, jos en kokisi olla tyytyväinen kohtalooni. Ja pysyttääkseni itsessäni tätä tyytyväisyyden tunnetta, johon jo, Jumalan kiitos, olen tottunutkin, saarnaan minä itselleni yksinäisyyden eduista. Ja saarnani minussa vaikuttaa sen, että pidän itseäni onnellisena kuin kuningas, kuin kuningas ilman alamaisitta, joka itse teossa ehkä onkin onnellisin olento tässä maailmassa. Minun ei tarvitse peljätä että joutuisin kapinan kautta valta-istuimeltani pois, eikä alamaiseni tarvitse peljätä että minä heitä rasittaisin, sillä ainoa alamaiseni olen minä itse. Ja miten olenkin saarnannut, niin olen tullut aivan tyytyväiseksi. Tuossa kovassa koivussa

kuitenkin kävi aika hirveän ikäväksi, ja jo olin unohtamaisillani kaikki pitämäni saarnat ja rupeemaisillani nureksimaan, mutta silloinpa tulikin pelastus, ja sinä, armas Pekkaseni, minun pelastajani olet. —

Näin puhui kääpiökuningas ja katsoi puheensa loppupuolella ilosta säkenöivin silmin Pekkaa.

Mutta Pekka seisoa töllisteli siinä suu ammoillaan eikä ymmärtänyt kääpiön jutusta juuri mitään.

— Vai niin, vai niin, — Pekka kuitenkin pakisi —; oletpa totta maarian merkillinen mies. Ja tämän kirkon olet todellakin rakentanut itse ja ainoastaan itseäsi varten?

— Niin, — lausui kääpiö, — minä sitä olen tarvinnut, kun en muuten olisi yksinäisyyttäni kestänyt. Mutta jätetään nyt se juttu. Enhän sitä paitse enää ole yksinäni, koska sinä olet kumppalikseni täällä ruvennut. Mutta mennään nyt ulos jälleen kävelemään. Nyt minä vien sinut kouluun. —

— Kouluun? — kysyi yhä enemmän hämmästyksissään Pekka, — ketä Herran hallussa täällä kouluutetaan? —

— Ei juur ketään, ei juur ketään, — sanoi ikääskuin hiukan hädissään Hiisi taas, — mutta mennään nyt. —

Astuttiin ulos ja kääpiö lukitsi jälleen kirkonoven. Kymmenkunta askelta kuljettiin,

niin seisottiin taaskin noin saunan kokoisen ki-
ven edustalla. Ei sekään sentään ollut mikään
sauna, vaan se oli todellakin koulurakennus,
akkunoineen päivineen. Käytiin ovesta sisään,
niin silmien eteen aukeni muiden ihmisten sil-
missä varmaankin pieni, mutta kääpiön silmissä
suuri koulusali, jossa oli penkit, pulpetit, pöy-
dät ja muut tarpeelliset koulutamineet. Kar-
tatkin oli seinässä.

Mitä hullutusta! — ihmetteli taas Pekka.
— Mitä täällä koululla tehdään? —

— Täällä tietysti opitaan ja opetetaan, —
selitti Hiisi, — ja opettaja olen myöskin minä,
oikeimpa yli-opettaja vielä. Kohta saat nähdä
kirjaston. Siinä on koko joukko kirjoja. —

Pekka ei ennättänyt kyselläkkään enem-
pää, sillä kääpiö kuljetti häntä taas perässään
koulusalin poikki ja seinässä olevan lukitsemat-
toman oven kautta toiseen huoneeseen, jonka
seinät olivat täynnä hyllyjä ja nämä hyllyt
täynnä kirjoja, vaikka kaikki hyvin pientä ko-
koa, semmoista, joka kääpiöille sopi.

Sitten mentiin tästäkin rakennuksesta ulos
ja tultiin lyhykäisen käytävän kautta taas toi-
seen kivikartanoon, jossa oli kaikellaisia kum-
mallisia pulpetteja, ja nämä olivat täynnänsä
koloja ja kolot täynnänsä pienen pikkaraisia
nuppuloita. Samassa salissa oli niinkään mer-
killisiä koneita, joissa oli kaikenlaatuisia pyöriä

ja rattaita. Koko tämän talon tarkoitusta Pekka ei laisinkaan ymmärtänyt. Mutta Hiisi selitti:

— Tämä on kirjapaino. —

— Vai kirjapaino? No eipä nyt hullumpaa! — ihmetteli Pekka. — Semmoista en ole ennen nähnytkään. Ja sinäkö kirjoja itse teet? —

— Minä itse, minä itse, — kehui Hiisi, — ja itse minä ne kirjoitan ja painatan ja luen. —

— Ellet sinä vain sittenkin olisi itse paholainen? — lausui taas Pekka, hyvin epäilevästi silmäillen kääpiökuningasta.

— Ole huoleti, — vastasi tämä, — kyllä kai olet vielä ymmärtävä, ett'en minä mikään paholainen ole. Mutta mennään nyt. —

No, astuivat tästä ulos kääpiö ja Pekka ja kävivät muutaman askeleen eteenpäin. Seisahtuivat niinkään saunan kokoisen kiven viereen nytkin. Se oli komea rakennus, sekin. Mentiin sisään. Siellä oli ensiksi sali, jonka toisessa päässä oli hyvin kaunis tuoli, kivistä tehty, mutta erinomattain ihanilla piirroskuvilla varustettu. Tuoli seisoi pienellä kivilavalla, jonne ylös kuusi rappusta johti. Muuten oli tässä salissa koko joukko pöytiä, joiden päällä oli kirjoituskoneita, niin pieniä kuitenkin, että niitä tuskin pelkällä silmällä huomasiakaan. Ja sitten saattoi tästä salista neljä ovea toisiin huoneisiin, joissa myös oli paljon pöytiä ja niiden päällä kirjoituskapineita.

— Ovatko ehkä nämäkin huoneet kouluhuoneita? — kysyi Pekka.

— Hui, hai, — vastasi kääpiö, — tässä talossa pitää maan hallitus istuntojaan. —

— Maan hallitus! — ihmetteli Pekka. — Mutta ketä täällä hallitaan, kun ei ainoatakaan hallittavaa henkeä näy? —

— Hallitsenpahan vain, hallitsen sittenkin, — vastasi Hiisi, vaikka jo joteskin hämillään, — ja hallitessani istun tuolla korkealla valta-istuimella. —

Pekka oli aivan ymmällään.

Mutta astuttiin taas tästä kartanosta ulos ja tultiin pian toiseen, melkein saman-kokoiseen. Siellä oli, niinkuin koulussakin, lattiat täynnänsä tuolia ja penkkejä, ja pöytä seisoi vähäisellä lavalla salin perässä.

— No, mikäs hittojen kokouspaikka tämä on? — kysyi Pekka.

— Tässä taasen pitävät istuntojaan valtiopäivät, — ilmoitti kääpiö-kuningas.

Pekka rupesi nauramaan. Ja Hiisikin hymyili hyvin herttaisesti.

— Valtiopäivät! — lausui Pekka. — Mutta missä ovat valtiopäivä-miehet? —

— Tässä, tässä vain, — vastasi Hiisi, osoittaen itseään — ja joskus tässä salissa pidetään hyvin kiivaita keskusteluja. Mutta aina minä päätän asiat maan hyväksi ja kunniaksi. —

— Vai niin, vai niin, — virkkoi Pekka.
 — No, kyllä minä uskon, mutta totta puhuen rupee jo pääni menemään aivan pyörälle. Ja kyllä minä olen kuullut sanottavan Amerikkaa ihmeiden maaksi, mutta näin peräti hulluksi en sitä kuitenkaan olisi uskonut, —

— No, no, Pekkaseni, — pakisi Hiisi, — ei tämä sentään niin hullua ole kuin puusta katsoen luulisi. Mutta lähdetään nyt taas. —

Käytiin ulos. Aurinko oli jo alenemassa, mutta kääpiökuningas eli tuo Pekan mielestä hassullinen Hiisi vei vain poikaa paikasta paikkaan, se on: kivistä kiveen. Jokaisen parin kuu-tiokyynärän suuruisen kiven sisässä oli asumus, johon kämppittiin sisään oven-tapaisesta reiästä. Asumuksissa oli pöytiä, tuolia, penkkejä ja muitakin tarpeellisia huonekaluja, vaikka tietysti kaikki hyvin pientä lajia, ikääskuin nukkeja varten valmistettu. Pekkaa sanomattomasti huvitti tämä kiertokulku ja kaikki mitä hän näki; mutta mitä Hiisi, yksinäinen kääpiö tällä autiolla kalliosaarella, noilla kaikilla kaluilla ja rakennuksilla teki, siitä ei Pekka poika päässyt selville. Hiiden selitykset olivat niin hirveän hämävät. Jos Pekka kysyi, kuka tätä kaikkea hyväkseen käytti, vastasi Hiisi vain: „minä, minä“, eikä ruvennut sen pitempiin selityksiin.

No, oli siellä kallionpäällä vielä yhtä ja toista katsomista, niinkuin pensaiden juurilla kasvavia kummallisia kukkia, joiden silmikot heti hiljaa

huoaten sulkeutuivat, jos niitä vain katsoi; pienissä vesilätäköissä matelevia mustia matoja, jotka lauloivat kuin västäräkit; rantavedessä uiskentelevia pieniä kaloja, jotka piipottivat kuin sorapillit; muutamissa kiven-koloissa luikertelevia sisiliskoja, jotka hirnuivat kuin hevoset; ynnä muuta, ynnä muuta, jota kaikkea en jaksa tässä luetella.

— Jo nyt luiskahtavat kairan-laidat kallosani aivan longalleen — sanoi viimein Pekka. — Minä en totta tosiaankaan tiedä olenko valveilla vai näenkö unta. Olen kuullut että Amerikka myöskin nimitetään uudeksi maailmaksi; ja kyllä, kyllä tämä Amerika ainakin on ihan uusi maailma. Enhän vain liene kuolleena?

— Et ensinkään, Pekka poikani — vakuutti kääpiö, — kyllä sinä elät, elät yhtä eheänä kuin minäkin; ja kyllä kaikki on täyttä totta mitä täällä näet. Mutta siinä tosin olet oikeassa että tämä Amerika on vähän kummallinen maa. No, no, ei siitä mitään. Entäs nyt lähdetään takaisin kotiin illallista syömään. —

— Lähdetään vain, — sanoi Pekka, — kyllä tässä jo on kummia kylliksi yhdeksi päiväksi. —

Lähtivät siis ystävykset astuskelemaan takaisin Hiiden luolaan päin, Hiisi edellä ja Pekka perässä.

Mutta mitäs ollakkaan! Pekan astuessa pieneen kanervapensaasen, vajosi tämä ja maa hänen allansa, ja hän vaipui yht'äkkiä alas, kuin olisi kaivoon pudonnut. — Herra hallitkoon! — huusi hän mennessään.

Hiisi kääntyi taaksepäin ja huomasi mitä oli tapahtunut. Hyppäsi heti samasta aukosta Pekkaa perähän. Tämä oli pudonnut maanalaiseen luolaan, ja Hiisi tulla temposi suorastaan hänen päällensä. Ainakin kymmenen sylen korkea oli putous, mutta eipä näkynyt mitään onnettomuutta tapahtuneen.

— Hi, hi, — hi, nauroi Hiisi vain, kömpien ylös seisaalleen. — Älä pelkää, Pekka! —

— Missä Herran tähden ollaan? — kysyi tämä, niinikään jaloilleen nousten ja pidellen hieman helläviä jäseniään.

Luolassa oli pilkkaisen pimeä.

— Suorastaan kultakaivokseen putosit, Pekkaseni. Mutta ei hätääkään. Kyllä tästä päästään. Kah, kun en muistanut että muutamat kanervapensaat täällä ovat vähän petollisia. Ovat kasvaneet niiden aukkojen suuhun, jotka johtavat kaivokseen. Isketäämpäs tulta. —

Ja Hiisi iski tulta tuluksillaan.

Palavan taulapalasen valossa (niin hyvää taulaa oli Hiidellä) aukeni Pekan silmien eteen ihmeellinen näky. Luola oli joteskin suuri, ainakin noin kuusi kuutiosyltä. Sen seinät, katto ja lattia olivat kauniin keltaiset ja loisti-

vat silmiä häikäisevällä valolla. Kaikki oli, näet, kultaa, pelkkää kultaa. Katto ja seinät olivat kovat, mutta lattia tai luolan pohja oli erinomaisen hienoa hiekkaa, kulta-hiekkaa, jota lienee ollut noin kyynärän syvältä. Senpä tähden ei Pekka ollenkaan ollut loukkaantunut, siihen pudotessaan. Pikkuisen kipeää otti vain sen johdosta että kääpiö putosi suorastaan hänen päällensä.

Hiisi kertoi nyt että muka tämä oli hänen kultakaivoksensa sekä että hällä täten oli kultaa vaikka kuinka, jos vain mieli teki.

— Ja tästä saa rahaa? — Pekka kysyi.

— Saa jos kuinka, — selitti kääpiökuningas, — mutta mitäpä sillä, mitäpä sillä! Lähdetään pois. —

Pois tästä maanalaisesta kultakuopasta tulittiin kultaisia tikapuita myöten, jotka johtivat ylös eräasen toiseen aukkoon katossa, kuin se, josta oli pudottu sisään. Kiivettiin siis ylös ja oltiin kohta kallion päällä taas. Käytiin sitten sille aukolle, joka vei alas Hiiden varsinaiseen asuntoon. Astuttiin rappusia alaspäin ja pian oltiin Hiiden ruokasalissa. Mutta Hiisi ehdoitti että nyt vielä, auringon par'aikaa laskiessa, vähän ongittaisiin.

Käytiin siitä siihen suureen luolaan, johon Pekka oli veneensä laskenut. Hiisi toi pienet onget eräästä salakaapista luolan nurkassa, ja

pian istuivat molemmat tuolla mustalla ruohopenkerellä, onget kädessä.

Heti nykäisi, ja Pekka sai suuren ahvenen. Mutta Hiisi heitti samassa penkereelle kultakalan, niin, kultakalan, joka kuitenkin ei ole mikään harvinainen otus. Tähän jätettiinkin koko onkiminen, sillä ystävykset arvelivat saavansa kyllikseen jo tästä saaliista.

Käytiin ruokasaliin. Hiisi teki tulen takkaan, paisti kalat voissa, pani esille entistä limppua muutaman palasen, kävi hankkimassa maitoa ja marjoja; ja niin istuttiin taas pöytään. Hyvältä maistoi, mainion hyvältä, kumpanenkin kiitti Jumalaa ruoasta, ja niin oltiin valmiit menemään levolle.

Hiisi toi ulkokuoneesta Pekalle pehmoisia sammalia vuoteeksi. Niin kohteliaasti kuningas passasi paimenpoikaa. Penkille, sopivalle kivipenkille, tehtiin Pekalle sammalinen vuode, ja Hiisi teki toisen itselleen viereiselle penkille.

— Hyvää yötä! — sanoi Hiisi.

— Jumalan haltuun! — sanoi Pekka. Kovin olikin väsyksissä poika parka, ja pian hän nukkui makeaan uneen.

Ja Hiisi luultavasti samoin.

Kuudes luku.

Aamupuoleen yötä heräsi kuitenkin yht'äkkiä Pekka, en tiedä mistä syystä; mutta heräähän sitä usein. Hiisi näkyi nukkuvan sikeää unta, mutta Pekan häntä silmäillessä rupesi hän puhumaan, sanoen:

— Voi sentään mua onnetonta kääpiöparkaa! —

— No, mikä vaivaa? — Pekka kysyi.

Hiisi ei vastannut tähän mitään, josta seikasta Pekka päätti että hän puhui unissaan. Oli näet silmät ummessa Hiidellä, eikä hän ensinkään liikahdanut.

— Voi minua onnetonta kuningasta! — lausui hän vieläkin.

Pekka päätti olla hiljaa kuin hiiri, saada kseen kuulla mikä vaivasi Hiittä.

Ja Hiisi piti nyt unissaan pitkän puheen:

— Voi sentään, voi sentään, — lausui hän, — neljättä sataa vuotta on nyt kulunut siitä, kun vanhempani kuolivat, jättäen minulle perinnöksi tämän yksinäisen kallion keskellä meren selkää. He kehoittivat minua tyytymään yksinäisyyteen, mutta antoivat minulle samassa erinomaisen ymmärryksen lahjan. Aivan itsensä olen oppinut, sillä ehtymätön opin haltiatar hengessäni asuu, olen oppinut rakentamaan

kirjapainoja ja tekemään kaikki kalut, mitä siihen tarvitaan, olen oppinut kirjoittamaan ja painattamaan kirjoja ja niitä lukemaan, olen oppinut tekemään karttoja ja niistä sitten tutkimaan maailmaa, olen oppinut omista kirjoistani koko maailman historian ja tiedän miten valtakuntain olot on järjestetty. Minä olen omalla taidollani rakentanut kirkon, koulukartanon, hallituksen talon ja valtiopäiväin talon; ja minä tiedän miten saarnataan, miten hallitaan ja miten valtiopäivillä kiistellään. Olempa rakentanut asuinsijoja valtakuntani väestölle, olen kaivanut kultakaivoksen, joka sisältää äärettömät aarteet, olen, sanalla sanoen, tehnyt tämän kallion suotuisaksi olopaikaksi sivistyneille olennoille. Penkere tuolla ulkoluolassa sisältää hyvää syötävää monelle tuhannelle kääpiölle, kivipiikeistä sen katossa voipi lypsää oivallista maitoa, sillä sadevesi tunkiessaan tään onnellisen kallion läpi muuttuu maidoksi. Ja runsaat pensaat ovat täynnänsä herkullisia hedelmiä. Oi minua! Minun pitää tyytyä yksinäisyyteen, ja kuitenkin on täällä elämän tilaa tuhansille. No. Olen saarnannut itse omasta saarnastuolistani itselleni tyytyväisyyden oppia, ja kyllä olen kokenut olla tyytyväinen. Mutta empä sittenkään saata kieltää että elämä kansani keskuudessa tuntuisi minulle onnellisemmalta. Oi minua narria! Rakastavainen sydämeni kaipaa minun-kaltaisiani olentoja, jotka

voisin tehdä onnelliseksi. Ja vilkas mieleni luonto usein kuvittelee, miten saareni on täynnä kunnollista kääpiökansaa, miten minä sitä halitsen ja opetan ja sille saarnaan, ja miten se keskustelee omista asioistaan valtiopäivillensä. Oi, sitä vartempa olenkin kahdensadan vuoden kuluessa kaikki nämä hyvät laitokset tänne luonut, vaikka kyllä tiedän ett'en kansaani koskaan näe; en näe, en näe, ennenkun

„Kirkonkellot täällä soivat,
Joita soittaa paimenpoika“.

Niin sanoi kuoleva äitini, niin sanoi kuoleva isäni, jättäen minut tänne yksinäisyyteen ja pyytäen minua yksinäisyyteen tyytymään. Oi, oi! Tunnen kyllä että se oli Jumalan rangaistus, kun sata vuotta sitten jouduin kauhian kalan suuhun ja sitten kovan koivun sisään. Mutta olenhan kokenut niinkin hirveää yksinäisyyttä kärsiä nureksimatta. Niin, niin, Jumala ei sallinut että saisin mielessäni kuvitella itselleni onnellista kansa-elämää täällä saarella. Senpätähden vei hän minut kauas pois kaikesta komeudesta, jonka olen tänne luonut . . . Mutta nyt, nyt . . . Niin, täällä on todellakin paimenpoika! Herra taivaassa! Enhän koskaan uskonut semmoista voivan tapahtua, koska täällä ei mitään paimentamista, ei mitään karjaa ole. Ooh! ooh! Olisikohan se hetki tullut, jolloin vihdoinkin paimenpoika voi kirkkoni

kelloja soittaa? . . . Mutta ei, ei. En uskalla häntä pyytää niitä soittamaan. Ehkä Jumala minua taas rankaisisi tyytymättömyydestä. Tahdon tyytyä kohtalooni. Olempa saanut kumpalin sentään, yhden kumppalin, ja kiitän siitä Jumalaa. Eikä hän ole tullut tänne minun toimestani. En ole häntä noutanut minä. Niin, niin, tahdon tyytyä, tyytyä, tahdon tarkoin saarnata itselleni tyytyväisyyden oppia. Ei hiiskaustakaan paimenpojalle, ottopojalleni siitä, minkä sanomattoman onnen hän saattaisi minulle tuottaa. Ei hiiskaustakaan! Oi isäni ja äitini! Vieraasta maasta toitte te minut tänne yksinäiselle kalliolle, kun kansanne oli teistä karannut pois lintujen haamussa. Ja täällä olen kolmatta sataa vuotta viettänyt yksinäisyydessä, käskyänne noudattaen. Tahdon tyytyä nytkin ikuiseen yksinäisyyteen, ilman kansattani elämään, vaikka nyt kummallisesta sattumuksesta täällä on paimenpoika, joka voisi kirkonkelloja soittaa. Ei hiiskaustakaan hänelle. Auta minua, Jumala, tyytyväisyyteen. —

Näin puhui unissaan ja silmät ummessa kummallinen kääpiö. Pekka oli tietysti hirveän hämmästyksissään, ja selvästi hän nyt ymmärsi, että kääpiö oli kelpo ja kunnollinen mies. Pekan kävi häntä sääli, sydämensä pohjasta hän surkutteli miesparan pitkällistä yksinäisyyttä, ihmetteli hänen tyytyväisyyttään ja kärsivällisyyttään ja päätti, kun päättikin, sopivassa

tilaisuudessa soittaa hänen kirkonkellojaan. Mutta päätti hän niinkään olla puhumatta Hiidelle mitä hänen suustaan kuullut oli. Pekka tahtoi saattaa hänelle odottamattoman ilon, jos se sitten vain oli totta että kääpiön yksinäisyys loppuisi paimenpojan soittaessa kirkonkelloja.

Siihen päätökseen nukahti vielä Pekka ja nukkuikin oikein hyvin. Hiisikin hengitti taas levollisesti hiiskumatta mitään.

Mutta aamupäivällä heräsivät molemmat sitten, ja Hiisi nousi vuoteeltaan kahvia keittämään. Pekka maata venysteli vielä, kääpiön kehoituksesta, kunnes kahvi oli valmiina ja Hiisi kivisellä tarjottimella oli tuonut hänelle kupillisen vuoteelle. Hyväntahtoinen ja kaikin puolin kohtelias kuningas, Pekka arveli ja kiitti kauniisti.

— Voi, voi sentään, kuinka nyt on hauska, kun sinä olet täällä toverinani, — lausui Hiisi.

— No, sepä hyvä, — vastasi Pekka, — kyllä minä koen parastani ollakseni sinulle mieliksi, Hiisi kulta —

Ja Pekka olikin Hiidelle mieliksi, ruveten auttelemaan häntä talouden toimissa ja pidellen ystävällistä pakinaa hänen kanssansa. Hyvin pian näkyikin Pekka harjaantuvan tämän uuden maailman elämään. Pekka oppi kirnumaan voita pienessä kivikirnussa, johon kerma otettiin pienistä kivisistä viilihulikoista, joihin Hiisi lypsi maidon kivisistä utarista ulkoluolan ka-

tossa. Se ei ollut kahvikermää. Pekka oppi paistamaan sieniä, keittämään sammakoita ja niin edespäin. Erittäin huvitti Pekkaa onkimi-
nen, ja Pekkakin rupesi jo saamaan mitä hyvänmakuisimpia kultakaloja. Pekka oppi leipomaan limppuja ja jauhamaan kahvijauhoja. Pekka oppi iskemään tuluksilla tulta, ja tupakkaakin polttamaan olisi hän oppinut helposti, mutta ei tahtonut paimenpoika. Pekka oppi nakertelemaan kultahiekkää pienellä puukolla kultakaivoksen seinistä. Pekka oppi melkein mitä hyvänsä, mutta lukemaan hän ei oppinut, sillä kirjaimet kääpiön kirjoissa oli niin pientä mallia, että niitä tuskin silmin erotti. Samasta syystä hän ei myöskään oppinut kirjoittamaan, sillä kääpiön piirtämät kaavakirjaimet eivät pystyneet hänen silmiinsä.

No niin. Pekka perehtyi oloonsa tämän ihmeellisen Amerikan maassa ja oli varsin tyytyväinen. Ruokaa oli yltäkyllin ja hyvää särvintä ja kahvia. Melkein joka päivä poikkesi kääpiö kouluun ja kirjastoon, jossa hän hetken aikaa luki kirjojaan ja kirjoitteli. Nämä olivat Pekalle ikävimmät tunnit, kun noiden hienojen kirjainten tähden ei voinut olla osallisena työssä. Kääpiö kävi toisinaan hallituksen ja valtiopäiväin taloissa ja piti siellä ankaria puheita, huutaen minkä jaksoi että pitää olla esivallalle kuuliainen. Tämä nauratti Pekkaa, sillä kuulijoita ei ollut muita kuin hän. — Kyllä

minä ainakin olen kuuliainen, — huusi hän Hiidelle vastaan. —

Hiisi hymyili hyvin herttaisesti, mutta Pekka huomasi, että kääpiön katse kuitenkin oli alakuloinen, vaikka hän hymyili. Pekka arvasi syyn tähän alakuloisuuteen: mikä muu kuin alamaisten puute se oli, joka painoi kääpiön mieltä?!

Eräänä päivänä Pekka ehdoitteli että Hiisi lähtisi saarnaamaan kirkkoon, mutta tämä pani vastaan, arvellen olevansa nyt niin tyytyväinen, ett'ei mitään saarnaa muka tarvitsisi.

Kesä kului loppupuolelleen. Päivät olivat jo koko joukon lyhyemmät ja yöt pitemmät. Ei sopinut moittia oloa kääpiön kalliolla millään muotoa huonoksi, mutta miten olikaan, niin rupesi Pekan kuitenkin toisinaan tekemään mieli pois. Hän halusi, suoraan sanottu, jälleen päästä oikeiden ihmisten joukkoon, sillä eihän hän kuitenkaan, kun oikein asiaa punnitsi, arvellut olevansa luotuna elämäänsä viettämään kääpiöiden ja hiisien parissa. Mutta toiselta puolen ei hän suinkaan tahtonut jättää tuota hyvää Hiittä yksikseen tänne autiolle saarelle. Hiisi huomasi Pekan kaipauksen, vaikk'ei poika mitään ääneensä maininnut, ja ehdoitti nyteräänä sunnuntaina että käytäisiin kirkkoon saarnaamaan ja kuulemaan tyytyväisyyden oppia. Pekka heti tuumasi että nyt hän koettaa päästä

kellotapuliin soittamaan kelloja, mutta ei tietysti virkannut kääpiölle sanaakaan aikeestansa.

No, käytiin kirkkoon, ja kääpiö nousi saarnastuoliin. Oivallisen saarnan piti hän yksinäisyyden ja tyytyväisyyden monista eduista tässä maailmassa ja näytti itse tulevan sekä liikutetuksi että vakuutetuksi saarnastaan. Mutta Pekka ajatteli toisin ja sanoi saarnan loputtua ikääskuin sivumennen:

— Olisipa hauska kerran kuulla kirkonkellojen soivan. Eikö soiteta kirkosta pois? —

— No, soitetaan vain, — sanoi kääpiö, mutta näytti hyvin levottomalta.

He kapusivat siis molemmat kellotapuliin. Kaksi oli luvultaan kellot.

— Kyllä minä soitan, kyllä minä soitan. Älä huoli soittaa sinä, — lausui hätäilevänä ja kovin levotonna Hiisi.

Ne olivat poljettavia kelloja, kuten tavallisesti kirkonkellot, vaikka tietysti pientä mallia Pekan mielestä.

Hiisi rupesi polkemaan toista kelloa toisella jalalla, toista tosella, aina vuorotellen. Ja voi kuinka juhlallisesti ne soivat ihanan elokuun-aamun auringon paistaessa. Kling, klang, kling, klang! Siinä oli oikein säveltäkin, sopusointua ja tarkoitusta. Tuntui siltä kuin olisi kellot lausuneet ilmi jotakin salaisen kaipauden ja surun tunnetta, kuin olisivat he valittaneet, ett'ei heitä ollut kuulemassa ihaileva

ihmisjoukko. Kääpiökuningas soitti soittamistaan ja näytti joutuvan ikääskuin pyhän liiketuksen valtaan. Pieni pää kallellaan, hyräili hän samassa vapisevalla äänellä hiljaista ja sanomattoman suloista, mutta sanatonta laulua. Ja hänen silmänsä vettyivät. Ja hän heitti paimenpoikaan silmäyksen, joka osoitti äärettöntä kaipausta. Mutta samassa hänen ruumiinsa yht'äkkiä kummallisesti värisi, hänen kasvonsa kävivät kalpeiksi kuin lumi, ja hän lakkasi soittamasta, käyden kovin haltioissaan katsomaan ulos ikkunasta.

Mutta mitäs teki nyt Pekka? Poika, joka ei enää muistanutkaan omaa ikävyyttänsä mannermaalle ja muiden ihmisten joukkoon, vaan ainoastaan pienen Hiisi paran kovaa kohtaloa, jonka tämä unissaan oli ilmoittanut, Pekka astui Hiiden sijaan ja rupesi, kun rupesikin, soittamaan, pyöritellen kelloja käsillään vain.

Hiisi seisoi ikkunassa eikä näkynyt kuulevankaan koko soittoa, katsoa tuijotti vain kauvas siintävään etäisyyteen, äärettömän meren lakeuteen.

Kling, klang, kling, klang, kilikili king! kaiuttivat ilmaa ja kalliota kääpiön kirkonkellot, paimenpojan soittaessa. Mutta Hiisi, joka akkunassa seistessään oli vaipunut ikääskuin horrokseen, havahti nyt uinustaan, säpsähti ja lausui:

— Mitäs olet tehnyt, paimenpoika? Katso tuonne! — Ja hän osoitti kädellensä läntistä taivaan-rantaa.

Sieltä nousi valkoinen pilvi, joka näkyi kasvamistaan kasvavan.

— Kävi nyt miten kävi, mutta minä soitan, — puhui Pekka. Ja hän soitti. Valkoiset pilvet eivät meitä juuri peloita.

Mutta pilvi lähestyi kovalla vauhdilla kalliosaarta ja kasvoi kasvamistaan. Ja niin kummallisesti välkkyi se ja kimalteli auringon paisteessa.

Kädet ristissä ja silmät sineyteen päin seisoi yhä ikkunassa pienoinen kääpiö. Mutta nyt rupesi tuosta lähestyvistä pilvestä kuulumaan kummallista ääntä, kauas kajahtelevaa kaakotusta. Ja pian huomasi Pekka ett'ei se mikään oikea pilvi ollutkaan, joka tulossa oli, vaan suunnattoman suuri lintuparvi. Niin, lintuparvi se oli.

„Kuik, uik, kääk, kääk“! pauhasi parvi, lähestyessään saarta. Ja rähinä ja siipien sinkominen ilmassa oikein korvia kosketteli. Kolme kertaa kiersi peuhaava, liipotteleva lintuparvi kallion. Mutta sitte laskeusi se alas siihen. Kalalokkia ja kuikkia olivat, päätti Pekka. Kummallisia kuperkeikkoja ilmassa tehden ja iloisesti äännellen istuivat he mikä minnekin, rantaveden kiville, pensaiden päälle, kivi-asumusten harjoille ja niin edespäin.

Mutta mitäs ollakkaan! Kääpiö, joka oli tätä lintujen tuloa ja asettumista kalliosaarelensa kädet ristissä ja merkillisesti miettivältä näyttäen katsellut, lausui nyt yht'äkkiä:

— Se on siis tapahtunut! — Ja nyt käänsi hän silmänsä korkeuden kiireesen ja lausui: — Tapahtukoon sinun tahtosi! — Ja hän iski tuluk-sillaan tulta. Ja hänen vieressään oli siinä kapine, jota ei Pekka ollut huomannut, nimit-täin kyynärän pituinen, käsivarren vahvuinen pyöreä kivimalka, jonka toisessa päässä oli pieni reikä. Tähän reikään pisti kääpiö nyt palavan taulanpalasen. Pum! Kova pamaus kuului, ja savua lähti kivimalan toisesta päästä.

— Mitä tämä tietää? — kysyi säpsäh-täen Pekka ja taukosi soittamasta.

Hiisi osoitti kädellään ulos ikkunasta, teh-den samassa ulospäin juhlallisen ja syvän ku-marruksen.

Mikä ihmeellinen näky! Ei siellä ollut lintuja enää, ei näkynyt ainoatakaan. Mutta sen sijaan pyöriskeli kaikkialla pieniä kääpiöitä.

Niin, niin, pieniä kääpiöitä siellä pyö-riskeli.

Seitsemäs luku.

Kapine, jolla Kääpiö ampui, oli tykki, pieni kivikanuuna. Sen laukauksesta olivat linnut kaikki kääpiöiksi muuttuneet.

Mutta, rakas lukijani, tämä satu on jo joutunut joteskin pitkäksi. Minun täytyy se tästälähin supistaa ja kertoa lyhyemmästi, vaikka kyllä se tosin tulisi hauskeemmaksi, jos panisin pitemmältä.

No, nuo linnuista lähteneet kääpiöt olivat nyt Hiisi ukkomme alamaiset, joita hän kaiken ikäänsä oli kaivannut, vaikka hurskaana miehenä oli yksinäisyyteensäkin tyytyä kokenut.

Minun kertomattanikin arvaatte kuinka sanomattoman iloinen hän nyt oli. Heti paikalla kävi hän ainakin pari sataa vuotta nuoremmaksi näöltään, reipastui ryhdiltään ja kaunistui kasvoiltaan. Pekkaa hän siinä kellotapulissa jo lensi suorastaan kaulaan, halaili ja suuteli paimenpoikaa ja oli aivan kuin raivoissaan riemusta. Mutta sitten soitteli Hiisi hetkisen kirkonkelloja vielä, ja kaikki hänen alamaisensa riensivät kirkkoon, istuivat penkkeihin ja rupe-sivat veisaamaan kiitosvirttä. Lukkari oli heillä muassaan ja urkujen-soittaja myös. Virren loputtua nousi Hiisi, joka Pekan kanssa myös oli saapunut tänne, saarnastuoliin ja piti kääpiöille juhlallisen tulijais-saarnan, jossa hän ko-

vasti kiitti Taivasta siitä että kääpiöiden valtakunta nyt oli uudelleen syntynyt.

Kirkosta mentiin valtiopäiväin taloon, jossa kääpiöt hetken aikaa keskusteltuaan yksimielisesti valitsivat vanhan Hiiden kuninkaaksensa ja tekivät käsiään nostellen uskollisuudenvalan. Täältä lähti Hiisi, valittuaan joukosta noin viisikymmentä viisasta miestä ja ottaen heidät mukaansa, hallituksen kartanoon, jossa hän nousi valta-istumellensa ja pani nuo viisikymmentä eri pöytien ääreen piirtelemään protokollia ja pöytäkirjoja. He osasivat kaikki kirjoittaa. Niistä valitsi hän sitten lähimmät apulaisensa, ministerit ja muut lakeijat, hovin kamariherrat ja muut passarit, ja järjesteli valtakunnan olot oikein tavallisten kaavain mukaan. Tämä toimitus vei toista tuntia, ja sen loppupuolella rupesi kääpiöjoukko ulkopuolella huuhtamaan ruokaa. Siinä oli lapsiakin, kääpiölapsia, joista muutamat olivat noin korttelin pituiset, mutta pienimmät kapalovauvat ainoastaan sormenpituisia, täydellisiä peukalopoikia. Pekkaa he kaikki kovasti pelkäsivät, sillä hän oli heidän joukossaan tietysti julma jättiläinen.

No niin. Koko lauma, joka, sivumennen sanottu, vielä oli ihka alastomana, huusi täyttä kurkkua ruokaa. Hiidelle eli kuninkaalle tuli kiire. Koko hallitus perässään riensi hän ulos, asettui portaille ja piti puheen, jossa hän kehoitti alamaisiansa kärsivällisyyteen. Mutta kun

nurinaa ja narinaa yhä kuului, astui hän äkkiä maahan ja marssi juhlallisesti väkijoukon läpi, joka väistyen syrjälle teki kunnioitusta sillä tavoin, että jokainen pisti peukalon suuhunsa. Hiisi sieppasi kalliolta kiven, viskasi sen vihaisesti maahan ja lausui:

— Tuoss' on ruokaa! —

Nyt huudettiin kahta hullummasti, ja muuttamat näyttelivät jo nyrkkejäänkin, ärjyen: „Pitääkö meidän syödä kiviä?!“

Mutta äläppäs ollakkaan! Siltä kohdalta, johon kuninkaan viskaama kivi oli pudonnut, aukeni vähitellen kallio, aukeni aukenemistaan, ja suuri juopa syntyi. Tästä komensi kuningas koko lauman menemään sisään. Hallitusmiehet tyrkkivät ja tuupivat päältä, ja sinne siirtyi koko rähisevä joukko vähitellen sisään. Alas putosivat peijakkaat vuoren väljenevään vatsaan. Kun kaikki oli sinne kadonnut, vääntyi ja kääntyi kallio taas vähitellen kiinni.

Hiisi lähti nyt, Pekka perässään, tavallista tietä, nimittäin entisiä rappusia myöten, alas omaan asuntoonsa ja siitä tuohon ulkoluo- laan, jossa oli mustaa ruohoa ja sieniä ja muuta kasvava pengeri. Tänne, tänne ikään olivat kääpiöt kopsahaneet alas jok'ikinen sorkka. Hyvällä maulla noukkivat siinä sieniä suuhunsa, ihan raa'alta niitä syöden. Toiset olivat kavunneet kuin kissat seiniä ylöspäin ja pistelivät nyt poskiinsa makeita marjoja pensaista. Mutta

ei siinä kyllin. Kymmenittäin kiikkua keikutteli heitä katossakin, jossa he pitelivät kiinni noista kivisistä jääkynttilöistä, imien niiden päistä maitoa vinkuvaan vatsaansa. Tämä näky hirveästi huvitti Pekkaa.

No, ei siitä sen enempää. Mutta kun kaikki olivat syöneet kylliksensä ja kivipiikin-imijätkin vatsat täysinäisinä tipahtelleet alas, saivat he kuninkaalta käskyn tekemään vaatteita itselensä, alastomina kun olivat ihan, raukat. Miehisissä ryhtyivät he noukkimaan nokkosen-lehtiä, ja aika mestareita näkyivät olevan niitä neulomaan yhteen. Jokainen korttelin pituinenkin kääpiönallikka oli oivallinen räätäli. Pienillä, melkein näkymättömillä kivineuloilla, joita Hiisi heille toimitti eräästä kuopasta seinässä, ja ihan näkymättömillä langoilla (Pekka ei ainakaan niitä silmin erottanut) ompelivat he muutamassa minuutissa itselleen polttaris-puvut, samalaiset kuin oli Hiidelläkin. Pukivat päällensä sitten ja näyttivät varsin nätiltä.

Sitten pidettiin siellä saarella häätkin, samana päivänä vielä. Hiisi, näet, meni naimisiin, valiten erään parin korttelin pituisen sievän kääpiö-neiden aaviosiiipakseen. Itse hän toimitti vihkiäiset oudonlaisilla menoilla, joista nyt en huoli kertoa; ja tanssit pidettiin valtiopäiväin talossa. Oli varsin hauska katsella heidän hullunkurista hyppelyään: vasen jalka

oikeanpuolisella olkapäällä, pääkallo kallellaan ja peukalot sieraimissa pistivät he peijakkaan hurjaa pirvettä, purppuria ja muuta, keikahtaen tavan takaa kumoon ja lennättäen tuon tuostakin pienempiä pariskuntia ulos akkunoista. Pekka-kin olisi mielellään tanssinut, mutta tyttö-tiitiset pakenivat häntä kuin peeveliä. Hän oli, näet, jättiläinen, kauhea Koljatti, heidän parissaan.

Vielä viipyi paimenpoika kuitenkin viikon päivät kääpiöiden kalliolla, katsellen heidän omituisia olojansa ja elämäänsä. Jo seuraavana päivänä toimitettiin kaikki lapset kouluun, ja eräs vanha, kovin laiha ja masentunut maisteri, kääpiö-maisteri tietysti, pantiin heitä opettamaan. Ensiksikin hän opetti heille historiaa, isänmaan historiaa. Hän kertoi lapsille, että koko tämä kääpiökansa neljättä sataa vuotta sitten oli tehnyt kapinan silloista kuningastansa vastaan, joka kuningattaren ja yhden poikansa kanssa silloin oli paennut tälle kalliosaarelle, vaan vaimoineen pian kuollut, jättäen pojan jälkeensä yksinäisyyteen tänne. Mutta kansa oli muka rangastukseksi kapinastaan muuttunut linnuiksi ja nyt kolme sataa vuotta kalalokkeina kitunut Kyöpelin vuorella, josta se vihdoinkin, kuullessaan kellojen kummallisesti soivan tältä saarelta, oli lähtenyt lentoon tänne päin. „Tämä nyt on uusi kotimaa, ihka ijankaikkinen isänmaamme; rakastakaa sitä!“ lopetti laiha maisteri ensimmäi-

sen opetustuntinsa. Mutta kaikkein pienimpiä peukalopoikia opetti toisessa huoneessa eräs makeasuinen mamsseli, laiha hänkin ja latuskainen kovin, puettuna lyhykäiseen polttarais-hameeseen. Hän ei kuitenkaan opettanut oppilailleen mitään maailman mahtavaa viisautta, vaan neuvoi heitä paistamaan pannukakkuja, joka opetus pienokaisia sanomattomasti huvitti. Nurkassa oli, näet, pieni takka, johon tuli syttyi mamsselin sylkemällä. Siihen viskattiin kourallinen siemeniä noista kummallisista kukista, jotka huokasivat sulkeutuessaan kiinni; ja hetkisen mentyä tulla tanssasi liedestä pieni pannukakku. Sen pienet oppilaat paikalla söivät. No, olihan sekin koulua!

Sitten näki Pekka vielä miten kallion kummalliset asukkaat mustista madoista, jotka lauloivat kuin västäräkit, pienten asuntojensa takkoissa ja pienissä kivipadoissa keittivät itselleen makeaa matopuuroa. Ja madot lauloivat vielä kiehuessaankin. Pienistä, sorapillin äänellä piipottavista rantakaloista paistettiin kunnollista kalakukkoa, ja kalat piipottivat paistinpannussaakin vielä, luultavasti lystiksensä, sillä ei näkynyt kuolema heitä ensinkään kiusaavan. Kivenkoloissa hevosen tavalla hirnuvista sisiliskoista valmistettiin paistia jälkiruoaksi. Ja tapahtui siellä monta muutakin kummaa, mutta kukapa niitä nyt kaikkia jaksaa luetella!

Kultakaivoksessa ruvettiin myös tekemään työtä. Kääpiöt siinä kultaa seinistä pienillä kivikirveillä kiskoivat kuin lastuja vain, ja nämä muserrettiin sitten hiekaksi, josta kai oli aikomus tarpeen vaatiessa valaa rahaa.

Asumukset oli kääpiökansalla, kuten tiedämme, valmiina, ja niihin koteutuivat he varsin pian. Hiisi kuningas oli ymmärtäväinen mies ollut; ja kaikki mitä hän kahden vuosisadan kuluessa oli valmistellut, mielessään kuvitellen onnellista kääpiökansa-elämää, oli nyt aivan paikallaan. Varsinkin kirjapainot, kirjat ja muut sivistyksen välikappaleet olivat aivan omiansa luomaan loistavaa ja viisasta tulevaisuuden-kääpiökansaa.

Hiiden Amerika sai kalliosaari nimeksensä, kansan yksimielisestä suostumuksesta väli-aikaisilla valtiopäivillä.

Kahdeksas luku.

Ja tähän ehkä saattaisin jo lopettaa tämän Hiiden sadun; mutta vielä pari sanaa pikkimmältäni Pekka pojan paluumatkasta. Niin, paluumatkasta; sillä palasipa Pekka pian kyllä tältä merkilliseltä Amerika-matkaltaan. Tosin oli varsin hauskaa katsella kääpiöiden ihmeellistä elämää, tätä meikäläiselle aivan uutta

maailmaa, mutta ihmeistäkin saa lopulta kyllikensä; ja miten olikaan, eräänä päipänä ilmoitti Hiisi ukolle Pekka mielivänsä lähteä vanhaan ihmismaailmaan takaisin.

— Ethän sinä, hyvä Hiisi ja kääpiöku-
ningas, nyt enää tarvitseksaan ottopoikaa, kun
sulla on sekä puoliso että poikia aivan kylliksi.
Minä matkustan veneelläni takaisin kotipitäjään
tästä Hiisien autuaallisesta Amerikasta, vaikk'
en suinkaan tahdo valittaa minkäänlaista puu-
tetta täällä olevan. — Näin puhui Pekka.

Hiisi ensimmältä näytti hieman nololta,
mutta hetken aikaa aprikoittuaan, arveli hän-
kin että ehkä on paras niin, varsinkin koska
pienet kääpiölapset Pekkaa alinomaa pakenivat
ja pelkäsivät kuin paholaista.

— Jumalan rauhaan! — sanoi kääpiö siis.
— Ja kiitoksia nyt, rakkahin paimenpoika, ve-
neesi täyteen. Mutta koska kiitokset eivät pal-
jon tilaa vie, niin ammennampa alukseesi niin
paljon kultaa kuin se kannattaa. Sillä voit
mannermaalla onnelliseksi tulla. Ja kerro heille
siellä myös että tuossa vanhassa koivussa, josta
olet laivasi laatinut, tosin Hiisi asui, mutta
erinomattain hyväntahtoinen Hiisi. Eikös niin? —

— Niin, niin, mutta hyvästi nyt vain ja
suuret kiitokset kestitsemisestä. Kyllä minä
heille kerron että siellä Hiiden Amerikassa on
hyvä olla. —

Pekka korjasi vanhan paimenpussinsa, johon pistettiin paistettuja sienä ja keitettyjä sammakoita evääksi, sekä maitoleilinsä, jonka hän sai täyteen kääpiöläisten makeaa maitoa, kivisistä jääkynttilöistä lypsettyä. Pekka työnsi purtensa vesille ja Pekka pystytti purjeensa. Ja niin ponnisti Pekka uhkarohkeasti pois päin saarelta. Hiisi oli jo Pekan huomaamatta täyttänyt vanhan sijansa veneen toisessa päässä kultajauhoilla ja huusi nyt Pekan perään:

— Muista kotiin tullessasi vanhaa vankilaani Hiiden koivussa. —

Tuuli oli myötäinen. Itänpäin painoi se purtta, painoi pontevastikin vielä. Mutta yhden yön ja pari päivää Pekka kuitenkin oli matkalla, maiskutellen maitoansa ja muita eväitänsä nälän tullen, ja nukkuenkin tavantakaa purtensa perässä.

Saapui suorastaan kotirantaan paimenpojan pursi. Siinä sattui olemaan Pekan pitäjäläisiä juuri purren puskiessa rantaan. Niiden joukossa olin minäkin.

— No, mistäs se Paimen-Pekka nyt tulla tempaisee vanhassa purtilossa? — siinä kysyttiin.

— No, sieltä Hiiden Amerikasta! — vastasi vakavana Pekka.

Paimenpoikaa naurettiin. Eikä kukaan uskonut hänen „hassutuksiaan“ (kuten sanottiin), kun hän nyt rupesi latelemaan juttujaan Amerikasta. Ei kukaan muu kuin minä. Mi-

nulle tarjosikin Pekka vanhasta piimäleilistään kääpiökansan mainiota maitoa, jota vielä oli muutama tippa pohjalla. Ja minä voin vakuuttaa että se oli oivallista, vaikka vähän ime-lää ja hieman hapantakin jo, mutta kumma-kos se, kun oli kolmatta vuorokautta vanhaa! Keitetyt sammakot ja paistetut sienet oli Pekka kaikki syönyt suuhunsa matkalla, ett'en saanut niitä maistaa.

Mutta minulle, uskovaiselle miehelle, näytti Pekka sitten kultahiekkansa ja pyysi multa neuvoa, mitä hän sillä tekisi ja miten sitä käyttäisi. Sitä oli ainakin kelpo ämpärillinen. Ja se on paljo, kovin paljo kultaa, se. Minä ehdottelin paikalla että Pekka perustaisi pankin. Ja niin hän on tehnytkin.

Valatti, näet, eräässä rahapajassa Koiran-kuonolaisten kaupungissa Pekka sittemmin kultahiekkansa kauniiksi kultakolikoiksi, ja siellä prameilee hän par'aikaa pankkiherrana, pohat-tana oikein. Ja minä olen, kuten sanotaan, „hänen valtuutettu asiamiehensä“ Suomea varten. Hän myypi kalliita kultarahojansa halvasta hin-nasta. Viidellä pennillä saat viisi kultakolik-kaa. Se kannattaa, semmoinen kauppa. Ost-takaa pois!

Mutta nyt päättyi vihdoinkin tämä hir-veän pitkä Hiiden satu.

Tarina vanhasta hongasta.

Huokui kankahalla honka,
Vanha jo ja vaivainen.
Tiedän siitä sadun, jonka
Tässä teille juttelen.

Koska honka kukatiesi
Itsestään jo kuollut ois,
Tuli tuohon kirvesmiesi,
Joka hakkas hongan pois.

Honka pitkä, pilvenpäinen,
Tuosta tuotiin kaupunkiin.
Metsän jäykkä jättiläinen
Laivan mastoks laitettiin.

Vaikka vallan harmiksensa
Paljaaks pantiin, niinkuin luu,
Pystyyn pääsi jällehensä
Metsän muinoin pulska puu.

Poikkipuut ja pitkät nuorat
 Oksiksensa honka sai,
 Kaikki säntillensä suorat,
 Kauniit myös ja kalliit kai.

Siivet toimitettiin sille —
 Purjeet, näätkö, purjeet vaan,
 Joilla päästä liikkeelle, —
 Lippu latvaan liehumaan.

Ura uusi honkapuulle
 Alkoi nyt, kun alkoikin:
 Laiva lähti maalle muulle,
 Tuuli painoi purjeisin.

Tuuli painoi pontevasti:
 Honka kaatui kallelleen,
 Ruikutellen raskahasti,
 Itkienkin itseksseen.

Kulki honka, laiva alla,
 Kummallista kulkuaan.
 Toista kerran kankahalla
 Oli seista paikallaan.

Oravainen oksan päällä
 Hyppi silloin huvikseen.
 Merimiehet telmi täällä
 Poikkipuilla pauloineen.

Samat tähdet taivahalla
 Ennen aina loistivat.
 Nyt oil tähdet taivon alla
 Vallan ventovierahat.

Ennen oil niin oivahainen
 Muiden honkain naapuruus.
 Nyt vain tuuli tuimallinen
 Oli vanha tuttavuus.

Tuuditellen tuuppi tuuli
 Laivaa aina loitompaan,
 Kunnes honka kerran kuuli,
 Ett' oil saatu satamaan.

Eipä enää elon tiellä
 Yksin honka ollutkaan:
 Sadottaisin seiso siellä
 Mastopuita pursissaan.

Paljon oli Pohjolasta
 Kumppaneita kotoisin.
 Toiset aina Afrikasta
 Oksinensa olitkin.

Hauska meidän konkapuulla
 Oli täällä olla vain:
 Tarinoita toisten kuulla
 Sai hän oikein sadottain.

Toinen kertoi taivahasta
 Kaunihasta Kreikanmaan;
 Toinen tuuppi Tuusulasta
 Joutavia juttujaan.

Liibanonin leppäpuita
 Lauloi toinen lystikseen;
 Toinen Sysmän suurisuita
 Sätti aivan säntilleen.

Ehtoisasta Espanjasta
 Turski tammi tarinoi;
 Pitkä pölkky Piippolasta
 Varsin surkeasti soi.

Italian isännästä
 Oli yksi iloissaan;
 Vanha mänty Mäntsälästä
 Valitteli vaivojaan.

Rattoisasta Ranskanmaasta
 Oli yksi ylpeissään;
 Toinen Waasan varsahaasta
 Laski lörpötyksiään.

No, oil hauskaa huplakasta.
 Mutta mitäs ollakkaan!
 Laiva lähti satamasta,
 Honkamasto muassaan.

Sinne jäivät kumppanukset;
 Aallot ajaa alkoivat.
 Alkoi vanhat ruikutukset,
 Hongan huolet hankalat.

Haikeasti huokaellen
 Vaakkui honka vaivojaan.
 Kauheasti keikutellen
 Lensi laiva laineillaan.

Tuuli vallan valloissansa
 Puski rikki purjehet;
 Laiva kovin kallellansa
 Haitat sai jo hirmuiset.

Raju-ilman raivotessa
 Särkyi laivan saranat.
 Merimiehet melskehessä
 Sinne tänne tuuppivat.

Toinen tuohon, muuan muuhun
 Tarttui kiinni tuskissaan.
 Yksi pääsi honkapuuhun
 Rautanaulaan riippumaan.

Moiset täss' ei toimet auta,
 Konstit keinoa ei saa.
 Haaksirikko, hauen hauta
 Koko kansaa odottaa!

Tuosta tuiki tuskissansa
 Miehet mieltii mastoan;
 Ja jo juuri juureltansa
 Honka poikki hakataan.

Julmimmalla jyskehellä
 Mereen honka horjahtaa.
 Laiva lailla semmoisella
 Taasen tasapainon saa.

Taisi pursi pulmastansa
 Viimein tulla turvihin.
 Honkamasto matkoillansa
 Oli jäänyt laineisin.

Miesi, mikä mastopuuhun
 Nousi naulaan riippumaan,
 Pian joutui surman suuhun
 Maston päällä maatessaan.

Masto, näätkös, monta vuotta
 Kulki nyt kuin miero muu,
 Eikä suinkaan surrut suotta
 Metsän muinoin pulska puu.

Läikkyi siellä lainehissa
 Honka ypö yksinään,
 Kunnes kerran mainingissa
 Rantaan koski kyljellään.

Masto näillä maisemilla
Tuli maihin talvisiin.
Masto miesten kirvehillä
Polttopuiksi pirstottiin.

Pirstaleina vanha honka
Pistettiin palamaan,
Meidän vanha honka, jonka
Kulku kuului kunniaan.

Raskahasti ruikutellen
Haihtui honka tuhkahan.
Latva viimein liekkiellen
Lauloi tämän tarinan.

Satu suuresta saippuapallosta.

Ensimmäinen luku.

Tahdon nyt kertoa sinulle sadun suuresta saippua-pallosta. Sitä varmaankaan et ole ennen kuullut. Se on kovin kummallinen, hyvin huvittavainen ja hirveän hauska, aika lailla laiha ja perin pitkäpiimäinen? No, suuresta saippuapallosta siis. Osaathan saippuapalloja puhalttaa? Jos et, niin minä en tuumaa sinua opettaa, koska mulla muutenkin on paljo tekemistä. Pyydä isääsi tai äitiäsi tai jotain muuta viisasta ihmistä neuvomaan. Konsti on oikeastaan hyvin yksinkertainen. Otat pikkuisen saippuaa, sekoitat veteen; otat korttelin pituisen ontelon oljempään tai savipiipun, kastat sen toisen suun saippua-liuokseen ja puhallat sitten omalla suullasi sen toiseen suuhun, niin tulee saippuapallo. Mutta kas, kun kerroinkin jo aivan säntilleen ja selvästi miten pitää tehdä! Mutta mihin nyt jouduttiinkaan! Onko tämä nyt tuota mainiota saippuapallo-satua? No, no,

tässä tulee nyt, tulee, kun tuleekin. Korvat pystyyn vain!

Oli siis kerran olemassa mies, jolla ei ollut nimeä ensinkään. Hän oli kotoisin Weijalaisten maasta, joka maa oli jossain tuolla puolen sitä merta, joka muinoin maailmassa oli olemassa tuolla puolen Karhujen maan tätä puolta. Ilman karttata on vähän vaikea oikein tarkasti määrätä missä se maa oikeastaan oli. Mutta sieltä oli nimetön mies kotoisin. Nimetön oli viraltaan keppikerjäläinen. Kaikki oli hänelle käynyt hullusti omassa maassa, jos oli tahtonut leipänsä muulla kuin kerjäämisellä ansaita. Weijalaisia olikin niin paljon, ett'ei tahtonut riittää leipää kaikille heidän maassaan, semminkään ei semmoisille, jotka olivat vähän laiskoja luonteeltaan. Ja Nimetön oli nyt joteskin laiska, vaikka muuten varsin sävyisä mies. Ei hän kellekkään tehnyt mitään pahaa, jos vain sai olla rauhassa ja kerjätä leipäpalansa kenenkään häiritsemättä.

Kerran kerjuumatkoillaan tuli nyt Nimetön Weijalaisten pääkaupunkiin, jossa hän sai nähdä kuninkaan. Tämä ajoi komeissa kultavaunuissaan pitkin katuja, laiskana hänkin ja venyen vetelänä ylen pehmoisella sametti-istumella ja tuon tuostakin heitellen väsyneitä silmäyksiä molemmin puolin kumartelevaan ihmisjoukkoon. „Tuollapa näkyy olevan hyvä olla“, tuumasi Nimetön; „laiskalta näyttää, niinkuin minäkin, eikä hänen tarvitse edes kerjätä. Kum-

pahan sentään minäkin olisin kuningas. Kelpaisi silloin elää. Lopulta käy tämä kerjääminenkin liian rasittavaksi, kun aina täytyy kulkea jalkaisin. Sitä paitse ovat tuloni jokseenkin epävarmat“. Niin tuumasi Nimetön, ja hänen omalta kannaltaan katsoen hän kyllä olikin oikeassa.

Sai sitten Nimetön, kaupunkia ristin rastin kävellessään, vielä tietää, ett'ei Weijalaisten kuningas kotonaankaan suuresti vaivannut itseänsä. Komensi vain, niin tekivät muut kaikki tehtävät; söi ja joi sitten, kun halutti.

Nimetön tapasi koko joukon muitakin kerjäläisiä; ja näiden olo oli hyvin tukala, kuten he kaikki yksimelisesti ilmoittivat. „Paljo on väkeä, ei riitä leipää kaikille“, valittivat he, etenkin meidän ammattimme ei tahdo ensinkään kannattaa“. „Mutta kuninkaan kannattaa“, muistutti Nimetön, „hän ei liioin tee niin mitään, ei edes kerjää“. „Niin, hän on kuningas, hän“, vastasivat nauraen toiset, jotka tunsivat pääkaupungin oloja paremmin kuin Nimetön; „hän komentaa muut työhön ja syöpi itse työpalkat“. „Mukava ammatti“, mietti itsekseen Nimetön ja mietti sitä asiaa pitkin päivää.

Miettiessään käveli Nimetön sitten illan puoleen kaupungin portista ulos ja tuli maalle. Käveli nyt maantietä edespäin, yhä vielä miettiessään. „Voi sitä kuningasta sentään!“ huokaili aina itseksensä, „ei hänen tarvitse edes

kerjätä; komentaa vain. Minä luulen että minä kaikkein paraimmin sopisin kuninkaaksi tässä maailmassa. Siihen ammattiin olen ikääskuin luotu. Se komentaminen, se kävisi multa kuin rasva. Siitä olen varma ja vakuutettu. Ja mitä taitoa siihen tarvitaan? Ei niin mitään. Tehkää se ja se, sanon vain, niin samassa se on tehty. Mukava ammatti, peijakkaan mukava ammatti!“

Näin puhui itsekseen Nimetön, päätänsä nyykyttäen. Tuli sitten kävellessään pienen lammikon rantaan, jossa eräs vanha pesu-akka kyykkyisillään virutteli vaatteita. Nimetön rupesi akkaa puhuttelemaan ja tuli muun muassa sanoneeksi että hän, Nimetön näet, mielellään tahtoisi olla kuninkaana. „Kyllä kuninkaaksi pääset“, lausui akka, „jos mielesi tekee“. „Kävisikö se päinsä?“ Nimetön arveli, ja hänen naamansa lensi hyvin iloisaksi. „Tee nyt niin kuin käsken“, vastasi akka, „niin takaan että pääset kuinkaaksi ja varsin väleen vielä“. „Kyllä, kyllä“, nauroi Nimetön, „jos suinkin vain osaan“. „Kyllä osaat“, takasi akka. „Käy ensiksikin takaisin kaupunkiin ja kokoo yhteen kaikki sikäläiset kerjäläiset. Niistä, näetkös, saat sitten vastaisen valtakuntasi suurimmat virkamiehet ja herrat, jotka asetat pitämään muita alamaisiasi kurissa, ja itse tietysti olet ylimmäisenä miehenä eli kuninkaana kaikkein herra. Ymmärrätkös?“ „Ymmärrän, ymmärrän“,

vastasi innoissaan Nimetön, „ymmärrän kyllä että kuninkaana on hyvä olla, mutta mistä saadaan alamaiset, joita minä virkamiesteni avulla saan komentaa?“ Akka lausui: „Jätä se minun huolekseni; haali tänne vain kaikki pääkaupungin kerjäläiset, niin monta kuin suinkin saat kynsiisi“.

No, Nimetön ei ottanut asiaa sen pitemältä punnitakseen, vaan lähti nyt hyvää kyytiä käymään takaisin kaupunkiin. Pääsi perille, puhutteli kaikkia kerjäläisiä, jotka tapasi, ja käski keidän miehissä kokoontua pesu-akan luo lammikon rantaan. Hyvää oli muka heille kaikille tulossa. Ja koska kerjäläisillä harvoin on mitään kiirettä työtä, niin kokoontuikin heitä vähitellen koko suuret laumat sanotulle paikalle. Viimein tuli Nimetön itsekin, muassaan vielä koko joukko kumppania.

Toinen luku.

„No, akka“, lausui Nimetön, „toimitapas meille nyt kelpo valtakunta, jossa minä pääsen kuningoitsemaan ja nämä arvoisat toverini mahtavina virkamiehinä herrastelemaan“.

„Kyllä toimitan“, vastasi pesu-akka, „mutta yhden ehdon teille panen. Kuulkaa nyt ja muistakaa mitä sanon. Koko se valtakunta,

jossa te tulette herroina elämään, ei ole muuta kuin suuri saippuapallo, jonka minä tästä sauvastani puhallan“. Ja näin puhuessaan otti akka vierestään rannalta paksunlaisen kepin, joka oli ontelo ja avonainen kumpasestakin päästä. „Tästä se lähtee“, jatkoi hän, „ja sinä, kuljeksiva nimetön kerjäläinen, tulet sitä valtakuntaa kuninkaana hallitsemaan ja siinä kuninkaana elämään kaikki päiväsi, jos täytät ehtoni. Ja koska sinä siten tulet tuota mokomaa saippuapalloa ikääskuin ohjaamaan, siinä peräsintä eli ruoria pitämään, niin saat nimesi nyt: Ruorinen, se on: ruorin eli peräsimen pitäjä. Mutta ehtoni on nyt se, ett'ette koskaan saa sekaantua minun asioihini. Ruorinen saa omassa saippuapallossaan hallita miten mielensä tekee; mutta minä puhallan sen viereen ja kiinnitän sen kylkeen pienemmän ja paljon pienemmän pallon, johon minä itse tulen asettamaan mieleni mukaisen hallituksen. Siihen ei saa koskea, vaikka se pikkuinen pallo tulee-kin olemaan ikääskuin kasvannaisena kiinni suuressa pallossa ja sen kanssa tuulessa lentämään. Muistakaa nyt se, muuten käypi hullusti“.

Näin varoitti pesu-akka, ja Ruorinen (Nimetön oli nyt nimellinen) lukuisine seuralaisineen lupasi käskyä noudattaa. Tosin heitä kovasti kummastutti tuommoinen valtakunta, joka muka oikeastaan olikin oleva suuri saippuapallo vain,

mutta aivan oikein he arvasivat että pesu-akka oli noita-akka — kuten hän olikin; — ja niinpä kerjäläiset tuumasivat että kyllä se valtakunta kuitenkin tulee kestämaan.

Pesu-akka eli noita-akka, jonka kummallinen nimi oli Kliio, käski nyt kerjäläiset asettumaan kaikki kokoon eräälle läheiselle, jotenkin suurelle ja korkealle kalliolle. Ja sinne kokoontuivat, minkä kerkesivät, vähitellen kaikki, Ruorinen etupäässä, joka asettui seisomaan kallion ylimmälle huipulle. Kirjava oli tämä lukuisa kerjäläislauma. Oli siinä vanhoja ja nuoria, oli siinä ukkoja ja akkoja, oli siinä miehiä ja vaimoja, oli siinä nuorukaisia ja neitoksia, oli siinä pieniä poikia ja oli siinä pieniä tyttöjä. Oli siinä terveitä ja kipeitä, oli siinä eheitä ja raajarikkoja, oli siinä lihavia ja laihoja. Mutta köyhiä he olivat kaikki kuin rotat. Heidän vaatteensa oli enimmäkseen repaleiset ryöpyt, ja useimmilla oli pieni reppunen selässä. Mutta siinä he seisoivat kaikki kalliolla, odotellen mitä tästä viimeinkin lähtisi. Ruorinen anasti itselleen heti jonkunmoisen komentaja-toimen. Kerjäläiskeppi kädessään ja sitä mahtavasti nostellen huusi ja komensi hän korkeimmalta huipulta että kaikkein muka piti joutua ja sitten seisoa rauhassa, jott'ei suuttuisi pesu-akka, jott'ei kiukustuisi Kliio.

No, Kliio, seisoen yhä entisellä paikallaan rannassa, heilutteli nyt hetken aikaa keppiään

ilmassa, tuijotteli terävillä silmillään avaruuteen ja kasteli sitten yht'äkkiä kepin toisen pään rannimpaiseen veteen, joka oli hieman saippuansekaista hänen pesunsa johdosta. Niin, siihen kasteli Kliio sauvansa pään, pullisti sitten poskensa ja puhalsi tarmokkaasti saman sauvan toiseen päähän, kuten saippuapalloja tehdessä ainakin. Ja niin syntyi siihen päähän keppiä, joka oli kastettu veteen, aika saippuapallo. Mutta Kliio pullisti poskiansa vielä paremmin, niin että punaisiksi lensivät, ja puhalsi puhaltamistaan. Tästä suureni saippuapallo, suureni suurenemistaan, jotta jo oli suuren vesi-ammeen kokoinen. Ja yhä puhalsi Kliio, puhalsi niin, että kai posket haljeta oli. Ja mitä kovemmin hän puhalsi, sitä suuremmaksi kävi saippuapallo. Nyt se on jo suuren huoneen suuruinen, nyt se on kokonaisen kirkon suuruinen, aivan pyöreä kuitenkin kuin muutkin pallot.

Kummallista! Mutta niin oli vain asian laita.

Kliio heilutteli nyt keppiään ilmassa, teki muutamia kummallisia noitatemppuja sekä sillä että toisella kädellään ja puhalsi taas kaikkein tarmojensa takaa keppiin. Ja saippuapallo kävi vieläkin suuremmaksi, niin suureksi, että sen sisään olisi mahtunut kolmekin kirkkoa. Oikein kamoittavana keikkui se siinä kepin nässä.

Kliion saippuapallo näkyi olevan hyvinkin kestävä aine, sillä ei se vähästä särkynyt. Tuuli sitä kyllä käänteli ja väänteli aika lailla, mutt'ei vain mennyt pallo rikki. Varmaankin tuli tämä sen kestävyys ja sitkeys siitä, että Kliion käyttämä saippua oli jotakin lujaa ulkomaan lajia, jota ei ole esimerkiksi meidän maatoisessa maassamme. No, oli nyt miten oli. Mutta Kliio korjasi kainaloonsa pesemänsä vaatteet ja lähti sitten sen kallion juurelle, jolla tuo tuhatpäinen kerjäläisjoukko seisoa töllisteli. Ja yhä piti Kliio kädessään keppiänsä, jonka nokassa saippuapallo pyöri ja hyöri tuulessa, lähtemättä kuitenkaan irti paikaltansa.

Tultuaan nyt kallion juurelle, ja kun pallon yläpuoli juuri oli tämän huipun kohdalla, käski Kliio kovalla ja kuuluvalla äänellä Ruorisen hypätä pallon päälle. „Hyppää paikalla pallon päälle“, huusi akka. Ruorista tämä tämmöinen äksänpäksä hieman arvelutti, mutta kun tuuli nyt väänteli pallon yläpuolta ikänsä kuin tuuliaispesän tupsua ihan Ruorisen jalkoihin, hyppäsi, kun hyppäsiikin tämä, kerjäläis-sauva kädessään, pallon päälle. Mutta ei hän siihen jäänyt, vaan tuli palloon heti reikä, ja Ruorinen reiästä sisään, — pallon sisään. Reikä meni kuitenkin heti kiinni jälleen. Ja siellä oli nyt Ruorinen Kliion saippuapallossa. Hän jäi istumaan kyykkyisilleen ihan sen heskipiteesen, hämmästyneenä tietysti hirveästi. Niin, siihen

jäi hän istumaan. Millä kurin hän siinä pysyi putoomatta pallon pohjaan? kysyt kai. Sitä seikkaa on minun vähän vaikea selittää; mutta painolaki sen vaikutti, se luonnontieteellinen laki, joka säätää ja määrää että kaikissa palloissa kaikki esineet ja kappaleet oman painonsa vaikutuksesta ponnistavat pallon keskipisteeseen. Niin on tämän maapallonkin laita. Jos sen kuori ei olisi niin kovaa, niin me kaikki pyörähtäisimme maan sisään ja sulloutuisimme yhteen läjään juuri sen keskipisteessä. Mutta maapallon kovana ollessa pysymme, Jumalan kiitos, me ihmisparat ja kaikki itikatkin sen pinnalla, vaikka painolain kyllä tekisi mieli vetää meitä keskipisteeseen. Jos ei tuota painolakia taas olisi olemassa, niin lentäisimme me kaikki ilmaan, maailman äärettömään avaruuteen, ja saisimme sanoa jäähyväiset koko tälle matoiselle maailmalle. Painolaki on siis hyvä olemassa, ja minä ainakin olen sitä mieltä, ett'ei sitä saa kumota valtiopäivilläkään, koska se vaikuttaa että pysymme maapallossamme kiinni. No, kyllä kai sitten vähän vanhemmiksi päästyänne ja koulussa painolakeja tutkittuanne tulette ymmärtämään tämän paremmin. Pääasia on nyt vain että tajuaisitte, minkä luonnollisen lain nojassa Ruorinen jäi istumaan Kliion saippuapallon keskipisteeseen.

Kolmas luku.

Siinä oli siis Ruorinen, sanon vieläkin. Ja kun hän kerran oli siihen päässyt ja hieman tointunut ensimmäisestä hämmästyksestään, hän yht'äkkiä sai merkillisen voiman ja kunnan, jonka hänelle arvatenkin antoi omituinen ilmanala saippuapallossa. Hän, näet, nosti vanhaa kerjäläissauvaansa, ja tämä tuossa tuokiossa muuttui oivalliseksi valtikaksi, joka on semmoinen vahva keppi, jota kuninkaat ja keisarit käyttävät komentaessaan sotajoukkojaan, virkamiehiään ja muifa palkollisiansa ja alamaisiansa. Sitä valtikkaa vain heiluttelevat, niin kaikki menee ihan heidän mielensä mukaan. Ruorinen oli nyt saanut oikein noidan voiman ja kunnan, mutta ihmekös se, kun noita-akan tekemän saippuapallon keskipisteessä istui. Hän nosti valtikkaansa ja huusi äänellä, joka yht'äkkiä oli käynyt kovin kovaksi ja käskeväiseksi: „Tänne, te Veijalaisten viheliäiset veijarit ja kerjäläiset kaikki!“

Ja mitäs ollakkaan! Tuossa paikassa keikahti koko kerjäläislauma kalliolta pallon sisään, ikäänkuin olisi kaatanut kihisevän muurahaispesän nurin narin suureen säkkiin. Pallo tuossa tavattomassa tapauksessa tietysti aukeni sekä

päältä että kupeilta, mutta meni heti kiinni jälleen. Ja niin oli nyt sen sisässä koko tuo kirjava kerjäläisjoukko. Painolakia noudattaen pyrkivät tietysti kaikki keskipisteesen päin, ja siinä syntyi ensimmältä aika mellakka, tuimaa tungosta ja ahdinkoa. Olivat rutistaa Ruorisen ihan mäsäksi. Muutamat raskaimmat ja painavimmat miehet pusersivat häntä niin väkevästi väliinsä, että hiki pihkui hänen otsastaan ja kauhistuneet silmät luolistansa lähtemäisillään oli. Kellä vain oli painoa paraiten, hän pääsi keskipistettä lähimmäksi. Mutta painavin näkyi sitenkin Ruorinen olevan. Vaikka häntä hirveästi syöstiin, sysättiin ja survottiin, hän kuitenkin kaikeksi onneksi pysyi paikallaan. Kliion saippuapallon painolaki oli hänelle päinvastoin kaikin puolin edullinen, kuten vast'edes saamme tarkemmin nähdä.

Kaikki kerjäläiset olivat nyt asettuneet saippuapalloon sillä lailla, että raskaammat painuivat keskipisteesen päin, keveämmät taasen enemmän sisäisen pinnan puolelle, niin että kaikkein keveimmät jäivät istua jököttämään sisäpuolisen pinnan päälle, kuin kärpäset kattoon. Ymmärrät kai mitä tuolla tarkoitan?

Mutta kun kaikki nyt oli tuolla tavoin järjestetty, huusi Kliio, joka yhä piti tuota suunnattoman suurta palloa kerjäläisineen päivineen keppinsä nenässä, huusi hirveän kovalla äänellä, niin että jokainen pallossa olija hel-

posti kuuli hänen sanansa: „Pysykää nyt kaikki paikoillanne, ja sinä Ruorinen pidät komentoa pallossasi, joka nyt on sinun valtakuntasi.“ „Kyllä pidetään!“ vastasi Ruorinen, kovalla äänellä hänkin ja valtikallansa eli tuolla entisellä kerjäläiskepillä hosuen pahimmin pakkaavia toveriaan pois niskoiltansa. „Siivosti, siikiöt!“ komensi hän nyt, „taikka minä teille näytän“.

No, hyvä. Mutta Kliio teki nyt äsken rannassa pesemistään vaatteista, joita hän tähän saakka oli käärynä kantanut kainalossaan, varsin soman ja sievän veneen; työ, joka noita-akalta tietysti kävi kuin tuulessa vain. Sitten istui hän itse veneensä perään. Ja kaiken tämän tapahtuessa piteli hän kuitenkin kerjäläisillä täytettyä saippuapalloa yhä keppinsä päässä. Mutta päästyänsä nyt mukavasti istumaan vaatteista valmistamaansa veneesen, komensi Kliio kuin mikäkin kenraali käskevällä äänellä: „ras, tvaä, trii!“ ja tuossa paikassa tempasi tavattoman tarmokas tuuli saippuapallon kerjäläisineen päivineen mukanaan ylös ilmaan. Ja Kliio sitä seurasi, pysyen veneineen alapuolella ja yhä vain pitäen palloa keppinsä nokassa. Tämä siis oli oikea ilmapallo nyt, vaikka tietysti tavallista ilmapalloa monin kerroin kummallisempi ja kunnollisempi. Oletko nähnyt ilmapalloa? Jos et, niin luultavasti ainakin semmoisen kuvan olet nähnyt. Siinä on hienosta kankaasta

tehty suuri pallo ja sen alla pieni veneen kaltaisen koppa, jossa ilmaan-nousija ihminen istuu. Mutta tavallisessa ilmapallossa on itse pallo täynnänsä näkymätöntä kaasua vain, kun sitä vastoin nyt Kliio akan puhaltama pallo oli täpö täynnään kerjäläisiä.

Oletkos moista kuullut? No, lenteli liiteli pallo ilmassa jo, kohosi korkealle taivasta kohden ja halkaisi maailman avaruuden kuin tunturin tuima tuuli. Lienee ollut joteskin outo näky sen ajan ihmisille. Äärettömän suuri saippuapallo purjehtimassa ilmojen halki ja täynnänsä kerjäläisiä! Ja sen alla veneessä istuva noita-akka, joka pitää koko tuota kummallista kulkuetta kepin nokassa.

Mutta Kliion pallo olikin nyt oikeastaan matkalla etsimässä alamaisia Ruoriselle, sillä hänen seuralaisistaan pitikin tuleman, kuten muistanet, mahtavia virkamiehiä vain eikä mitään varsinaisia alamaisia. Purjehti siis pallo purjehtimistaan ilmassa, ja kaiken aikaa piti Kliio ontelon keppinsä kautta vilkasta keskustelua Ruorisen kanssa. Pohjainen tuuli oli kuljettanut palloa pitkät matkat etelään päin, kun Ruorinen kysyi, milloin päästäisiin perille siihen paikkaan maailmaa, josta saataisiin nöyriä alamaisia. „Kyllä tullaan“, vastasi Kliio. Ja samassa syntyi oikein hirveän väkevä vihuri, joka kuljetti palloa kauhealla kyydillä eteenpäin. Siinä särkyi myös muutamista paikoin

pallo, sillä tavoin, että sen kylkeen tuli reikiä, ja näistä tipahti tuon tuostakin kerjäläisiä ulos. Niin niitä putosi eri paikkoihin maailmaa, ja he pääsivät eheinä alas maan päälle. Nämä tällä tavoin pallosta pudonneet kerjäläiset ryöstelivät niissä maissa, joihin joutuivat, ihmisten asuntoja ja jäivät sitten niihin itse asumaan. He olivat oikein suurena vitsauksena niille maille, joihin jäivät, koska eivät pitkiin aikoihin antaneet maiden alkuperäisten asukkaiden olla rauhassa, vaan pitivät sangen pahaa elämää. Muutamissa paikoin he oikein muodostivat pieniä valtakuntia, saattaen alku-asukkaat alamaisiksensa, jopa orjiksensakin.

Mutta se seikka nyt oikeastaan ei kuulukaan tähän kertomukseen, jonka tehtävänä vain on puhua Ruorisen ja hänen useimpien seura-laistensa vaiheista. Useimmat kerjäläiset jäivät nimittäin tuossa tuimassa tulessa kuitenkin saippuapalloon, joka yhä kiiti eteenpäin. Lounastuuli sitä nyt kuljetti. Ja miten lienee ollutkaan, niin seisahtui viimein Kliion vene eräisen paikkaan maan päällä, ja lentävä saippuapallokin vaipui samassa alas, vaipui sillä tavoin, että koko sen pohjapuoli poistui pois ja Kliokin veneineen jäi istumaan sen keskipisteeseen Ruorisen viereen. Olet ehkä joskus saippuapalloja puhaltaessasi kokenut tällaisia. Pallo jääpi esimerkiksi pöydälle, sen pahjapuoli katoa,

ja siinä se seisoo sitten puolipallona kuin halkaistu ampiaispesä.

Neljäs luku.

Niin, seisoi siinä nyt Kliionkin puhaltama pallo maan päällä. Ja kerjäläiset nousivat seisomaan, kaikki valittaen kovaa nälkää. Ruorinen seisoi kerjäläissauva kädessään keskipisteessä, nyt Kliion veneen vieressä ihan. Onteloa keppiänsä piti Kliiokin kädessään ja alkoi puhua Ruoriselle seuraavin sanoin:

Nyt sinä luultavasti olet aika lailla nälissäsi ja kaikki sinun kumppanisi myös. No, ei hätää. Minä pistän keppini saippuapallon kylkeen, puhallan hieman ja luen muutaman noitasanan, niin saat nähdä miten käy.“

Ja näin sanoen pistikin Kliio ontelon keppinsä toisen pään saippuapallon kylkeen ja puhalsi sitten toiseen päähän, niin jo rupesikin pallo taas suurenemaan. Sen laidat levisivät leviämistään, sen yläpuolikin kohosi korkeammalle, ja mitä kummallisinta oli; vieraita ihmisiä tuli siihen oikein kosolta. Mitä laveammalle se levisi, sitä enemmän näkyi karttuvan sille sisältöä, lisää väkeä vain. Ja vähitellen tuli peltoja ja niittyjä näkyviin, tuli tupia ja kyliä.

Mutta nyt piti Kliio akka taas Ruoriselle ja hänen seuralaisilleen seuraavan puheen:

„Kuules Ruorinen! Tässä on nyt sinun uusi valtakuntasi, jota saat hallita mielin määrin. Ja nuo uudet ihmiset, jotka täällä näet, ne ovat sinun alamaisesi. Mutta koska te, jotka Veijalaisten maasta tänne olette puhaltamassani pallossa saapuneet, kaikki olette kerjäläisiä ja useimmilla on reppunen selässä, niin pitää tätä valtakuntaa sanottaman Reppujen valtakunnaksi. Ja nyt minä noidun nuo uudet alamaisenne niin, että he kaikki tulevat teitä vast'edes tottelemaan.

Näin puhui Kliio akka Ruoriselle ja muille Veijalaisten maasta tulleille kerjäläisille. Mutta niille ihmisille, jotka olivat saippuapalloon ilmestyneet kerjäläismatkueen alustalaisiksi, lausui Kliio, sauvaansa heiluttaen, seuraavat kummalliset loihtusanat:

„Juksh, kaksh, trii! Täsh shuur Ruorinen reks. Reks shuutelemash shuur Ruorinen! Tottelemash! Ruorinen muutoi piishkall shelkänahka pial. Ikihsun! Ikarud! Rashum, tashum, ratsh! Rap, rap!“

Ja mitäs ollakkaan! Maan alku-asukkaat riensivät heti kilvan kumartelemaan Ruorista. He laskeusivat polvilleenkin ja suutelivat Ruorisen varpaita. (Ruorisella ei ollut kenkiä.) Sitten selittivät nämä siivot ihmiset että he varsin mielellään ottavat Ruorisen kuninkaak-

sensa, että he paraimman ymmärryksensä mukaan tahtovat häntä totella ja palvella ja otsansa hiessä raataa viljellä maata, jotta Ruorinen ja muut weijalais-kerjäläiset saisivat leipää.

No niin. Tämä oli siis Reppujen valtakunnan alku. Ruorinen käski uusia alamasiaan heti tuomaan paikalle leipää, maitoa ja muuta syötävää. Ja alamaiset toivat. Kerjäläisjoukko syötettiin ja juotettiin oikein kunnollisesti. Kaikkein nälkäiset vatsat täyttyivät tuota pikaa, niin että oikein pullistuivat. Vanhat ja nuoret, miehet ja vaimot, pienet pojat ja työtöt paisuivat ravitsevasta ruoasta pyöreiksi, muhkeiksi ja pulskiksi. Jo kelpasi ruveta herrastelemaan. Mutta kun oli syöty, kohoitti Ruorinen saavaansa eli valtikkaansa ja käski että hälle ja hänen arvoisille seuralaisilleen piti tuotaman uudet vaatteet. Kova tuli kohta kiire uusille alamaisille. Toinen riensi sinne, toinen tänne. Mutta hetken kuluttua tulivat, kun tulivatkin, he kaikki takaisin, tuoden muassaan mitä erilaisimpia, mitä kauniimpia ja mitä kirjavimpia pukuja. Ruoriselle ensiksikin tuotiin pelkästä purppurakankaasta valmistettu puku, nimittäin punainen hännystakki ja punaiset housut. Ja näissä oli kultaiset napit. Kultainen kruunu pantiin heti hänen päähänsä. Ja siinä oli vielä koko joukko heloittavia helmiä ja jalokiviä jos jonkinlaisia. Kengätkin tuotiin hänelle, ja ne olivat niinkään kullan-kiiltävästä nahasta val-

mistetut. Ja kun Ruorinen oli pukeutunut tähän komeaan pukuun, käski hän kaikkein seuralaistensakin pukeutua uusiin vaatteisiin. Niin tekivätkin nämä. Ja ennen pitkää oli koko entinen kerjäläislauma mitä komeimmissa puuissa. Mutta heidän vanhat ryysynsä ja repunsa annettiin sen sijaan alku-asukkaille, jotka siivosti vain ja vähääkään nurisematta pukivat nämä päällensä.

Mutta nyt käski Ruorinen, — neuvoteltuaan kotvasen aikaa Kliio akan kanssa, — uusia alamaisiaan ruveta rakentamaan pääkaupunkia. Ja nämä heti työhön. Hiki otsassa väantelivät he kiviä, kaatoivat metsää, veistivät tukkia, sahasivat lautoja, polttivat tiiliä ja niin edespäin. Eikä aikaakaan, niin oli pääkaupunki valmis. Sen keskelle rakennettiin komea kultainen linna, ja tähän asettui Ruorinen asumaan, hallitsemaan ja komentamaan. Ja hänen painavimmat seuralaisensa asettuivat muihin rakennuksiin tässä pääkaupungissa, jonka nimeksi Kliion käskystä pantiin Musikan kaupunki, koska sen asukkaissa muun muassa oli melkoinen joukko soitantoa eli musikia harjoitavia maankuleksijoita, tavallisia positiivinpeelaajia.

Mutta maan alku-asukkaat hajoitettiin enimmältään maaseuduille ja tehtiin kaikki orjiksi. Heidän komentajikseen pantiin vain komeihin herraskartanoihin asumaan Ruorisen seuralaisia,

ja nämä rupesivatkin nyt pitämään oikein anka-
raa kementoa. Piiskalla pitivät he orjiaan ku-
rissa, teettivät näiden kautta kaikki työt ja itse
vain nauttivat töiden hedelmiä, söivät herkulli-
sia ruokia ja joivat simaa ja sulavaa siirappia.

Viides luku.

Mutta se ihminen, jolla jo ennastaan on
paljon valtaa, tahtoo tätä tavaraa yhä enem-
män. Niinpä nyt Ruorinenkin. Pian olivat
maan rajat hänelle liian ahtaat. Vaikka jo
oli syntynyt koko joukko uusia kaupunkejakin,
joissa hänen etevimmät käskyläisensä komentoa
pitivät, niin halusi hän yhä enemmän maata ja
alaa valtakunnalleen. Hän puhutteli Kliio ak-
kaa, ja tämä suostuikin taasen puhaltamaan
keppiinsä. Kliio siis puhalsi, saippuapallo suu-
reni, ja yhä uusia maisemia ja ihmisiä joutui
sen alle. Kaikki yhdistyivät kohdastaan Rep-
pujen valtakuntaan, ja olot muodostuivat saman-
kaltaisiksi kuin alku-valtakunnassakin. Siten
tuli Ruorisen saippuapallo-valtakuntaan kuulu-
maan suuri joukko kaikellaisia maita, joiden
asukkaat kaikki tehtiin orjiksi entisille kerjä-
läisille. Kelpasi nyt Ruorisen ja hänen kump-
paniensa elää. Olisitte nähneet Ruorista hä-
nen ajaessaan kulta-vaunuissansa pitkin Musi-

kan kaupungin katuja! Voi sitä loistoa ja prameutta! Kaksi sataa hevosta valjaissa, viisikymmentä ajuria kiiltonappisissa puvuissa hevosten seljissä ja lukematon joukko ratsastavia poliisia vaunujen ympärillä, — ajaa komeili hän silmiä häikäisevässä purppurapuvussa, venyi veltosti ja vetelänä silkkisillä vaunutyyntyillään, tuon tuostakin heitellen ylpeitä silmäyksiä katukäytävillä kumartelemaan väkijoukkoon. Hän oli, näet, saavuttanut mielestään hyvän aseman tässä maailmassa, paljoa paremman, tuumasi hän, kuin kuningas Weijalaisten maassa. Hallitus ei antanut hänelle mitään huolta. Vingutti vain hieman vihaisena valtikkaansa ilmassa, komentaa karjaisi pari kertaa, niin kävi kaikki hänen mielensä mukaan. Hänen suuremmat ja pienemmät, raskaammat ja kevyemmät virkamiehensä ja sotapäällikkönsä, jotka tietysti kaikki aikoinaan olivat olleet kerjäläisiä, kuljettivat komentosanat yltä ympäri valtakuntaa näiden siivojen ja tuhmien alamaisten korviin; — ja niin kävi hallitus aivan kuin itsestään. Sotamiehinä pidettiin tietysti myöskin eri voittomaiden alku-asukkaita, ja lystiksensä julisti Ruorinen hyvin usein sotia saippuapallo-valtakunnan eli Reppujen valtakunnan ulkopuolella asuvia kansakuntia vastaan. Silloin lähetettiin alamaiset sotamiehet aina pallon rajojen eli seinien ulkopuolelle tappelemaan vihollisen kanssa — pienistä luukuista, jotka tuo-

hon saippuaseinään tehtiin; — ja Ruorinen sotapäällikköineen ja virkamiehineen loikoi laiskana sisäpuolella, katsellen läpikuultavasta seinästä tappelun menoa. Tavallisesti voittivatkin Ruorisen orjasotilaat aina vihollisparven, ja kun tämä oli tapahtunut, pyydettiin Kliio puhaltamaan saippuapalloa suuremmaksi, jotta vihollisen maa-ala saataisiin yhdistää yhteiseen valtakuntaan. Ja Kliio teki kuten pyydettiin. Ja lavenemistaan laveni Reppujen valtakunta.

Mutta kerran taas oli Ruorinen julistanut sodan erästä pienempää kansakuntaa vastaan, joka tähän saakka oli tunnustanut Weijalaisten kuningasta yliherrakseen. Tämän kansakunnan nimi oli Saunalaiset, sen tähden että ihmiset heidän maassaan hyvin ahkerasti käyttivät saunaa, kylpemässä kävivät. He olivat sivistynyttä, urhokasta ja kaikin puolin hyvää kansaa. Reppujen kuningas nyt oli julistanut sodan heitä vastaan, ja hänen orjasotilaansa ryöivät ja raatelivat jo maata. Näihin verraten oli Saunalaisia hyvin vähäsen, ja niinpä heidän viimein täytyi kukistua ylivoiman alle. Valloitettu oli Saunalaiden maa. Ruorinen pyysi nyt Kliioa puhaltamaan suurta saippuapalloa taaskin suuremmaksi, jotta uusi voittomaakin saataisiin siihen mahtumaan.

Mutta nytpä Kliio viimeinkin teki täyttätotta ennen tekemästensä ehdosta. Näin teki, näet, ja määräsi mahtava Kliio:

Hän tarttui onteloon noitakeppiinsä ja puhalsi saippuapallon kylkeen. Mutta katsos! Saippuapallo ei suurennutkaan entiseen tapaansa, vaan sen ulkopuoliseen kylkeen tuli uusi pallo, joka kuitenkin oli monta, monta vertaa pienempi vanhaa palloa. Joskus tavallisiakin saippuapalloja puhaltaessa tapahtuu, että sillä tavoin toisen pallon kylkeen syntyy toinen pallo. Koe-tappas vain, niin saat nähdä! Mutta uuteen palloon, joka täten liittyi Ruorisen saippuapallovaltakuntaan, tuli nyt Saunalaisten maa ja kansa.

„Tämä maa ja kansa“, puhui Kliio, „toisin on yhdistettynä valtakuntaasi, vanha kerjäläinen Ruorinen, mutta katsos! Se on eri pallon sisässä eikä, niinkuin muut voittomaasi, tuon suunnattoman suuren yhteisen pallon alla. Sinun virkamiehesi nyt eivät saa ruveta sen asukkaita pahoin pitelemään. Muista nyt siis se, ett'ei koskaan saa heitä tuossa heidän eri pallossaan hätyyttää. Muuten käypi hullusti. Saippuapallon lujuus ei ole kovin suuri. Sen pituinen se“.

Kuudes ja viimeinen luku.

Niin puhui ja määräsi Kliio.

Mutta mitenkäs kävikään! Jonkun aikaa saivat Saunalaiset elää hyvinkin rauhassa ja hoitaa omaa pesäänsä paraimman ymmärryksensä mukaan. Eivät he olleet kenenkään komentettavina, vaan vapaasti syntyivät, elivät ja kuolivat. Ruorinen oli heidän parahin pappansa, mutta muuten ei heillä ollut suurten saippuapallolaisten kanssa mitään tekemistä. Ja kaikki kävi täten ensi alussa varsin hyvin. Ruorinenkin oli vallan tyytyväinen Saunalaiseen väestöönsä. Mutta — — — semmoista se on maailman meno. Ruorisen lähimmät käskyläiset ja juoksupojat eivät oikein pitäneet siitä että Saunalaiset saivat syntyä, elää ja kuolla vapaasti. Ja pahoillaan olivat Saunalaisten hyvistä päivistä myöskin Reppujen alamaiset, suuren saippuapallo-valtakunnan alku-asukkaat, he kun arvelivat että kai kaikkein pitää olla Reppujen kanssa aivan samoissa tekemisissä kuin he itse.

Luultavaa on, että nämä nöyrät orja-parat pitivät tuota mahtavaa kuningastansa Ruo-

rista ikääskuin koko maailman herrana, jota kaikkein muka pitää totella ja kaikkein nöyrästi kumartaa ja jota kumarteleminen ja palveleminen ihmisen suurimpana kunniana on. Luultavaa on, että asian laita oli sellainen. Mutta melkein yhtä luultavaa on, että saippuapallovaltakunnan orjat ainoastaan kadehtivat Saunalaiusten parempaa tilaa ja siitä syystä vaativat että nämäkin olisivat laskettavat häpeälliseen orjuuteen. Varsinkin räyhäsi eräs vanha, Musikan kaupungissa asuva juoru-akka ehtimiseen ja täyttä kurkkua, että muka Saunalaiset olisivat laskettavat saman ikeen alle kuin kaikki suuren saippuapallovaltakunnan alku-asukkaat. Tämä vanha akka oli suuri veijari ja velho. Jok'ikinen päivä kulki hän talosta taloon Musikan kaupungissa, joi joka talossa kahvia ja yllytteli kahvikuppi nenän alla asukkaita vihaan ja vainoon Saunalaisia vastaan. Ja useimmasti kirkui ja kiljui hän niin kimakasti, että hänen äänensä kuului melkein ylt'ympäri valtakuntaa, haukkua paukutti kuin pahansisuisin koira, kuin kopassaan kovasti irvistelevä äkäinen Musti. Hänen nimensä olikin kylän ja kaupungin kesken „Musikan vihainen Musti.“ Sen haukkumanimen oli hän saanut — ja minun mielestäni ansainnutkin. Voi mitä ääntä hän piti ja mitä mainiota tora-ämmän kiukkua hän osoitti. Erittäinkin antoi hänelle aina paljon tekemistä se seikka,

ett'eivät Saunalaiset oikein tahtoneet kallistua tuota yhteistä keskipistettä eli Musikan kaupunkia kohden. „Musikan vihainen Musti“ muistutteli joka päivä Musikan mahtavasta vetovoimasta ja väitti että se on aivan luonnontonta ett'eivät Saunalaiset noudata tämän ihka selvän vetovoiman luonnollista lakia. „Ei se passaa“, sanoi äkäinen Musti, „että Saunalaiset syntyvät, elävät ja kuolevat aivan omin päinsä. Kaikkein pitää kallistua Musikkaan päin ja hartaasti kuunnella meidän positiivin pelaajia. Mitään väliseinää ei ensinkään saa olla olemassa Saunalaisten ja meidän saippuapallon välillä. Voi sentään noita Saunalaisia! Ei he saa syntyä, elää ja kuolla oman mielensä mukaan. Se ei käy laatuun, ei ensinkään. Minä olen suutuksissa. Vau, vau vau!“

Niin haukkui „Musikan vihainen Musti“. Sitten koki hän puhutella Kliio ämmää, mutta Kliio ei kallistanut korviansa „Musikan vihaisen Mustin“ hätähuudoille. Tämä tuosta jo kiusaamaan itse Ruorista; ja voi, voi, miten lopulta kävi! Vihainen velho sai noitumalla Ruorisen pyytämään Kliioa, että tämä puhaltaisi saippuapallojen väliseinän pois, jotta Saunalaisetkin tulisivat saman katon alle kuin kaikki muut. Kliio kielsi, vieläpä varoittikin Ruorista tekemästä Saunalaisille mitään pahaa. Mutta Musikan velho-akka oli ilkeä velho. Hän lumosi ja noitui Ruorisen silmät niin, että tämä

viimein arveli vallalleen häpeäksi sitä seikkaa, ett'eivät Saunalaiset olleet Reppujen orjia. Niin lumosi ja noitui liukaskielinen Musikan velhoakka kuningas Ruorisen, että tämä viimein unhotti Kliion varoituksen ja päätti itse sotapäällikköineen särkeä saippuapallojen välisen seinän ja siten kokonaan yhdistää Saunalaiset omaan kansaansa.

No, tuumasta toimeen. Ruorinen ryntäsi kaikkine sotapäällikköineen tuota seinää vastaan! Ja mitäs ollakkaan! Seinä särkyi ja haihtui höyrynä pois. Ja Saunalaisten maata ja kansaa ympäröivä pienoinen pallo pian kyllä yhdistyi suureen, joka täten taas leveni. Mitään eroitusta ei enää näkynyt.

Niin käypi joskus kahden tavallisenkin saippuapallon. Toinen yhtyy toiseen, ja kahden asemesta on yksi, jolla on entisten yhteinen suuruus.

Mutta jo kävi nyt Kliion ennustuskin toteen. Hänen ehtonsa oli rikottu. Oli käyty Saunalaisten kimppuun. Tahdottiin tehdä loppu heidän saippuapallostaan, tahdottiin tehdä heidät Reppujen vertaisiksi.

Kliio, joka kaiken aikaa oli köyhänä, mutta kunnioitettuna pesu-ämmänä asunut Musikan kaupungin syrjäisimmässä mökissä, tarttui onteloon sauvaansa. Hän puhalsi siihen. Koko ääretön saippuapallo horjui ja heilahti ja kel-

lui ja keikkui. Kliio puhalsi vielä kerran. Saippuapallo ratkesi kuvusta ja kupeista. Kliio puhalsi kolmannen kerran. Saippuapallo haihtui höyrynä ilmaan.

Ja Ruorisen valtakunta oli kadonnut, — kadonnut kuin kaunis kangastus.

Ei ole mulla paljoa lisättävää. Vähän vain kerron vielä.

Nähdessään saippuapallo-valtakuntansa haihtuvan, kaatui Ruorinen tainnoksissa maahan, koska heti oli ymmärtänyt rikkoneensa Kliion ehdot ja menettäneensä kuninkuuden ja vallan. Ja samoin kävi kaikkein hänen entisten seura-laistensakin. Tainnoksissa kaatuivat he maahan lepäämään. Ja kohta sanon miten heidän viimein kävi.

Mutta kaikki kadonneen saippuapallon alkukasukkaat, jotka tämän kestäessä olivat eläneet orjuudessa, yrittämättäkään kahleitansa katkaista, heräsivät ikääskuin kauhistavasta unesta. Heidän silmänsä aukenivat uudelle päivän valolle, joka nyt saippuaseinän estämättä pääsi heidän ylitsensä paistamaan. He kolistivat kahleet jaloistansa ja hengittivät uutta ilmaa, joka oli raitista ja terveellistä, koska se tuon ummehtuneen saippuapallo-ilman sijaan nyt vapaasti kaikilta maailman ääriltä puhalsi heitä vastaan.

Saunalaiset, nämä vapautta rakastavat ihmiset, joiden ei Kliio suonut orjiksi muuttua, pitivät entiset laitoksensa tallella ja muodostivat vähitellen oman valtakunnan, jonka kuninkaaksi he valitsivat *Jus* nimisen miehen. Ja tämä otti puolisoskseen reippaan nuoren neiden, jonka nimi oli *Liberta*. En tiedä mitä ne nimet merkitsevät. En ole niitä löytänyt almanakastakaan (*Jus* ehkä on sama kuin Jussi? *Liberta* ehkä sama kuin Berta vain?).

Mutt'ei ollut Saunalaisten valtakunta mikään saippuapallo-valtakunta; vaan kolme merta, Sopimus niminen rauta-aita ja Taivas sen rajoina olivat.

Sopimus-aidan takana asuivat kaikki entiset Reppujen alamaiset, joita oli, kuten muistanemme, monen monta eri kansakuntaa. Nämä kuuluvat, Kliio-ämmän kehoituksesta, par'aikaa rakentelevan itselleen useita eri valtakuntia Saunalaisten tapaan.

Reput, jotka suuren saippuapallon hajotessa olivat tainnoksiin menneet, heräsivät viimein ja huomasiivat olevansa pelkkiä reppu-selkäisiä kerjäläisiä. Niin katoaa maailman prameus! Pelkästä armosta puhalsi heidät Kliio uuteen saippuapalloon, mutta ei lähtenytkään itse mukaan, vaan tuuli ajoi tämän uuden pallon Kyöpin vuorelle, jossa en koskaan ole käynyt. Valittavasti en siis, vaikka jo puoleksi lupasin-

kin, voi sanoa miten Reppujen oikeastaan viimein kävi. He olivat tottuneet äärettömään laiskuuteen, ja suuresti epäilen tulevatko he uudessa kodissaan edes toimeen.

„Musikan vihainen Musti“ sai surullisen lopun. Huomaten miten hänen aikeensa Saunalaisten orjuuttamiseen oli aivan myttyyn mennyt, rupesi tuo ilkeä juoru-ämmä väittämään ja kehumaan että hän muka oikeastaan olikin Reppujen orja-alamaisten vapauttamisen vaikuttanut. Mutta tämä oli tietysti mitä hävyttömintä valhetta, sillä hän oli juonillaan tarkoittanut ainoastaan tuon tuhman saippuapallo-valtakunnan laventamista ja kelpo Saunalaisten orjuuttamista. Vanhat orja-alamaiset nauroivat ämmä-räyskän pahanpäiväiseksi. Viimein ei hänelle enää, hänen kiertäessään kaupunkeja ja kyliä, annettu ainoassakaan talossa kahvia eikä kuultu hänen lorujaan. Hän kuoli kahvin-janoon ja harmiin. Vahvat mullat hänen haudallensa!

Mutta Kliio ämmä elää vielä. Ja vaikka hän on suuri noita ja loitsija, ei hän kuitenkaan ole mikään paha noita. Hän oleskelee milloin missäkin, näöltään pesijättären tointa harjoittaen. Hän pesee koko ihmiskunnan vaatteita, sanoo hän itse. Tätä en oikein ymmärrä, sillä kukapa noita-akan oikkuja ymmärtää. Mutta varo itseäs, sinä pieni lukijani,

laiskuudesta ja suuria pyytämästä. Kliio ehkä silloin narraa sinut, kuten Ruorisenkin ja hänen toverinsa, saippuapalloon, jossa sinun ensimmältä on hyvä olla ja oletella, mutta jonka rikki mentyä voit joutua Kyöpin vuorelle.

No, eikös se ollut satu sekin?

Pikkunen satu pikkuisen Pentin
marjamaista

Kuulkaa kaikki

Oi taimen kasvain alas
Kerää kivi polkua
Joka joutsi kankalalle
Nähtäköön metsähen

Tässä siinä talhikamun
Kunnes on oksyksiin
Kunnes koko kakkamun
Tässä tammamunin

Ja kunnes taimen oisi käynyt jos ei sen-
lään yläin oisi käynyt varsin hyvin. Tästä
jo tuntuu siinä patsaspuvun tärähtäminen
vielä päällä päätänsäkkään joutunut pahalle.
jota oli tullut ja joka jouti kottiin. Kattokas
onneksi kättönsä oli tällainen kunnelta tontin
hijottain kikka kuulunkaan-kotko. Helekkö.

Pikkuinen satu pikkuisen Pentin marjamatkasta

eli

Kuninkaan kotka.

Oli tämän taivaan alla
Kerran pieni poikanen,
Joka juoksi kankahalla,
Mustikoita maistellen.

Tanssi siinä tallukkamme,
Kunnes ehti eksyksiin,
Kunnes koko kakkaramme
Tanssi tietämättömiin.

Ja kenties miten olisi käynyt, jos ei sentään viimein olisi käynyt varsin hyvin. Pääsi jo Pentiltä siinä pahanpäiväinen itku, kun ei vielä päivän päätyessäkään joutunut polulle, jota oli tullut ja joka johti kotiin. Kaikeksi onneksi kuitenkin tuli taivaan kannelta lentää liipoittaen kotka, kuninkaan-kotka tiedättekös,

joka huomasi poikaparan hädän ja heti riensi apuun.

Korjasi, näet, kotka pikku Penttimme toisen siipensä alle ja lähti lentoon. Ja se oli kyllä varsin hyvä se, sillä samassa hetkessä syöksi esiin pensaam takaa suuri susikin, joka oli poikaa väijynyt ja tietysti olisi syönyt hänet suuhunsa, jos olisi ennen kotkaa ennätännyt hänen kimppuunsa. Mutta nyt kantoi kunnan lintu Pentti poloisen omaan pesäänsä, joka oli kaikkein korkeimman hongan huokuvassa latvassa. Kutti piti, susi hukka!

Sinne pani kunnollinen kotka pikku Pentin makaamaan pienten kotkan-poikien viereen. Ja hyvä ja lämpöinen oli siellä olla. Kotkanpojat yrittivät jo leikkimäänkin Pentin hanssa; mutta Pentti pojalla oli aika lailla uni, ja sentähden hän pian nukkui ja nukkui, kun nukkuikin, aamuun asti.

Mutta Pentin kodissa oli jo illalla käyty kovin levottomaksi, kun ei kuulunut karkulaista. Ja yön puoleen lähti isä metsään poikastansa hakemaan, mutt'ei löytänyt. Katkera oli kaikkein suru; ja varhain aamuselta kulki jo koko kylän-väki kankahilla kadonnutta lapsukaista etsimässä. Muuan mies kantoi pyssyäkin olallaan. Hänpä huomasi komean kotkan istumassa suuren hongan latvassa ja pikkuisen alempana kotkan pesän. Mies ojensi pyssyinsä ja oli juuri ampua kotkaa.

Silloin siinä heräellen
 Pentti katsoo pesästään.
 Miesi kovin kummastellen
 Pidättääpi pyssyään.

Kotka astuu alemmalle,
 Istuu pesän reunallen,
 Sovittaapi siipens alle
 Pikku Pentti poikasen.

Ja samaan aikaan juuri sattuu sinne saapumaan joukko muitakin ihmisiä, jotka olivat Penttiä hakemassa. Niissä Pentin isäkin. Ja siinäkö nyt nousi kova kummastus ja hätäkin hyvä, kun nähtiin missä tavattomassa tilassa Pentti poloinen oli. Kotkan siiven alla korkealla puussa! Mutta aivan turhaan he hätäilivät. Kotka astui kauniisti maahan ja laski pienen pilttimme sipo siivosti hänen isänsä jalkojen juureen. Ja nyt tuli isään ja muihinikin ihmisiin ilo ja ihastus. Kyllähän sen tietää. Ja Pentti kertoi alusta loppuun miten kaikki tyyni oli käynyt. Olipa se oikein kuin satua. Kotkalle, joka pian huomattiin oikeaksi kuninkaan-kotkaksi, kuten olikin, oltiin kovasti kiitolliset. Kaikki nostivat sille lakkiaan, hurasivat ja huusivat: „eläköön! kauvan eläköön kuninkaan-kotka!“ Mies, joka ensimmältä oli tuumannut sitä ampua, tämmöistä tietysti ei enää ajatellutkaan. Hän ampui sen sijaan koti-

matkallaan suden, ja sattuipa tämä juuri olemaan sama pahansisäinen susi, joka oli väijynyt Pentti parkaa pensaista. Mutta sitte mentiin kaikki kotiin, ja Pentti oli koko kylän poikakulta. Ja kyllä

Pentti ylen ylpeillänsä
 Oli marja-matkastaan —
 Eipä enään yksinänsä
 Mennyt metsään kuitenkaan.

Satu pienestä kauppamiehestä

eli

Kunnollinen kala.

Ensimmäinen luku.

Erään joen laskupaikalla Suomen-lahden rannalla oli pienen Kaarlen koti. Ja lähellä hänen kotiaan oli myös kauniita ketoja ja pyöreitä pellonpyörtänoitä, jotka kasvoivat hyvin hyviä mesimansikoita. Eikä ollut kaukana suokaan, joka yhtä hyviä suomuuramia kasvoi. Mutta eihän näitä herkkuja saa muulloin kuin kesällä, jos ei ole oppinut niitä eri konstin kautta säilyttämään, niistä hienoa hilloa tekemään. Eikä Kaarle eikä hänen äitinsäkään ollut tuota konstia oppinut. Mutta hänen teki mieli saada joskus talvellakin maistella vähän makeisia. Ei vain ollut vanhemmilla varaa ostaa, saatikka sitten Kaarlella. Ja kaupunkiinkin oli sitäpaitse joteskin pitkä matka. Mutta Kaarle oli kuullut puhuttavan että ulkomailta

tuodaan laivoilla kaikki rusinat, viikunat, mantelit ja muut muiden maiden mustikat. Niitä saadakseen täytyy kuitenkin panna sinne menemään tämän maan tavaroita.

Kaarlella oli pieni, puolentoista korttelin pituinen laiva. Sen oli hänen isänsä kerran leppäpuusta hänelle veistellyt ja toimittanut siihen purjeenkin tuohesta. Sitä uitteli Kaarle usein kesäisin joen suussa. Maston tyveen oli hän sitonut kiinni joteskin pitkän nuoran pään, ja tämän toisesta päästä piti hän kiinni itse, laivan ollessa retkellä. Siten se ei päässyt karkaamaan kauemmas kuin Kaarle tahtoi. No, ymmärräthän.

Kerran eräänä kauniina kesäpäivänä Kaarle oli läheiseltä kedolta noukkinut ja syönyt suuhunsa aika lailla mesimansikoita, vatsansa täyteen, ett'ei enää tehnyt mieli. Pisti nyt siinä Kaarlen päähän semmoinen leikki, että mitäs jos lähettäisi muka ulkomaille mesimansikoita! Saisi ehkä ulkomaan marjoja sijaan. Tuumasta toimeen. Kaarle otti laivansa ja poimi sen mesimansikoita melkein täyteen, pistäen niitä kannen rei'ästä sisään. Oli, näet, laivalla kansikin, niinkuin olla pitää. Meni sitten taas rantaan ja laski laivansa lainehille. Mutta ei hän tätä nyt täydellä todella tehnyt. Se oli muka leikkiä vain. Ainahan lasta lapsettaa, ja hulluttelee välistä viisaskin.

„Hei, laivani!“ komensi Kaarle, „purjehdi pois Turkin maalle asti rusinoita noutamaan!“

Kuten ainakin tuuditti hiljainen rantatuuli Kaarlen laivaa vähän matkaa pois päin. Mutta uskollisesti poika sentään piti nuoran päästä kiinni, estäen laivaa loitommalle lähtemästä. Olisiko hän laskenut rakkaan leikkikalunsa kerrossaankin menemään? Hui, hai. Mutta olihan lysti leikitellä ja mielessään mietiskellä, miten se nyt muka oli menossa ulkomaille. Tapaansa noudattaen veti hän laivansa taas nuorasta takaisin ja pani sen sitten uudestaan menemään Turkin maalle muka. Ja tätä samaa tempua teki hän siinä hyvän aikaa. Se oli niin lystiä.

Mutta itku pitkästä ilosta! Kaarlen siinä sillä kurin kisatessa, tapahtui että . . . suuri käärme, niin todellakin, suuri ja häijy käärme, tulla luikerteli rantaruohossa. Kaarle sen huomasi vasta kun se oli melkein ihan hänen jaloissaan. Kalveten ja kimakasti kiljahtaen hypähti poika parka paikaltaan ja juoksi jalat suorana tiehensä. Nuoran pää, josta hän oli pidellyt laineilla par'aikaa läikkyyvää laivaansa, jäi siihen. Mikä vahinko!

Päästyään kappaleen matkaa pahasta paikasta, katsoi Kaarle kuitenkin taaksensa, kovasti hengähtäen. Voi, voi! Kun ei kenkään ollut rannalla pitämässä nuoran päästä, oli hänen rakas leppäinen laivansa päässyt valloilleen ja

ajelehti nyt omin päinsä laineilla. Katkera itku siinä Kaarle paralta pääsi. Tuo suosittu leikkilaiva, jota hän jo kolmatta kesää piti, oli mennyttä kalua. Eikä hän uskaltanut palata rantaan takaisin nuoran päätä tavoittelemaan — jos se enää otettavissa olikaan — sillä käärme­hän oli siellä ruohossa.

Mitäs muuta Kaarrella neuvona kuin juosta valittamaan isälle surkeaa onnettomuutta. Isä häntä lohdutteli sillä, että kyllähän nyt sentään saadaan uusikin laiva. Mutta käärmettä tappamaan lähti isä heti, ja Kalle häntä seurasi. Tultuaan rantaan etsi isä käärmettä, mutta sitä ei enää näkynyt, ei kuulunut.

„Tuossa se oli, ihan tuossa rantaruohossa“, vakuutti Kaarle. Mutta isä arveli nyt, kun Kaarle vielä selitti sitä mustankarvaiseksi ja kovin suureksi, että kyllä se ehkä olikin vain ankerias eli airokala, jota Kaarle parka niin oli peljästynyt. No, oli miten oli, mutta Kaarlen laiva keikkui jo kaukana meren selällä, aukealla ulapalla. Vielä näkyi tuohipurjetta pikkuisen, kun se välähti ylös aaltojen välistä. Ja isänkin ihmeeksi näkyi se kiitävän semmoista kyytiä eteenpäin, ett'ei sitä olisi veneellä voinut saavuttaa.

„No, menköön, menköön“, lohdutteli isä poikaansa. „Älä ole milläsikään; minä teen sinulle uuden“.

Ja he palasivat tupaan. Ja uuden laivan toivossa tointui Kaarle pian katkerasta surusta.

Mutta mitenkäs kävikään karkuun pääsneen laivan? Minä sen tiedän, koska tiedän koko sadun. Ei se ollutkaan käärme, joka oli rantaruohossa Kaarlen jaloissa madellut, vaan ankerias se oli vain, airokala liukas, joka tosin on hyvin käärmeen näköinen, mutta ei nimeksikään myrkyllinen. Se oli siinä levännyt rauhassa auringon paisteessa, pää vain vedessä. Ja itse oli se kaiketikkin Kaarlea peljästynyt. Niin luulisi. No saadaan nähdä.

Mutta sitten, Kaarlen mentyä, oli tuo liukas airokala saanut kiinni nuoran päästä, josta poika piteli laivaansa. Suuhunsa sai sen tää kiero, kikkerä, käärmeen-tapainen kala ja rupesi uimaan joen suusta ulos, ulapalle päin. Laiva seurasi tietysti perästä nyt. Ja kala ui, ui uimistaan vain. Ja kun se ui, niin ui se semmoista kyytiä, ett'en voi sitä tässä saarnassa sanoa enkä virressä vetää. Ihmekös että laiva Kaarlen isänkin mielestä niin kovaa väuh-tia kulki!

Ui nyt ankerias siis aika kyytiä, paremmin kuin mikään uima-maisteri maailmassa. Ja mikä tyhmä tuuma lienee sen päähän pistänyt, mutta Turkin valtakunnan vesille asti airokala ui. Ja se tuli Turkin pääkaupungin rantaan, Konstantinopolin kummallisen kaupungin, jonka

rannan puolisen portin päällä on Turkin keisarin kuva.

Siihen pysähtyi airokala, kummastellen keisarin kuvaa. Mutta rannassa oli keisarin ainoa lapsi, pieni tyttö tylleröinen, leikkimässä. Suleima oli hänen nimensä.

Suleima näki pienen, hänelle oudon laivan yht'äkkiä laskevan rantaan. Airokala pistihe piiloon ruohostoon, sylkien nuoranpään suustansa. Suleima sai nyt laivan käsiinsä, ja ruveten sitä tutkistelemaan, äkkäsi hän äkkiä mesimansikat sen sisässä. Pisti jo tuosta pienet hyppysensä rei'ästä sisään ja sai sieltä marjasen pari. Näitä hyvän-makuisia marjojamme ei kasva Turkkilaisten maassa, vaikka siellä kyllä on viikunoita, rusinoita ja viinirypäleitä. Suleima pisti siinä siis heti suuhunsa mesimansikan, koska, näet, kuitenkin noita outoja marjoja marjoiksi ymmärsi. Ja voi, voi, kuinka maistoi hyvältä hänen mielestään, niin hyvältä, niin hyvältä, ett' oikein sydäntä kuoletti niitä syödessään! Söi Suleima yhden, söi kaksi, söi kolmekin.

Mutta sitten vei Suleima laivan kotiinsa, ylös keisarin linnaan. Ja täällä ravisti hänen isänsä, Turkin isäntä ja keisari itse, marjat kaikki laivan ruumasta ulos. Tuli niitä noin tuopillinen. Keisarikin niitä maisti, maisti oikein hyvällä ma'ulla. Olivatpa hyviä hänenkin mielestään. Mutta Suleiman suussa oli ne maail-

man herkullisimpia hedelmiä. Tuumasi vain miten saisi lisää, kun loppuisi nämä.

Suleiman kerrottua mistä oli pienen lapsenlaivan löytänyt, toimitti Turkin kunnollinen keisari laivaan viikunoita, manteleita, rusinoita ja viinirypäleitä, joita sullottiin siihen sen ruuma täyteen. Sitten vei keisari itse, Suleima muasaan, laivan samaan paikkaan rannassa, josta Suleima oli sen löytänyt. Ja laiva pantiin lainehille. Tuumasi, näet, Turkin viisas keisari että ehkä se vast'edeskin tuopi mesimansikoita maahan, semminkin jos se nyt saa Turkinmaan makeisia lastikseen.

Ja mitäs ollakaan! Keisarin ja hänen pienen tyttärensä poistuttua rannasta, tarttui ankerias taas nuoran päähän ja lähti uimaan, Kaarlen leppä-laiva perässään. Ja se ui kuten ennenkin, ui yhtä kovaa kyytiä kuin pääskynen ilmassa lentää, ehkä kovempaakin.

Muutaman päivän perästä oli se Suomenlahden rantavesillä jälleen.

Toinen luku.

Mutta täll'aikaa nyt, kun vanha laiva oli poissa merentakaisella retkellään, oli Kaarlen isä tehnyt pojallensa uuden laivan, jota Kaarle eräänä päivänä lähti rannalle uittamaan. Hän

oli huvikseen täyttänyt sen suomuuramalla ja uitti sitä joessa nyt kuten entistäkin — kapaleen matkaa, kuitenkin vanhasta paikasta, koska käärmeen pelko vielä oli mielessä. Mutta leikin kestäessä huomasi hän yht'äkkiä, miten hänen vanha laivansa, aivan kuin tuimimman tuulen tuomana, lähestyi rantaa ja viimein töytää törmäsi siihen keulallaan. Airokala oli sen perille hinannut, vaikk'ei nyt itseään näyttänyt; piiloutui nyt hyvissä ajoin vedenalaisen ruohostoon.

Kaarle tietysti hirveästi hämmästy, mutta pian oli hällä vanha rakas laivansa kädessään. Hän heti katsomaan kannen rei'ästä sisään, miten muka oli käynyt mesimansikka-lastin. Mutta suuriksi menivät pojan silmät, hänen huomattessaan ett'ei siellä ollutkaan vanhoja mesimansikoita, vaan jotain muuta. Pienellä junkipuukolla, joka pojalla oli muassa, kaivoi hän nyt rei'ästä ulos suuren viikunan, pehmeän, viehättävän viikunan, vaikka Kaarle sitä tuskin semmoiseksi tunsu. Ei hän monta moista ollut maailmassa syönyt.

Paikalla juoksi Kaarle tupaan, näyttämään isälle ja äidille mitä hänen vanha uskollinen leikkiläivansa oli tuonut. „Turkinmaalla se sitenkin kävi“, tuumasi poika itsekseen. Ja oikeassahan hän olikin.

Kotona nousi kummastus kuumimmilleen, kun isä varovaisesti oli irroittanut koko kan-

nen laivasta ja tämä huomattiin olevan täynnään ulkomaan uhkeita herkkuja. Viinirypäleitä, viikunoita, manteleita, rusinoita!

„No, eipä nyt hullumpaa!“ huudahti isä. „Sinäpä vasta kauppias oletkin, Kalleseni, kun suorastaan ulkomailta otat tavarasi ja omalla laivalla vielä.“

„Niin, niin“, vastasi Kaarle ja hänen silmänsä oikein paloivat innosta, „ne tulevat Turkinmaalta, Turkinmaalta. Sinne käskin laivani lähteä.“

Ja Kaarle söi paikalla viikunan, rusinan, viinirypäleen ja mantelin. Loput päätti säästää talveksi, koska nyt kesän aikana oli kotimaan herkkuhedelmiä kylliksi, marjoja nimittäin.

Isä mietiskeli kovasti tätä poikansa kummallista kauppa-yritystä, joka näin erinomaisesti oli onnistunut. Ei hän kuitenkaan pääsnyt sen asian perille, miten pojan pieni leppälaiva tämän ihmeellisen retken oli tehnyt. Mutta kaikilla tapauksilla on luonnolliset syynsä tässä maailmassa. Niinpä tälläkin. Kaarlen isä oli, näet, kerran tässä maailmassa pelastanut pienen ankeriaan-pojan ahven-merrasta, hän kun ei silloin siitä huolinut, ja heittänyt sen jälleen jokeen. Ja ihan samaten oli ihan samalle ankeriaan-pojalle käynyt, sen maailman merta uidessa ja kerran joutuessa Turkin keisarin ahven-mertaan. Näitä tapauksia muisti ankerias vielä

suureksikin tultuaan ja päätti joskus kunnolla kostaa. Ja niin toimitti se tavalla kuin tiedämme Turkin keisarin ainoalle lapselle, suloiselle Suleimalle, Pohjan mehukkaita mesimansikoita ja Kaarlen isän pojalle Etelän herkkulisia hedelmiä. Mutta ei Kaarlen isä eikä Turkin keisarikaan enää muistanut moisia entisiä, muka vallan vähäpätöisiä hyviä tekojaan pientä ankerias-raukkaa kohtaan, eikä kumpikaan heistä voinut pienen kauppalaivan ihmeellistä retkeä selittää. Minä vain, joka tunnen sadun kokonaisuudessaan, voin. Mutta eikös se kala ollut kunnollinen kala?

Eikä satu vielä aivan siihen lopukkaan. Kuulkaas nyt! Kaarle oli kalliine laivalastineen kotiin rientäessään jättänyt uuden laivansa joen rantaan, tällä kertaa kuitenkin puoleksi maalle vedettynä. Se oli, kuten muistat, täytetty suomuuramalla. No, heti kun Kaarle oli poistunut, tarttui kaislastossa piilevä airokala laivan peräsimeen, veti koko laivan veteen ja sai sitten hinausnuoran päästä kiinni taas. Ja äläppäs ollakkaan! Samaa vauhtia kuin ennenkin veti kala nyt uudenkin laivan Konstantinopolin rantaan. Ja Suleima oli taas rannalla leikkimässä. Pian sai hän laivan käsiinsä. Ja nyt sai hän suomuuramen suuhunsa. Kuinka se maistui, vaikka toisenlaiselta kuin mesimansikat! No, laivan vei hän nytkin linnan, lasti purettiin Suleiman sanomattomaksi

riemuksi ja sijaan pantiin Turkinmaan kaikkein paraimpia namusia, joiden nimiä en totta maar' tiedäkkään.

Ja kun oli saatu laiva vesille jälleen, tarttui ankerias taas nuoranpäähän ja lähti uimaan Suomeen päin.

Tällä välin oli Kaarle aivan unohtanut että uusi laivansa oli jäänyt rantaan. Niin tuo kummallisesti saapunut laivan-lasti piti hänen mieltään vallassaan. Mutta eräänä päivänä hän asian muisti ja lähti purttansa perimään. Ja mikä ihmeitten ihme! Vaikka hän nyt selvästi muisti vetäneensä uuden venosensa puoleksi maalle, kuten kunnan venemiehen tapaan, tuli tämäkin puolestaan nyt täyttä vauhtia purjehtien ja törmäsi pian kyllä rantaan. Airokala piiloutui nytkin pojan huomaamatta hyvässä ajoin ruohostoon, heittäen nuoranpään suustansa, jotta laiva kulki viimeiset sylet omaa vauhtiaan.

Kaarle sai siinä nyt siis toisenkin karkulaisen käsiinsä ja juoksi kotiin. Siellä avattiin laiva ja lasti purettiin. Kaikki maistoivat uusia herkkuja, ja nekös vasta herkkuja olivatkin. Ei kenkään tuntenut niiden nimiä, mutta kun sai niitä suuhunsa, niin oikein oli pää mennä pyörälle niiden sanomattoman suloisen ja sulavan mau'n tähden. Suurimman osan pani Kaarle kuitenkin tallelle talven varaksi.

Ja isä innossaan lausui:

„Mikä kunnan kauppias se meidän Kalle!
Sukkelin maakauppias Suomessa. Tuottaa tava-
ransa omalla laivallaan.“

Ja Kaarle vieläkin innollisempänä lausui:
„Turkinmaalta niitä tuodaan, Turkinmaalta
niitä tuodaan!“

Ja oikeassa hän olikin. — Mutta tähän
mä lopetan.

Pikku Liisun yhdeksäntenä syntymä-päivänä hänen isältänsä.

No, pikku Liisull' onnea
nyt isä toivottaapi.
Ja namusia nenän verran
sama Liisu saapi,
jos vain hän joutuu isän luokse
kello kymmeneltä
ja näyttää oikein iloiselta
päivänpaistehelta.
Ja sitten pitää pikku Liisun
maailmassa muistaa
ain' että mitä edemmäksi
ihmis-ikä luistaa,
niin aina sitä vähemmältä,
sitä niukemmalta
jo namusia tipahtelee
taivaan kannen alta.
Kas', vanhemmaksi päästyänsä
paljon saapi maistaa
jo pippuria pistävää
ja pukin-partaa haistaa.

No, vasta käy nyt pikku Liisu
vuotta kymmenettä;
ja kaikki vielä maailmass'
on hunajaa ja mettä.
Voi, jospa hälle elämä
ei koskaan karvahalta
vain tulisikaan tuntumaan
eik' aivan ankaralta!
Ja sitä isä etupäässä
tänä pänä soisi,
ett' aina Liisu onnellinen
elämässä oisi.
Ja toivon myöskin todella
ja tuiki hartahasti,
ett' ois hän aina hyvä tyttö,
niinkuin tähän asti.

Satu suuresta siasta

eli

Karkausvuoden joulu.

Ensimmäinen luku.

Oli kerran olemassa suunnattoman suuri sika, suurin sika koko maailmassa. Se oli niin pitkä ja paksu ja leveä ja lihava ja korkea ja ko'okas, ett'en todellakaan tiedä millä mitalla mainitsisin sitä; mutta suuri se vain oli, sen takaan. Muuten oli se aivan tavallisen sian näköinen, tavoiltaan vain ehkä likaisempi vielä kuin muut siat tässä matoisessa maailmassa. Ja miten se röhki sitten! „Röh, röh, rööh!“ kuorsaa korisi sen kärsän alta niin karkeasti ja kovaa, että kaikki ihmiset, sen röhkimään ruvetessa, pistivät sormensa korviin. Kaikki ihmiset siinä kaupungissa, näetkös; kauemmas sen ääni ei sentään kuulunut.

Tämä suuri sika nyt oli omituinen senkin puolesta, ett'ei se ollut kenenkään yksityisen ihmisen oma; vaan oli se koko kaupungin

yhteinen sika. Siellä, näet, ei siedetty paljon sikoja, ne kun yleensä, porsaan-ijästä päästyänsä, ovat joteskin epämiellyttäviä eläimiä. Mutta ken ei sentään mielellään syö sianlihaa? Niinpä tässäkin kaupungissa oli aikoinaan päätetty että, koska varsinkin joulunaikana sianliha maistuu mainion hyvältä, pidettäisiin yksi sika koko kaupunkia varten. Se tapettaisiin ensi karkausvuoden jouluksi, ja kukin äänivaltainen kaupunkilainen saisi siitä silloin osansa. Mutta mitään muita sikoja ei saisi kaupungin rajojen sisäpuolella olla. Se oli hengen uhalla kielletty, niin että jos joku uskaltaisi omin päinsä ruveta kasvattamaan omaa porsasta, hän paikalla hirtettäisiin. Lait olivat, näetkös, ankarat siihen aikaan. Sikoja ei siedetty joka nurkassa.

No, tuota mahdottoman suurta sikaa elätettiin nyt ja kasvatettiin, juotettiin ja syötettiin kaupungin raastuvassa, vieläpä sen ainoassa ja kauniimmassa kerroksessa. Sinne oli sille kannettu oljet ja muut. Ja ikkunain eteen oli toimitettu vahvat rautaristikot, jott'ei se pääsisi karkaamaan; joteskin tarpeeton varokeino muuten, sillä se sika ei edes olisi mahtunut akkunasta läpi. Raastuvan edustalta sopi mukavasti katsella, kuinka se välistä pasteeraili ympäri suuressa asunnossaan, heittäen ylpeitä silmäyksiä ulos akkunoista. Mutta miksi sitä raastuvassa pidettiin? Niinkö tyhmiä olivat

kaupunkilaiset? Ei, vaan se tuli siitä, ett'ei kaupungissa löytynyt yhtään niin suurta sikolättiä eikä muutakaan niin suurta asumusta kuin tämä raastuvan juhlasali. Ja sika oli suuri, suunnattoman suuri. Kaupungin valtuusmiehet sitä aina vuorostaan ruokkivat, kaksi kerraltaan. Ja kun ei kukaan tahtonut astua sisään tuohon suureen sikoläättiin, niin toimitettiin sille syötävät ja juotavat sillä tavoin, että asianomaiset valtuusmiehet suurilla saaveilla kantoivat läähöttivät ruo'at ja juomat ylös kattole, kaataen ne sitten kahdesta korsteinista eli takantorvesta sisään, jossa ne valuivat suuriin ruuhiin. Ja kaupungin sika söi melkein mitä hyvänsä, kuten sika ainakin. Eikä ainoastaan tavallista sianruokaa, vaan vehnäsiä, sokurikakkuja ja muita parempia leivoksia sille annettiin, niinkuin myöskin viinisoppia, riisiryynipuuroa ja niin edespäin. Kahviakin se joi, joi oikein kauheasti pienemmästä ruuhesta, jonka ympärillä se ehtimiseen nuuski.

Ja vihainen se oli. Kun ei mielestään saanut kylliksensä ruokaa, raivosi se tuossa raastuvan suuressa salissa kuin hullu, röhki niin raijusti, että ihmisten korvat haljeta oli, juoksi toisesta seinästä toiseen ja puski päätänsä akkunain rautaristikoihin, että kolisi ja kalisi ympäri koko kaupunkia. Se vasta oli sika se! Jos se olisi saanut, niin kyllä se olisi syönyt

vaikka ihmisiäkin elävältä ja lapsia nielaissut kuin kärpäsiä.

Mutta onko todellakin mahdollista että niin suurta sikaakaan on ollut olemassa? kysytte te varmaankin. Ompa niinkin. Tiedämme kaikki että löytyy jättiläis-ihmisiä. Niitä näytellään vielä tänä päivänäkin suurissa kaupungeissa. Ja minäkin olen monta jättiläistä nähnyt. No, saman mallin mukaan on olemassa myöskin jättiläis-sikoja; ja sika kun kerran kasvaa jättiläiseksi suvussa, niin kasvaa se niin suureksi siaksi, ett'ei sille mitään rajoja ole. Niinpä nyt tämäkin kaupungin yhteinen sika. Se olikin saanut elää kauvemmin kuin sika tavallisesti tässä maailmassa saa. Lähes neljä vuotta sitä jo oli syötetty ja juotettu, mikä aika on paljon pitempi tavallista sian-ikää.

Mutta nyt elettiinkin jo karkausvuotta, ja joulukuu oli tulossa. Ja sika oli, kuten alussa mainitsin, tapettava karkausvuoden joulukuksi. Joka neljäs vuosi on karkausvuosi, jonka merkityksen muuten saatte kuulla opettajaltanne, jos ette sitä itse tiedä. Mulla ei ole aikaa kaikkia asioita selittää. — No niin, sika oli siis nyt puheen-alaisen karkausvuoden joulukuksi tapettava, kaupungin valtuusmiesten aikoja sitten tekemän päätöksen mukaan. Ja jokainen äänivaltainen kaupunkilainen jo viikkoja ennen joulua maiskutteli kielellään ja käveli raastuvan akkunain edustalla suu muilussa, ajatellessaan sitä

sanomattoman lihavaa sian-kinkkua, jota juhlaiksi saataisiin. Ja ihmekös se, kun ei neljään vuoteen oltu sianlihaa siinä kaupungissa saatu! Kiellettyhän oli yksityisten pitää sikoja.

Mutta miten saataisiin nyt tämä tavaton elukka tapetuksi? Se ei ollut niin mutkaton kysymys kuin puusta katsoen luulisi. Sika oli äärettömän suuri ja lukittu ja pönkitty sisään kaupungin suuren raastuvan saliin. Eikä kukaan tahtonut astua sinne sitä tappamaan, — ei kukaan tahtonut, sanon mä, sillä ei kukaan tohtinut. Korsteinin kauttahan sitä oli kaiken aikaa ruokittukin.

Toinen luku.

Haastettiin, harkittiin, pohdittiin ja punnittiin milt'ei joka talossa, miten saataisiin semmoinen suuri sika hengiltä pois. Ja kaupungin valtuusmiehet pitivät yöt päivät kokouksia, keskustellakseen asiaa, joka kai kyllä tuumimista sietikin. Ehdoteltiin sinne tänne ja koeteltiin keinoa sitä, keinoa tätä. Toinen tuumasi että ehkä olisi parasta teettää pitkät rauta-keihäät ja niillä akkunain läpi pistää kauhea sika kuoliaaksi. Mutta kun seuraavana päivänä keihäät saatiin valmiiksi ja koettiin kei-

noa käyttää, sai sika akkunoista pistetyt keihäänkärjet hirveillä torahampaillaan poikki, kuin olisivat keihäät kaalinvarsia olleet vain. Toinen viisas taas piti paraana että ammuttaisiin sika. Mutta kun kaupungin koko sotaväenkomppania kiväärineen ja pormestarin komentamana asettui torille ja yht'aikaa pamautti akkunoista sisään, jäivät luodit sian paksuun rasvaan, vaikuttamatta niin mitään. Eläin ei ollut moisista tietävinäänkään, ja sotamiehet puolestaan syyttivät kaupungin huonoa ruutia, joka muka ei antanut kuulille kylliksi voimaa.

Viimein keksi kaupungin viisahin mies eli valtuusmiesten puheenjohtaja sen keidon, että kerrassaan ammuttaisiin sika kuoliaaksi paikkakunnan suurella kanoonalla eli tykillä, jota kaupungissa muuten käytettiin ainoastaan kunialaukauksia varten pormestarin nimipäivänä, jolloin tämä itse sen sotaväen päällikkönä laukaisi. Tuumasta toimeen taas. Tuotiin siis tykki torille ja ladattiin. Pantiin paksu piippu puoleksi ruutia täyteen ja ruudin päälle työnnettiin puolen leiviskän painoinen rautapallo kuulaksi. Totta kai se tappaisi suunnattoman siankin. Mutta kun näin paljo ruutia oli pantu tykin-piippuun ja moinen kauhea kuula lisäksi vielä, ei kukaan, ei edes pormestarikaan, uskaltanut ampua, kun, näet, ennen oli totuttu ainoastaan hiljaisempiin laukauksiin vähemmällä ruutimäärällä ja ilman kuulatta. Valtuusmie-

het taas tuumimaan mistä saataisiin mies, joka uskaltaisi ampua. Kiivas kokous pidettiin ja viimein päätettiin pakoittamallakin panna pormestari ampujaksi, kanoonan laukaisijaksi. Tämä päätös tehtiin myöhään eräänä iltana joulu-kuussa. Niskoitteleva pormestari, joka tosin olikin kaupungin rohkein mies ja sotaväen kompanian päällikkö, kuten sanoin, suostui viimein sillä ehdolla, että laukaus saisi tapahtua vasta seuraavana päivänä, jotta hän sitä ennen ennättäisi tehdä testamenttinsa. Tähän myöntivät valtuusmiehet, ja kaikki menivät rauhassa kotiaan, siinä toivossa että sika viimeinkin huomenna saataisiin tapetuksi ja kukin siitä sitten perisi osansa.

Samana iltana, jolloin tämä päätös tehtiin, saapui kaupunkiin eräs repaleinen kerjäläispoika, Mikko nimeltään. Hänellä oli sekä nälkä että vilu, ja hän kävi heti, kaupungin-portista sisään päästyään, ensimmäiseen taloon pyytämään ruokaa ja yösijaa. Mutt'eipä annettu. Samoin kävi toisessa talossa, samoin kolmannessa ja neljännessäkin. Ei ollut muka kellään aikaa eikä halua ajatella kerjäläisiä, kun kaikki vain aprikoivat ja uneksivat mainiota sianpaistia. Ei saanut Mikko ruokaa eikä yösijaa mistään. Ei kenkään hänestä piitannut. Kylmä oli ilma ja kylmät olivat kerjäläiselle kaupunkilaisten sydämet. Toivotonna käveli jo Mikko edes takaisin kaupungin torilla, joka näin yön puoleen

oli typpi tyhjänä ihmisistä. Kun ei muu neuvoa ollut, kämppi kerjäläis-parka pää edellä suuren kanoonan piipusta sisään. Siellä ei ainakaan käynyt tuuli. Mutta ei Mikko ensinkään tietänyt että tämä hänen tilapäinen taviton yösijansa oli kanoona, eikä hän moisesta kapineesta koskaan ollut puhuttavankaan kuullut. Sinne nukkui vain väsynyt Mikko, koska uni on nälistyneen kerjäläisen paras tavara ja vatsa unen tullessa vaikenee vinkumasta.

Ja Mikko nukkui kamalassa sängyssään yhtä hyvin kuin kaupungin asukkaat pehmoisilla vuoteillaan ja paljon paremmin kuin poloinen pormestari, joka samaan aikaan mukavassa kammarissaan kirjoitteli testamenttiansa, hiki otsassa muistellen huomispäivän tärkeää tehtävää.

No, tuli tuo huomispäivä, pormestarin paha päivä, jolloin hänen oli laukaiseminen kovasti ladattu kanoona. Varhain aamuselta jo kokoon-tuivat kaupungin kaikki äänivaltaiset asukkaat torille, asettuen kuitenkin hyvän matkan päähän tulta tuovasta tykistä. Viimeisenä tuli vihdoin pormestariakin, alakuloisena astuskellen komppaniansa perimmäisenä miehenä. Sotilaat asettuivat puolipiiriin tykin tyven ympärille, ja heidän takaansa astui nyt onneton pormestari esiin, käyden rohkeasti, vaikka kuoleman kalpeana kanoonan sytytin-rei'än luo. Hän veti tulitikku-laatikon taskustaan. Samassa heräsi rauhallisesta amu-unestaan raastuvan salissa

sika, juoksi akkunaan, katsoi karsaasti ulos ja rupesi röhkimään kuin riivattu. Eilispäivän puolisesta lähtien se ei, näet, ollut saanut ruokaa, asianomaiset valtuusmiehet kun yleisessä häärinässä olivat sen tärkeimmät tarpeet kokonaan unohtaneet. Nyt se röhki ja ruikutteli kuin Kalman kynsissä, tarttui tora-hampaillaan rautaristikoon ja repi ja ravisti sitä niin, että seinät jyrisivät ja haljeta olivat. Ja haljeta oli myös ihmisten korvat, vaikka niitä sormillaan suojelivat. Pormestari puolestaan pyörtyi, kaatuen lumivalkeana naamastaan tykin viereen.

Sian röhkimisestä oli Mikkokin kanoonan piipussa herännyt ja katseli nyt ison aikaa ahtaasta asunnostaan, ikääskuin kiikarin läpi, suunnatonta sikaa, jota vastaan kanoonan suu oli suunnattuna ja joka elämöitsi paholaista pahemmin. Mutta kun Mikon lähimmästä ympäristöstä ei kuulunut hiiskaustakaan, sillä kaupunkilaiset olivat tällä juhlallisella hetkellä hiljaa kuin hiiret, kääntyi kerjäläinen levollisesti toiselle kyljelleen ja painoi silmänsä umpeen, piittaamatta tästä maailmasta tuon enempää.

Mutta tällä haavaa juuri tointui taas uudestaan uljas pormestari, jonka tuli laukaista tuo tulinen latinki. Reippaana nousi hän pystyyn, sytytti todellakin tulitikun, käänsi kalpeat kasvonsa pois päin ja ojensi sitten kätensä aivan arviolta sytytin-reikää kohti. No, nyt kohta paukahtaa, tuumasivat torilla seisovat ih-

miset. Mutta kovasti piteli pormestari vapisevissa hyppysissään tikkoa, viivyttyäksensä viimeistä hetkeä, jonka hän täyttä totta luuli käsissä olevan, kunnes — — — palava tulitikku varmaankin tapaturmasta yht'äkkiä katkesi ja hiljainen tuulen-viima vei tikunpään sytytin-reikään ruudin päälle. Ruuti leimahti, vaikka vähitellen, ilmituleen. Liekki näkyi sytytin-reiästä, ja pormestari pötki sääret suorana sotamiestensä taakse, jotka hekin rupesivat korjaamaan luitansa vaaralliselta paikalta. Mutta samassa kuului pamaus, jommoista siinä kaupungissa varmaankaan ei ennen oltu korvin kuultu. Voi, voi, kuinka se jyrähti. Jos en erehdy, niin kyllä se ainakin kaikui puolen virstaa ulos kaupungista. Monen korvat halkesivat ja yhtä monta pyörtyi. Pormestari, joka rohkeimpana miehenä kuitenkin nyt pysyi pystyssä kuin mies ainakin, pötki suoraa päätä kotiinsa repimään rikki testamenttiänsä, jonka kautta hän oli määrännyt kaiken omaisuutensa kaupungin köyhille, jos, näet, kanoona kauheasta pamauksesta halkeisi ja räjähyttäisi hänet ensimmäisenä ilmaan.

Hirveä olikin pamaus ollut, koska se monta miestä oli pyörreksiin pannut. Mutta mitä se nyt oli vaikuttanut? Oliko tappanut tavattoman sian ja hankkinut kaupungin äänivaltaisille asukkaille siankinkut karkausvuoden jouluksi? Siinä kysymys. Ja miten oli Mikko paran käy-

nyt? Mikko paran, joka tykin lauetessa tietämättä mistään torkkui aamu-untansa sen kauheassa kidassa.

Kolmas luku.

Niin, mitä oli laukaus vaikuttanut? Ja miten oli Mikko paran käynyt? Kohta saatte kuulla.

Kanoonan lauetessa paloi tietysti ensin ruuti poroksi, ja sitten lensi Mikko ja rautakuula sen piipusta pois, Mikko edellä ja kuula perästä. Aika kyytiä he sieltä tulivatkin, kuten arvata voitten, mutta ei sentään semmoista vauhtia kuin olisi odottanut. Kaupungin ruuti oli, näet, kyllä voimakasta, mutta hieman hidasluontoista laatua, kun ei kaupungissa ollut olemassa mitään etevämpää ruudinkeksijää. Tästä syystä lensi Mikkokin, nyt vihdoin täysin tietoihinsa heräten, noin variksen vauhdilla tykistä ulos ja, matkallaan pari kuperkeikkaa ilmassa tehden, aivan oikein raastuvan akkunasta sisään, särkien siinä tahtomattansa lasin ja osaten onneksi aivan eheänä pää edellä ristikkorei'ästä läpi.

Sika seisoi siinä ikääskuin odottamassa ja nuuskien tulijaa kärsällään. Mutta Mikko lensi variksen-vauhdillaan suoraa päätä sian selkään,

johon hän jäi kahden reisin istumaan. Ja uskoisitteko sen? Siinä hän istui kuni kiinni nauhattuna. Sian vahvat ja terävät harjakset tarttuivat, näettekös, hänen vaatteisinsa niin lujasti, että Mikko tunsi istuvansa aivan varmassa satulassa. Pistivätpä muutamat häntä hieman ihoonkin. Mutta toiset taas näistä harjaksista olivat Mikon ihmeeksi tylsemmät ja ontelot päästä. Ja mitä hyötyä niistä oli, saamme kohta kuulla.

No, entäs kanuunan-kuula sitten? Mihin se joutui? Sen kävi milt'ei vielä kummemmasti. Tulla nahjusti, näet, kuten jo sanoin, Mikon perästä, mutta lensi sitten suorastaan sian suuhun ja tavallista tietä tuon kaikkia syövän pedon mahdottomaan mahaan.

Mutta oliko nyt tuo tuima laukaus, josta kaupunkilaiset niin suuria toivoivat, edes saanut aikaan kuolemaa suunattomalle sialle? Mitä vielä! Se oli mielissään vain, kun vihdoinkin sai jotain vatsaansa, joka eilispäivän puolisesta saakka oli kaupungin valtuusmiesten huolimattomuuden tähden paastonut. Ja poika seljässä näkyi sitä vain huvittavan, kosk'ei ensinkään pahakseen pannut eikä nahkojaan ravistellut sika.

Mutta mitäs ollakkaan. Mikon siinä istuessa sian seljässä ja kummastellen katsellessa muutamaa onteloa harjaksen päätä, kuuli hän yhtäkkiä samasta ontelosta harjaksesta karkean, vaikka hiljaisen äänen, joka kiitti onnen

sattumusta ruo'asta. Asian laita oli, näet, — heti seikan selittääkseni, — se, että tämä tavaton kaupungin sika osasi puhua, vaikka ai-noastaan vatsallaan, josta puhe ontelon selkäh-arjaksen kautta tunkeutui Mikon kuuluviin. Löytyy tosin ihmisiäkin, jotka haastaa mölise-vät mahallaan, kuten ehkä tiedätten; mutta sen ohessa he sentään suullansakin sanoja latelevat. Sika kun puhuu, niin puhuu se yksistään vat-sallaan, ja jos istut sian selkään ja tällä sattuu siinä olemaan onteloita harjaksia, niin hyvin mahdollista on, että saat kuulla sian puhuvan. No ainakin tämä kaupungin sika nyt puhui. Ja se selitti Mikolle selvin sanoin mistä syystä poika poloinen oli tähän kummalliseen asemaan joutunut, miten kaupunkilaiset tahtoivat sitä tappa ja niin edespäin. Niinikään väitti se, että kaikki siat, ja etenkin suuret siat, puhu-vat vatsallaan, vaikk'ei niiden ääntä kuule, jos ei istu niiden selkään ja satu muiden vahvojen selkäharjasten joukosta löytämään onteloita päitä. Mutta Mikko, joka tunsu istuvansa pääsemättö-män lujasti kiinni seljässä, kysyi nyt pääsisikö hän ensinkään pahasta paikastaan pois. Tähän vastasi sika harjasten kautta vatsastaan että kyllä käy laatuun, jos Mikko puolestaan auttaa sikaa raastuvasta ulos, tuosta eläinparan neli-vuotisesta vankeudesta. Mikko lupasi panna parastansa, kunhan nyt vain itse pääsisi van-keudestaan, mutta valitti samassa kovaa nälkää.

Sika kysyi oliko Mikolla puukkoa. Kyllä oli pojalla, vaikka muuten oli keppi-kerjäläinen. Sika käski Mikon vain leikata vähäisen sianlihaa seljästä, jonkun ontelon harjaksen juurelta, niin saisi ruokaa ja pääsisi ehkä samassa pois. Mikko noudatti neuvoa ja sivalsi rohkeasti puukollaan aika palasen muutaman harjaksen juurelta ja pisti paikalla suuhunsa, nälkä kun oli poika paralla kovin. Hyvää olikin liha, tavattoman hyvää. Mutta leikkaus harjaksen juurelta kutkutti kovasti sikaa, ja kutkutuksella oli se kummallinen vaikutus että eläin rupesi aika lailla aivastamaan, ja aivastus puolestaan sai koko sian hyppimään. Se aivasti, aivasti niin, että kaikki harjakset nousivat pystyyn, ja nekin, jotka olivat tarttuneet Mikon vaatteisiin, lainehtivat kuin ruispelto tuulessa. Ja siinä mellakassa lähti, kun lähtikin, Mikko seljästä irti ja lensi lattiaan — oljille kuitenkin, jott'ei siinä pojan pahoin käynyt, vaikka korkealtakin putosi. Mutta sian aivastaminen ja hyppiminen vaikutti myöskin että koko sen mahasäkki ja kaikki suolet pahanpäiväisesti hölkkyivät ja sinne ruo'aksi joutunut tykin-kuula, vähän aikaa pyörityään kuin papu kiehuvasa padassa, liukui suolien kautta väärään kurkkuun ja tästä toiseen sieraimiin, josta se tuli hyvää kyytiä ulos, vyörähtäen loukkoon asti. Niin suuri oli siis tämä sika, että tykin-kuulat mahtuivat sieraimista!

Mikko nousi oljista ja kävi ihan sian karsän alle, katsoakseen sitä oikein naamasta naamaan. Sika tönkäsi hiljaa Mikkoa karsällään. Mikko kysyi mikä oli hätänä. Sika vain tönkäsi vielä. Mikko käski sen puhua suunsa puhtaaksi. Mutta ei tullut vastausta. Ei se osannutkaan suullansa haastaa. Tämän seikan muisti jo Mikko ja ymmärsi sian tönkäyksistä että hänen nyt tuli pelastaa se pois. Mutta millä kurin? tuumasi Mikko. Hän kävi ovelle ja koki sitä aukaista, mutta turhaan. Ovi oli lujasti lukittuna. Ja tuskinpa sitä paitse sika siitä olisi mahtunutkaan ulos; vielä vähemmän ikkunasta. Mutta hätä keinon keksii. Mikko käski sian paiskahtaa pitkälleen, meni loukkoon, otti siitä tuon puolen leiviskän painavan tykin-kuulan, kantoi sen ikkunalaudalle ja sysäsi sen ristikkorei'ästä ja särkyvän lasin läpi ulos torille. Täällä olivat taas, toinnuttuaan pelostaan ja pyörtymyksestään, kaupungin äänivaltaiset asukkaat pystyssä. Pormestarikin oli siellä jo ja seisoi juuri sen ikkunan alla, josta tykin-kuula tulla pyörähti ulos. Uljas uros sai sen päähänsä, joka kuitenkin oli niin paksu, ett'ei semmoisista särkynyt. Eikä kuula korkealta pudonnutkaan, koska raastuvan juhlasali eli kaupungin yhteinen sikolätti sattui olemaan talon ensimmäisessä ja ainoassa kerrassa. Mutta kovasti voivotteli ja oiotteli kuitenkin pormestari, pidellen päätänsä molemmilla käsillään.

Ihmiset kovasti ihmettelivät sitä seikkaa, miten kuula oli ihan kuin itsestänsä tullut raastuvasta ulos, sillä poikaa ei näkynyt ikkunassa, pieni kun oli; eikä liioin näkynyt sika. Pormestari vain itki ja valitteli: sen hiton sika! sen riiva-tun sika! — Mutta Mikko kuullessaan ihmisten ääniä ulkoa, kiipesi ikkunalaudalle, nousi siihen seisomaan ja piti kaupunkilaisille puheen, jossa hän lyhyesti selitti että kaupungin valtuusmiesten nyt vain piti tulla sika nylkemään, koska se muka makaa kuin kuolleena loukossa. Pojalta kysyttiin, miten hän oli sinne joutunut. Mutta Mikko sanoi selittävänsä sen asian sittemmin. Nyt piti, puhui hän, kaupungin valtuusmiesten vain sahata yksi ikkunan-väli seinästä pois, jotta saisivat sian-ruumiin eheänä ja kauniina sieltä. Tätä neuvoa arvelivat valtuusmiehet viisaaksi ja lähtivät hankkimaan sahoja. Sill'aikaa selitti Mikko sialle että kyllä nyt pelastus tulee, mutta vaati siltä samalla sen lupauksen, ett'ei pelastuessaan tekisi kaupunkilaisille mitään pahaa, vaan pakenisi suorastaan metsään. Sika nyykähytti päätänsä, luvaten sillä tavoin siis myöntyä Mikon ehtoihin.

No, hetken mentyä palasivatkin kaupungin valtuusmiehet, pitkät sahat olalla. Ja he ryhtyivät heti työhön. Eikä aikaakaan, ennenkun yksi akkunan-väli oli sahattu pois ja siten syntynyt suuri aukko, sekä ala- että yläpuolelta vielä vähän lavennettuna, niin että suu-

rinkin sika maailmassa helposti mahtuisi siitä läpi. Tämän perästä neuvoi Mikko heitä vain ryhtymään nylkemis-työhön ja lihavan, loukossa makaavan elukan jakamiseen, niin että kaikki saisivat osansa, kunnollisen sian-kinkun karkausvuoden jouluksi. Sika oli, Mikon ratsastaessa sen selkä-harjaksilla, kaupunkilaisten kaikki tuumat hänelle ilmaissut, sillä sika ne kyllä tunsu. Niinpä nyt Mikko saattoi neuvoa asianomaisia asianomaiseen jakoonkin. Mikon neuvosta vetivät kaikki puukkonsa ja ryntäsivät suuresta aukosta sisään, pormestari ja valtuusmiesten puheenjohtaja etupäässä.

Mutta, — älä nuolase ennenkun tipahtaa! — samassa silmänräpäyksessä kuului kauhea „röh! röh!“, suunnaton sika syöksi pysyyn, ojensi jalkansa, irvisteli ilkeästi, viskasi vihan vaahtoa hirveiden torahampaitten välistä ja iski kiukun tulta silmistään. Tätä nähdesään pormestari ja valtuusmiehet ensiksi jäivät seisomaan kuni naulattuina paikoilleen ja kuoleman kalpeina naamoistaan; mutta yht'äkkiä pyörähtivät he, pormestari ja puheenjohtaja ensimmäisinä, ympäri ja paiskahtihe päistikkaa, jalat suorana, aukosta ulos. Ja suuri, suunnaton sika raivokkaasti röhkien heidän perästään!

Neljäs luku.

Mikko seisoi vanhassa ikkunan-pielessä, johon oli paennut, ja kurkisteli ulos. Torilla oli syntynyt hirveä sekamelska. Pormestarit, valtuusmiehet ja muut suuret herrat ja puheenjohtajat tukkivat kauhusta kiljuen ja kiukustunut sika kintereissään väkijoukon läpi; kaikki äänivaltaiset ihmiset huusivat: „korjatkaa luunne!“ ja juoksivat mikä minnekin; siinä valitettiin, voitettiin ja käsiä väänneltiin; siinä pudistettiin nyrkkiä plakkarissa; siinä ponnistettiin, potkittiin, tyrkittiin, tuupittiin ja tallattiin monta maahan; siinä itkettiin ja irvisteltiin; siinä oli sotaa ja Jerusalemin kauhistusta.

Kaupungin valtuusmiehet viimein korjasivat nahkansa raivoovan sian alta sillä tavoin, että erosivat eri kaduille ja kujille, kaikki viimein ikääskuin yhteisestä päätöksestä yhtyen lähtöpaikkaansa, nimittäin juuri raastuvan juhlasaliin eli kaupungin entiseen sikolättiin, johon väsyneinä ja hengästyksissään kovin vaipuivat nukkumaan suuren sian jättämille oljille.

Mikko oli pyörähtänyt tiehensä ja sekaantunut väkijoukkoon. Ja vähitellen huomasi Mikko että kaupungin äänivaltaiset jäsenet (paitsi nyt noita raastuvassa), hieman toinnuttuansa sian synnyttämästä peljästyksestä, lo-

pulta kuitenkin pääsivät, joteskin eheinä na-
hoistaan, kotihinsa itsekin.

Mutta pormestari parka oli, vaikka paikka-
kunnan uljahin uros, pakoitettu karkaamaan.
Ja hän karkasi, paeten päälle pakkaavaa jätti-
läis-sikaa, ulos koko kaupungista. Viimein tuli
hän metsään ja kiipesi korkeaan puuhun. Sika
jäi juurelle röhkimään. Vasta parin päivän
perästä tuli Peijakas niminen kuleksiva sälli ja
pelasti, sian nukkuessa sikeää unta, poloisen
pormestarin puusta ja saattoi hänet Peijakkaan-
linna nimiseen kaupunkiin. Täällä haki tämä
satuni varsinainen sankari sattumalta avonaista
pormestarin-virkkaa ja saikin moisen taas. Hän
eli sitten kuolemaansa saakka yhtä uljaana
kuin ennenkin eikä palannut koskaan entiseen
kotikaupunkiinsa. Lähetti vain kerran semmoi-
set terveiset että hän voi hyvin ja lihoo, ka-
joomatta koskaan sianlihaan, joka muka häntä
jo kaukaakin oksettaa.

Tuo suunnattoman suuri sika taasen, joka
oli jäänyt puun juurelle nukkumaan, odottaen
pormestarin kopsahtamista alas puusta, heräsi
viimein ja katosi, harmissaan pormestarin on-
nistuneesta paosta, ikuisiksi päiviksi syvimpään
aarniometsään, ruyeten metsäsikana vapaata, vil-
liä elämää elämään ja syöden susia ja mitä
milloinkin. Se oli todellakin maailman suurin
sika. En tiedä eläneekö enää, mutta älkää

senttään yksinänne menkö kovin syvälle metsään. Kyllä se lapsiakin söisi.

Mutta miten kävi Mikon? Siattoman kaupungin valtuusmiehet, herättyään jokseenkin kauan kestävästä unestaan entisessä sikolätissä ja saatuaan myöhemmin kuulla että Mikko oikeastaan olikin syynä sekä suuren sian että pormestarin karkaukseen tänä onnettoman karkausvuonna, jonka joulupaisti täten oli kaikilta karannut, — valtuusmiehet, sanon mä, päättivät että Mikko oli tapettava. He ensimmältä eivät ensinkään aprikoinneet sitä, että Mikko oikeastaan oli pelastanut heidän henkensä, koska hän juuri, eikä kenkään muu, oli vaatinut sikaa sitä säästämään. Muuten olisi se ehkä syönyt heidät suuhunsa joka sorkan. No, mutta tämän seikan selitti sittemmin kerjäläis-poika, joka oli saatu kiinni ja tuotu raastupaan, näille hyville herroille niin selvästi ja taitavasti, että he viimein tajusivat olevansa Mikolle suuressa kiitollisuuden velassa ja taipuivat mihin hyvänsä hänen tahtonsa mukaan. Ensiksikin tehtiin hän pormestariksi, paenneen sankarin sijaan. Toiseksi päätettiin, vieläpä juuri tässä vanhassa sikolätissä, joka siivottiin ja jälleen pantiin kuntoon, — päätettiin Mikon ehdoituksesta, sanon mä, että kaupungin jokaisen äänivaltaisen jäsenen tästä lähin piti omassa talossaan kasvattaa porsas, jonka kunakin jouluna saisi paistikseen lähin köyhä ja äänivaltaa kai-

paava naapuri. Kolmanneksi päätettiin ett'ei raastuvassa enää siedettäisi sikoja, ei ainakaan suuria sikoja. Ja neljänneksi päätettiin että joka moisia sietää, hän itse on suuri sika ja saa ensi karkausvuonna lähteä karkuun.

Mutta lopuksi päätän minä että minä nyt päätän tämän sadun.

Noita-akka ja paimen-poika.

Kas, kerran vuoren luolassa
oil oikein paha akka.
Ja siellä luolan loukossa
oil oikein suuri takka.

Ja jos mä oikein puhtahak-
si vielä puhun suuni,
niin tämän takan perässä
oil oikein suuri uuni.

Mit' akka, paha pakana,
vain saikin lihaa haistaa,
niin heti hampaat irvissä
hän halusi jo paistaa.

Jos jänis juoksi metsässä,
niin ajoi akka takaa.
Ja asehina kourissaan
oil kaksi rautahakaa.

Kun kiinni sai, hän innossansa irvistellen sylki.

Ja rautaa maistaa otuksen sai kumpanenkin kylki.

Eik' ainoastaan metsän riistaa tappaanut tää akka;
vaan lampaita ja lehmiäkin nieli luolan takka.

Niin, niitäkin hän raudoillansa ryösti laitumelta.
Tok' oli vielä säästännyt hän hengen paimenelta.

No, mutta pientä paimenta hän vimmatusti vihaa
ja päättää kerran kerrassaan-kin syödä ihmislihaa.

„Niin, nyt mä paistan paimenen ja ihmislihaa maistan.
Kun paimen sitten poissa on, niin koko karjan paistan.“

Ja paimen-poika nimeltään oil Isonkankaan Kalle.
Ja kerran Kalle paimenesa nukkui kuusen alle.

Kas, kun nyt tunsi purista-
van Kalle kupeitansa!
Hän heräsi, ja siinä sei-
soi akka raudoillansa!

„Hoh, kuinka hyvää ihmisli-
haa saankin tässä haistaa!
Nyt kuljetan sun Kyöpelein,
niin saan sun siellä paistaa.“

„Äl' ota mua Kyöpelein,
sä mummo harva-hammas!
Jos tahdot lihaa vatsahas,
niin vieös tuolta lammas.“

„Mä empä enää itseä-
ni narrata nyt anna,
vaan tuumaan sinut todella-
kin paistin-pannuun panna.“

„Mit' olen pahaa tehnytkään
mä paimen-poika sulle,
kun moisen kurjan kuoleman
jo mieltii mummo mulle?“

„Kun näillä noita-raudoillain
mä isken lehmän selkään,
niin soitat sinä torvellas,
ja sitä minä pelkään.“

„No, jos mun päästät poies nyt,
sä soiton-arka noita,
niin lupaan ett'en tästälä-
hin enää sulle soita.“

„Ei paimen-torven soittajaa
tää vanha viisas usko;
vaan kyllä oot sä paistina,
kun poistuu ilta-rusko.“

Ja tällä juuttaan noidalla
oil oikein juuttaan järki:
hän pikku Kallen paimentor-
ven säälimättä särki.

Ja siitä pienen paimenen
hän ryösti raudoillansa
ja, poika paran parkues-
sa, laahas luolahansa.

Ja tänne tuskin tultuaan,
hän sankan seinän sulki.
Ja paimen-poika raudoissaan
hän kohti uunin kulki.

No, laski tuosta laattial-
le paimen-poi'an vaimen
ja uuniansa lämmittää
nyt alkoi noita-nainen.

Vaan kun hän tuohon tuohta toi
ja siinä selkäns käänsi,
niin poika uuden itsellen-
sä paimentorven väänsi.

Sen kätki sitten sukkelas-
ti takin liepeen alle
ja uotti uunin lämpymis-
tä Isonkankaan Kalle.

No, oli uuni kuumennut.
Ja paistin-pannun kantoi
nyt noita-nainen loukosta
ja kovan käskyn antoi:

„Kas, tuohon istu, poika, nyt,
niin minä uuniin työnnän.
Ett' oikein oivan paistin saan,
mä mielelläni myönnän.“

„Kas, kun en osaa istua
mä paistin-pannussanne!
No, näyttäkää kuink' istutaan,
niin käytän neuvojanne.“

„Näin istutaan!“ nyt neuvoikin
ja istui pannuun akka.
Ja hieman siltä paikalta
oil kaltevainen takka.

No, paimen-poika pannuhun
 nyt potkas jalallansa
 ja samass' alkoi soittaa jo
 tuot' uutta torveansa.

Ja pannu painui uuniin,
 ja noita pannun päällä,
 kuin oisi sinne luistanut
 hän liukkahalla jäällä.

Ja hiukset nousi pystyhyn
 ja silmät kauhu käänsi
 nyt noita-ämmän äitelän,
 kun Kalle virttään väänsi.

Sill' eipä noidat maalimas-
 sa salli soittamista,
 kun soitto kaunis kotoisin
 on tuolta taivahista.

No, torven-soitto paimenen!
 Se ansio on sulla,
 ett' ämmä irstas uunistaan
 ei uskaltanut tulla.

Ja sinne akka ihmis-syö-
 jä itse kohta kuoli,
 tää koko seudun kauhistus
 ja kaikkein kiusa-tuoli.

No, kurjan noidan kuollessa
 lens' aukko luolan auki.
 Ja Kalle sieltä luiskahti
 kuin katiskasta hauki.

Vaan noita-ämmän kohtalos-
 ta tulee teidän muistaa:
 Ken kuoppaa kaivaa toiselle,
 hän itse sinne luistaa.

Pieni enkeli joulukuusen latvassa.

Oli joulukuusi pystytetty talon parahimpaan suojaan. Ja oli se myös mitä parahimmassa puvussa. Siinä oli jos jotakin. Oli omenat oksissa, oli kirkkaat kynttilät päre-ristissä, oli hienot hopea-langat heilumassa oksain välissä, milt'ei koko puuta peittämässä, oli kirjavasta paperista laaditut liput ja moniväriset viirit, oli viikunat ja muut viehättimet. Mutta kuusen korkeimpaan huippuun, melkein lakehen ulottuvaan latvaan, oli vanhin sisar, suopea Sofia, kiinnittänyt enkelin kuvan. Oli se korttelin pituinen vain ja messingistä valmistettu, mutta siivet sillä oli, ja se nojasi pientä kutrihapsista päätänsä käsiänsä vasten, joita leuan alla ristissä piti. Ja kun sitä katsoi oikealta taholta, välkkyi se niin kauniisti kynttilän valossa, kimalteli kuin jalokivi latva-kynttilän loistossa.

Helmi, Hilma, Hannu ja Heikki äitinsä ja isänsä kanssa iloitsivat siinä kauniin kuusen ympärillä — iloitsivat, vaikk'ei ilo tänä jou-

luna oikein ilolle tuntunut. Mutta suopea Sofia oli pienen Paulin luona, joka makasi sairaana sängyssään toisessa huoneessa. Pauli parka! Hän oli jo pari viikkoa kitunut hivuttavaa tautia, jonka laatua ei tietävä tohtorikaan tyystin ymmärtänyt. Tämänpä tähden ei nyt ilo muillekkaan oikein iloksi ollut.

Mutta jo toi suopea Sofia pienen potevan Paulinkin juhlahuoneesen, kantaen häntä käsi- varsillaan. Ja vaikka Pauli oli kalpeana kovin ja näytti surkastuneelta katsojan silmissä, niin selvästi häntä kaunis kuusi kynttilöineen ynnä monien muiden koristustensa kanssa kuitenkin miellytti, ilahutti, jopa ihmettikin. Mutta varsinkin välähtelivät hänen silmänsä, nuo muutten niin väsyneiltä näyttävät silmät, kun niiden katse kohtasi enkelin kuvaa joulukuusen latvassa. Se oli Paulin mielestä niin mainion mieluinen. Ja kun suopea Sofia jälleen aikoi viedä Paulin pois hänen vuoteelleen, jott'ei raskittaisi pientä raukkaa olo täällä juhlivien joukossa, niin eipä tahtonutkaan poika pois. Päin vastoin hän tahtoi että sairaan-sänky kannettaisiin tänne juhlahuoneesen ja pantaisiin joulukuusen viereen.

Niin tehtiinkin; sillä isä arveli että ehkäpä pieni muutto olisi Paulille vallan terveellinen vain. Pian oli siis Paulin sänky potilaineen päivineen kuusen vieressä. Ja Pauli nyt iloitsi kuin muutkin, iloitsi erittäinkin enkelin

kuvasta, ja muutkin jo olivat iloisemmat, kun muassa oli Pauli.

Vietettiin siinä sitten joulu-iltaa kuten ainakin. Kaikki korjasivat lahjansa ja olivat tyytyväiset tuiki. Mutta kun oli lopussa ilon ilta ja levolle lähtöä tehtiin, ei Pauli ensinkään tahtonut erota enkelistään, vaan halasi niin hartaasti äitiänsä ja pyysi ett'eikö hän saisi jäädä tänne kuusen juurelle yöksikin. Arvelutti tosin tämä anomus vanhempia, mutta koska huone oli hyvä ja lämmin, niin sai hän jäädä, kun saikin. Ja suopea Sofia jäi häntä hoitamaan. Ja kun kynttilät kuusesta oli sammutettu, pyysi Pauli että hänen sänkynsä asetettaisiin ihan kuusen alle. Siten väitti hän näkevänsä paremmin enkeliä oksien välistä. Tehtiin hänen mielensä mukaan.

Muut menivät majoihinsa. Mutta Pauli vaipui uneen vuoteessansa kauniin joulukuusen alla. Sofia sohvalle uinahti.

Sydän-yön aikaan kuitenkin heräsi Pauli, sillä ei ole sikeää sairaan uni. Sofia niinikään unen helmasta heltyi. Täysikuu taivaalla heitti akkunoista sisään vaalean valonsa. Ja Sofia näki miten Pauli kuusen oksien alta kirkkahun silmin katseli enkelin kuvaa, joka kimalsi niin kauniisti kuutamossa. Ja Sofia kuuli miten pieni potilas-veljensä niin hartaan hellällä äänellä rukoili taivaan ruhtinasta. „Hyvä Jumala“, rukoili Pauli, „anna enkelisi minua auttaa. Lä-

hetä se hyvä enkeli, jonka soma siipinen kuva tuossa leijuu kuusen latvassa, auttamaan, että paranisi pieni Pauli raukka. Sen kuva vain on tuossa, mutta ehkä enkeli itsekin on lähellä. Kyllä se on. Nyt nukun taas. Tulloon nyt enkeli nukkuessani minua yhtä lähelle kuin hänen kirkas kuvansa; tulloon nukkuessani, jos pelkää kun Pauli valvoo. Tule, enkeli, tule!“

Niin rukoili Pauli, pieni Paulimme armas. Ja sisar yhtyi sydämensä pohjasta hänen rukoukseensa. Molemmat menivät unen helmoi-
hin jälleen.

Mutta joulu-aamuna herättiin koko talossa, kuten ainakin. Isä ja äiti heti pientä potilasta katsomaan. Pauli heräsi, tervehti vanhempiansa, katseli sitten enkelin kuvaa ja hymyili. „Enkeli on käynyt täällä“, hän lausui.

Sofia kuiskasi hiljaa vanhemmille mitä yöllä oli nähnyt ja kuullut. Ja hienoinen hymy hypähteli vanhempain huulille, mutta kyynelhelmi kasteli heidän silmänsä.

Pauli näkyi todellakin vähän virkistyneen. Ainakin oli hän koko joulupäivän tavattoman iloinen. Ja yö kun taasen tuli, sai hän jäädä kuusensa alle ja ehtoisan enkelinsä suojaan. Sofia kuuli hänen taaskin rukoilevan että enkeli kävisi häntä katsomassa. Ja miten lineekään ollut, mutta toisena joulu-päivänä Pauli jo taaskin näytti terveemmältä, niin että jo melkein mieli lähteä Tapania ajamaan. Siitä ei

kuitenkaan tullut mitään. Mutta isä ja äiti olivat ihan ihastuksissaan. Illalla tuli tohtori, tarkasteli poikaa, tunnusteli kuusen raitista tuoksua ja lensi oikein kirkkaaksi kasvoiltaan. „Antakaa pojan vain nukkua kuusen alla. Jumalan avulla hän paranee.“

„Niin, ja enkelin avulla“, lisäsi lapsen lailla luottavasti hymyillen Pauli.

Ja Pauli parani Jumalan ja enkelin avulla. Ja enkelin kuva oli kauniin joulukuusen latvassa.

Hyvästi!

Ja jo päättyvi pakina,
Tarinani taukosivat,
Tähän kesken katkesivat,
Lopen loppuivat loruni.
Koko kirja kiinni lensi
Eikä auenne enemmä.
Eikä siinä ollutkana
Mieleen pantavaa mitänä,
Ei ollut mieltä mahtimiesten,
Opetusta oppineitten,
Väinämöisen viisautta,
Vakavuutta vallesmannin,
Papin painavaa puhetta.
Paperille piirsin vainen,
Piirsin joukon joutavuutta,
Kun en toista taitanunna,
Muuta onneton osanna;
Lauloin laiha lappalainen,
Väänsin virttä villikissa,
Virttä varsin vaivaloista,

Kun ei ollut messu-miestä
 Tässä poi'assa parassa.
 Ei päässyt lukkari papiksi,
 Kirkkoherraks kirkkoväärtti,
 Kersantti ei keisariksi
 Eikä paaviksi pakana. —
 Hyvästi nyt, hienot herrat,
 Rouvat ratki rakkahaiset,
 Luonnon lystit lapsukaiset,
 Julman suuret jättiläiset,
 Poi'at peukalon pituiset,
 Nuoret poi'at, vanhat poi'at,
 Nuoret piiat, vanhat piiat,
 Särjet, säynävät ja siiat,
 Laululinnut laaksoloissa,
 Kotkat taivon kannen alla,
 Allit hieman alemmalla,
 Kaikki maassa muurahaiset,
 Muurahaiset, mettiäiset,
 Kaikki lehmät laitumella,
 Lampahatkin läävässänsä,
 Kukko kiljuva kujalla!
 Lakkasin jo laulamasta,
 Lorujani laskemasta.
 Enkä toiste tullekkana
 Virsiä virittämähän,
 Satuja sanelemahan,
 Juttujani jauhamahan, —
 Ennenkun mieleni tekevi,
 Aivoni ajattelevi,

Päähän pistävi pojalle,
 Tälle tyhjän tietäjälle,
 Laihan laulun lukkarille,
 Surkeelle satu-sepälle.

Suomen pienet pikkaraiset,
 Lempilinnut lapsukaiset,
 Armahat sydän-käpyni!
 Kiitokset nyt kiitoksista,
 Moittehista muistiaiset,
 Suukokset sulista sanoista!

Hyvä nyt joulu joutukohon,
 Juhla kaunis kuljetkohon
 Kaikkein pienosten pesähän!
 Tuokoon teille joulupukki,
 Sarvipäinen sauva-ukko,
 Mitä mielite ikinä:
 Omenoita olkapäillä,
 Viikunoita väskyssänsä,
 Myssyssänsä manteleita,
 Karamelleja käsissä,
 Lelut lystit lakkarissa,
 Pienet pillit plakkarissa,
 Taskussa token tavarat,
 Villikissat västin alla,
 Liivin alla luistimetkin,
 Tapparit takin takana,
 Potkukelkat pussissansa,
 Sukset suuressa säkissä.

Tuokohon teille joulupukki
Kaiken riemun rintahanne,
Ilon oikean, ikuisen,
Lujan luoton Luojahanne,
Lemmen vahvan vanhempihin
Sekä suopean sydämen!
Teitä, pienet pikkaraiset,
Ainokaiset, armahaiset,
Helmet meidän herttaisimmat,
Kallihit sydän-käpymme,
Teitä Taivas suojatkohon,
Henki Herran huojatkohon,
Teitä varjelkoon Jumala!
Hän hartahin on holhojanne.
Hän on ylin ystävänne.
Hän on puoltaja parahin.
Jumalass' on onnen ohjat,
Luojassa lykyn avaimet.

Suom. lastenkirj. 3.

Hagman

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOEKELMA

120 102 1426

